

OCENA ZGODNOŚCI Z ZASADĄ „NIE CZYŃ POWAŻNYCH SZKÓD” (DNSH) ZAKRESÓW WSPARCIA ZAWARTYCH W PROJEKCIE PROGRAMU REGIONALNEGO FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA KUJAW I POMORZA NA LATA 2021-2027

Województwo
Kujawsko-Pomorskie

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania
Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku

**Ocena zgodności z zasadą „nie czynić
poważnych szkód” (DNSH)
zakresów wsparcia
zawartych w projekcie programu regionalnego
Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza
na lata 2021-2027**

Opracowanie zostało wykonane
w Kujawsko-Pomorskim Biurze Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku
w Oddziale w Toruniu

przez zespół w składzie:

Marta Becker

Sławomir Flanz

Patrycja Jaremczuk

Agata Żmuda-Tarnowska

Toruń, kwiecień 2022

Spis treści

1	Wstęp	3
1.1	Idea zasady „nie czyn poważnych szkód”	3
1.2	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko a zasada „nie czyn poważnych szkód”	4
1.3	Proces realizacji inwestycji	4
1.4	Zielone zamówienia publiczne	6
1.5	Działania inwestycyjne a ochrona drzew i terenów zieleni	7
2	Ocena zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” (DNSH) projektu programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027.....	9
2.1	Zastosowane kryteria oceny zgodności zakresów wsparcia FEdKP z zasadą DNSH	9
2.2	Uwzględnienie oceny DNSH w programie regionalnym	10
3	Ocena zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” (DNSH) zakresów wsparcia zawartych w projekcie programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027	12
	PRIORYTET 1 Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu....	12
	PRIORYTET 2 Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu	52
	PRIORYTET 3 Fundusze europejskie na zrównoważony transport miejski	101
	PRIORYTET 4 Fundusze europejskie na rzecz spójności i dostępności komunikacyjnej regionu	114
	PRIORYTET 5 Fundusze europejskie na wzmacnianie potencjałów endogenicznych regionu	127
	PRIORYTET 6 Fundusze europejskie na rzecz zwiększenia dostępności regionalnej infrastruktury dla mieszkańców	151
	PRIORYTET 7 Fundusze europejskie na rozwój lokalny	176
	PRIORYTET 8 Fundusze europejskie na wsparcie w obszarze rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego	178
	PRIORYTET 9 Pomoc techniczna EFRR	188
	PRIORYTET 10 Pomoc techniczna EFS+	188
4	Podsumowanie.....	190
	Spis tabel	192

1 Wstęp

1.1 Idea zasady „nie czyń poważnych szkód”

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności oba fundusze, z których finansowane będą założenia projektu programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027 (FEdKP 2021-2027), powinny wspierać działania, które zakładają poszanowanie norm i priorytetów Unii Europejskiej w zakresie klimatu i środowiska. Ponadto nie czynią poważnych szkód dla celów środowiskowych w rozumieniu art. 17 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, jednocześnie zapewniając transformację w kierunku gospodarki niskoemisyjnej w ramach dążeń do osiągnięcia neutralności klimatycznej Unii do 2050 r.

W ww. rozporządzeniu zawarta jest zasada DNSH (*Do no significant harm*), czyli „nie czyń poważnych szkód”. Zasada odnosi się do 6 celów środowiskowych określanych jako: łagodzenie zmian klimatu, adaptacja do zmian klimatu, zrównoważone wykorzystanie i ochrona zasobów wodnych i morskich, przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola oraz ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów. Powyższa zasada ma zapewnić, że działania, które w znacznym stopniu szkodzą środowisku i przynoszą więcej strat niż korzyści nie będą uznawane jako inwestycje zrównoważone środowiskowo.

Niniejsza analiza ma ocenić zgodność rodzajów działań planowanych w ramach programu regionalnego z zasadą „nie czyń poważnych szkód”. W toku oceny nastąpi zidentyfikowanie działań, które wyrządzają poważne szkody dla:

- łagodzenia zmian klimatu, jeśli prowadzą do znaczących emisji gazów cieplarnianych;
- adaptacji do zmian klimatu, jeśli prowadzą do nasilenia niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych, przyszłych warunków klimatycznych, wywieranych na działalność lub na ludzi, przyrodę lub aktywa;
- zrównoważonego wykorzystania i ochrony zasobów wodnych i morskich, jeśli szkodzą dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód podziemnych lub dobremu stanowi wód morskich;
- gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym zapobiegania powstawaniu odpadów i recyklingowi, jeśli prowadzą do znaczącego braku efektywności w wykorzystaniu materiałów lub w bezpośrednim lub pośrednim wykorzystaniu zasobów naturalnych, takich jak nieodnawialne źródła energii, surowce, woda i grunty, na co najmniej jednym z etapów cyklu życia produktów, w tym pod względem trwałości produktów, a także możliwości ich naprawy, ulepszenia, ponownego użycia lub recyklingu; jeśli prowadzą do znaczącego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub jeśli długotrwałe składowanie odpadów może wyrządzić poważne i długoterminowe szkody dla środowiska;
- zapobiegania zanieczyszczeniu i jego kontroli, jeśli prowadzą do znaczącego wzrostu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub ziemi w porównaniu z sytuacją sprzed ich rozpoczęcia;
- ochrony i odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów, jeśli w znacznym stopniu szkodzą dobremu stanowi i odporności ekosystemów lub są szkodliwe dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.

Zakresy wsparcia przyczyniające się do wspomnianych szkód nie będą kwalifikowały się do finansowania ze środków unijnych.

1.2 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko a zasada „nie czyń poważnych szkód”

Projekt programu regionalnego FEdKP 2021-2027 poddano procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (sooś). Zgodnie jednak z wytycznymi zawartymi w *Nocie wyjaśniającej Komisji: Stosowanie zasady „nie czyń poważnych szkód” w ramach polityki spójności* prognoza oddziaływania na środowisko identyfikuje środki mające na celu zapobieganie, redukcję i możliwie pełną kompensację znaczących niekorzystnych skutków dla środowiska wynikających z realizacji programu. Nie skutkuje to automatycznie zgodnością z zasadą „nie czyń poważnych szkód”. W związku z tym należało przeprowadzić odrębną ocenę zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do poziomu typów działań zawartych w programie. W FEdKP 2021-2027 poziom ten przyrównano do wskazywanych w ramach poszczególnych celów szczegółowych zakresów wsparcia. Niemniej jednak w toku prowadzonej analizy wykorzystywano ustalenia wynikające ze sooś. Zgodnie z zapisami *Noty* – w przypadku zidentyfikowania potencjalnego ryzyka dla zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”, proponowane działanie powinno zostać dostosowane z uwzględnieniem niezbędnych środków łagodzących, które zostaną wdrożone, aby zapobiec i zrównoważyć wszelkie znaczące szkody w odniesieniu do sześciu celów środowiskowych objętych rozporządzeniem w sprawie systematyki. Jeśli nie jest to możliwe, dany rodzaj działania powinien zostać usunięty z programu. W wyniku przeprowadzonej analizy nie stwierdzono takich rodzajów działań w ramach poszczególnych zakresów wsparcia, które nie byłyby zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód”.

1.3 Proces realizacji inwestycji

W ramach programu FEdKP 2021-2027 realizowane będą zarówno projekty „miękkie”, między innymi dotyczące wzmocnienia kompetencji, kształcenia i edukacji czy świadczenia usług społecznych, jak i projekty „inwestycyjne”, trwale ingerujące w przestrzeń. Zasięg planowanych działań będzie zróżnicowany. Przewiduje się wspieranie Inwestycji o charakterze lokalnym, jak i te o szerszym regionalnym oddziaływaniu. Skala inwestycji również będzie szeroka, począwszy od drobnych prac adaptacyjno-remontowych, po inwestycje wielkoskalowe wnoszące wkład rozwojowy i poprawę warunków życia i działalności dla mieszkańców całego województwa.

Zwraca się jednak uwagę, że wszystkie z planowanych inwestycji będą realizowane zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa krajowego, jak przedstawiono poniżej.

Przygotowanie do realizacji inwestycji polega na kompleksowej analizie uwarunkowań związanych z warunkami jej realizacji. Niezbędne jest rozpoznanie: stanu prawnego nieruchomości, sytuacji planistycznej, uwarunkowań środowiskowych, uwarunkowań historyczno-kulturowych i konserwatorskich, dostępności komunikacyjnej, dostępności mediów (energia elektryczna, woda, kanalizacja, ciepło, gaz), warunki geotechniczne.

O możliwości przeznaczenia terenu na określone cele, w tym budowlane decyduje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. W przypadku jego braku niezbędne jest wydanie decyzji administracyjnej: decyzji o warunkach zabudowy lub decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Plan miejscowy lub decyzja są podstawą do wydania decyzji ostatecznej – pozwolenia na budowę (lub innej decyzji zezwalającej na realizację inwestycji).

Niektóre rodzaje inwestycji realizowane są w oparciu o tzw. „specustawy” czyli ustawy „o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji...”. Wówczas „tradycyjne” pozwolenia na budowę zostaje zastąpione przez zezwolenie na realizację inwestycji. Na przykład w przypadku inwestycji drogowej jest to tzw. ZRID – zezwolenia na realizację inwestycji drogowej.

Wydanie decyzji umożliwiającej rozpoczęcie realizacji inwestycji w uzasadnionych przypadkach musi być poprzedzone analizą czy zachodzi konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia i uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Ocena oddziaływania na środowisko (OOŚ) jest prewencyjnym instrumentem ochrony środowiska i ma za zadanie wspomaganie procesu podejmowania decyzji w odniesieniu do planowanych przedsięwzięć mogących wywierać znaczący wpływ na środowisko. Jej głównym celem jest zbadanie jak dane przedsięwzięcie (wymagające przeprowadzenia takiej oceny) będzie wpływać na komponenty środowiska takie jak powietrze, woda, gleba, rośliny, zwierzęta lub na formy ochrony przyrody, w tym obszary Natura 2000 oraz ustalenie sposobów zapobiegania, ograniczania lub minimalizowania skutków realizacji planowanej inwestycji. Stosowanie procedury oceny oddziaływania na środowisko pozwoli osiągnąć szereg korzyści o charakterze ekologicznym oraz gospodarczym i społecznym¹:

- umożliwi upewnienie się, że realizacja zamierzeń gospodarczych będzie przebiegała w harmonii z obowiązującym prawem oraz w spójności z uwarunkowaniami przyrodniczymi, a walory środowiska przyrodniczego oraz jakość życia ludzi nie ulegną znaczącemu pogorszeniu;
- ze względu na swój otwarty, demokratyczny charakter, zaangażuje społeczeństwo w procesy decyzyjne dotyczące spraw środowiska, zapewniając w ten sposób przejrzystość działania władz publicznych oraz wzmacniając ich społeczną wiarygodność;
- władze otrzymują bogaty pakiet informacji o potencjalnych konsekwencjach planowanych działań i z większą świadomością mogą podejmować i uzasadniać swoje decyzje;
- z wyników analiz prowadzonych w ramach skorzysta także inwestor, dokonując wyboru najlepszej opcji swojego zamierzenia pod względem technologicznym, ekonomicznym, a niekiedy także lokalizacyjnym, przy uwzględnieniu obowiązujących wymagań formalno-prawnych.

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane dla planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Kwalifikowanie przedsięwzięć do „mogących znacząco oddziaływać na środowisko” jest uregulowane przepisami Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Dla poszczególnych rodzajów przedsięwzięć zostały określone parametry „progowe” (ilościowe, powierzchniowe, rodzajowe) na podstawie których zostaje ono zaliczone bądź nie do „mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko”, bądź „mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko”. Parametry te nie są stałe dla wszystkich rodzajów terenów. Dla obszarów objętych niektórymi formami ochrony przyrody wymagania te są większe niż dla terenów niechronionych.

¹za: dr Witold Wołoszyn, Oceny oddziaływania na środowisko (Materiał przygotowany w ramach projektu „Partnerstwa dla zrównoważonego rozwoju – skuteczniejsze wdrażanie polityki ekologicznej UE w Polsce”. Projekt współfinansowany ze środków UE i budżetu państwa w ramach programu PHARE PL 2003/004-379.01.01)

Przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko podlegają obligatoryjnie ocenie oddziaływania na środowisko. Obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko stwierdza, w drodze postanowienia, organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, uwzględniając kryteria określone w ustawie. W ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko określa się, analizuje oraz ocenia: bezpośredni i pośredni wpływ danego przedsięwzięcia na: środowisko oraz ludność, w tym zdrowie i warunki życia ludzi, dobra materialne, zabytki, krajobraz, w tym krajobraz kulturowy, wzajemne oddziaływanie między poszczególnymi elementami, dostępność do złóż kopalin, ryzyko wystąpienia poważnych awarii oraz katastrof naturalnych i budowlanych, możliwości oraz sposoby zapobiegania i zmniejszania negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, wymagany zakres monitoringu.

Elementem oceny oddziaływania na środowisko jest sporządzenie raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Jeżeli z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (wyników raportu) wynika, że przedsięwzięcie może znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000, organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach odmawia zgody na realizację przedsięwzięcia. Jeżeli w wyniku realizacji planowanego przedsięwzięcia przewiduje się wystąpienie znaczących negatywnych oddziaływań, a nie jest możliwe zapewnienie kompensacji przyrodniczej, organ odmawia wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i tym samym zgody na realizację przedsięwzięcia.

Ponadto wskazuje się na konieczność wdrażania przez państwa członkowskie do prawodawstwa krajowego dyrektyw wydawanych przez organy Unii Europejskiej. Działania te realizowane są w terminach wynikających z zapisów dyrektyw. Szczególne znaczenie dla zapobiegania „poważnym szkodom” mają przede wszystkim zapisy dyrektyw UE: wodnej, ściekowej, odpadowej, ptasiej, siedliskowej, w sprawie hałasu w środowisku czy w sprawie jakości powietrza. Większość dyrektyw UE jest terminowo wdrażana do prawodawstwa krajowego, a w związku z tym istnieje bezpośredni obowiązek stosowania ich przepisów przy lokalizowaniu inwestycji bądź przy kwalifikowaniu poszczególnych inwestycji do wsparcia finansowego środkami publicznymi.

1.4 Zielone zamówienia publiczne

Ustawa o Prawie zamówień publicznych z dnia 11 września 2019 r. zawiera przepisy dotyczące kwestii środowiskowych. Włączenie tych zapisów do krajowego prawodawstwa stanowi odpowiedź na rosnącą potrzebę ochrony klimatu i środowiska, coraz bardziej uwypuklaną w prawodawstwie unijnym. Zaproponowane przez Unię Europejską sformułowanie „zielone zamówienia publiczne” dotyczy pozyskiwania przez instytucje publiczne towarów lub usług, które będą oddziaływały w mniejszym stopniu na środowisko w porównaniu z usługami zamawianymi w inny sposób. Ponadto instytucje publiczne, które realizują zielone zamówienia będą lepiej przygotowane na wyzwania środowiskowe, przede wszystkim w zakresie redukcji emisji dwutlenku węgla oraz zwiększenia efektywności energetycznej. Opracowane przez Komisję Europejską kryteria dotyczące zielonych zamówień publicznych zostały wybrane ze względu na wartość produktów, jak i na ich wpływ na środowisko. **W celu zabezpieczenia niskiego wpływu podejmowanych działań na środowisko zaleca się stosowanie kryteriów zielonych zamówień publicznych.** Kryteria zielonych zamówień publicznych wpisują się w realizację celów środowiskowych, minimalizując tym samym niekorzystne oddziaływanie

produktów lub usług na środowisko. Ponadto zrównoważone zamówienia publiczne wpływają na rozwój i szerzenie technologii środowiskowych.

Unijne kryteria środowiskowe dla zielonych zamówień publicznych obejmują różne grupy produktów. Przykładowym zamówieniem publicznym, mającym istotny wpływ na środowisko, jest realizacja inwestycji w zakresie projektowania i budowy dróg. Emisja hałasu, zanieczyszczenie związane z pracami budowlanymi może spowodować istotne, często nieodwracalne szkody w środowisku przyrodniczym. Projektowanie i budowa dróg powinno odbywać się w sposób zasobooszczędny, przy zastosowaniu nowoczesnych technologicznie materiałów, które w minimalny sposób będą oddziaływać na okoliczny ekosystem. W przypadku kryterium obejmującego zamówienia publiczne na oświetlenie drogowe, proponuje się zakup nowoczesnego oświetlenia, wykorzystującego mniejszą ilość energii elektrycznej w wyniku czego nastąpi ograniczenie emisji dwutlenku węgla i innych gazów cieplarnianych. Z kolei powstające odpady będą podlegać efektywnej selektywnej zbiórce w celu ich utylizacji lub recyklingu. W kryteriach dotyczących zamówień na zakup komputerów zachęca się, aby zakupione urządzenia charakteryzowały się energooszczędnością, o ograniczonych składnikach niebezpiecznych, a końcowa utylizacja powinna polegać na ich bezpiecznym demontażu i usunięciu.

1.5 Działania inwestycyjne a ochrona drzew i terenów zieleni

Zakłada się, że realizacja inwestycji w ramach FEoKP 2021-2027 będzie prowadzona z poszanowaniem terenów zieleni i drzew, aby prowadzone prace budowlane nie wpłynęły w sposób znacząco negatywny na pełnione przez te tereny funkcje przyrodnicze. Przewiduje się wzmocnienie terenów zieleni poprzez stosowanie rozwiązań z zakresu zielonej infrastruktury. Wytyczne prowadzenia procesu inwestycyjnego w zgodzie z zielenią znaleźć można w dotyczących tego tematu publikacjach i podręcznikach. Jednym z nich jest „Standard ochrony drzew i innych form zieleni w procesie inwestycyjnym” opracowany przez Fundację Ekorozwoju oraz Stowarzyszenie Architektów Krajobrazu (Wrocław, Kraków 2021)². Jego celem jest przedstawienie sposobów skutecznej ochrony drzew i innych form zieleni w ramach realizowanych procesów inwestycyjnych. W tym kontekście wskazuje na: procedury oraz sposoby ochrony zieleni w nawiązaniu do etapów inwestycji, narzędzia ochrony zieleni oraz sposoby ich stosowania, a także dobre praktyki i zalecenia w zakresie ochrony zieleni. Działania ochronne mają zastosowanie na obszarze realizacji inwestycji oraz w zasięgu jej oddziaływania.

Do działań, które korzystnie będą wpływać na stan zadrzewień zalicza się przede wszystkim ograniczenie wycinki drzew do niezbędnego minimum, a także zakładanie terenów zieleni z drzewami oraz utrzymanie i pielęgnacja drzew, czego efektem będzie zwiększenie odporności do zmian klimatu, a także redukcja gazów cieplarnianych (CO₂). Podczas realizacji takich inwestycji jak np. budowa dróg czy rozbudowa obiektów kubaturowych, oczekuje się stosowania zasad ochrony zieleni, aby jak najbardziej zminimalizować szkodliwe ich oddziaływanie na środowisko przyrodnicze. Ponadto, w przypadku konieczności przygotowania terenu polegającego na wycinie drzew i krzewów nie powinno być ono przeprowadzone w okresie lęgowym. Z kolei zaplecza budowlane należy sytuować w oddaleniu od większych zadrzewień w czasie trwania sezonu lęgowego. Podczas planowania dróg dojazdowych zakłada się ograniczenie wycinki drzewostanu, a ewentualne szkody podlegać będą kompensacji przyrodniczej poprzez sadzenie drzew i krzewów, przede wszystkim rodzimych gatunków.

² <http://drzewa.org.pl/standardy>

W przypadku ochrony ssaków i herpetofauny zakłada się ogrodzenie wykopów budowlanych w okresie przerw w pracach, natomiast zasypywanie oczek wodnych lub większych zbiorników zlokalizowanych w pobliżu inwestycji wymagać będzie pozwolenia wodnoprawnego. W sąsiedztwie siedlisk przyrodniczych i miejsc występowania chronionych gatunków flory nie mogą być umiejscowione bazy sprzętowe. Ponadto w uzasadnionych przypadkach powinien być stosowany nadzór przyrodniczy, przede wszystkim podczas prac budowlanych mogących ingerować w obszary cenne przyrodniczo.

Stosowanie zasad ochrony zieleni na wszystkich etapach realizacji inwestycji, począwszy od etapu planowania bądź przygotowania zamówienia, aż po pełną realizację, pozwoli na ograniczenie negatywnego wpływu planowanych działań na ochronę i odbudowę różnorodności biologicznej i ekosystemów. Wraz z zastosowaniem działań służących poinwestycyjnemu zagospodarowaniu terenu, wniesie ponadto wkład w budowanie potencjału lądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla.

2 Ocena zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” (DNSH) projektu programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027

2.1 Zastosowane kryteria oceny zgodności zakresów wsparcia FEdKP z zasadą DNSH

Ocenę zgodności projektu programu regionalnego FEdKP 2021-2027 z zasadą „nie czyn poważnych szkód” przeprowadzono w oparciu o informacje zawarte w *Nocie wyjaśniającej Komisji: Stosowanie zasady „nie czyn poważnych szkód” w ramach polityki spójności (EGESIF_21-0025-00 z 27 września 2021 r.)* i *Zawiadomieniu Komisji: Wytyczne techniczne dotyczące stosowania zasady „nie czyn poważnych szkód” na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności (2021/C 58/01 z 18 lutego 2021 r.)*. Oceny dokonano w odniesieniu do zakresów wsparcia zawartych w wersji 3.0 projektu programu regionalnego FEdKP 2021-2027 z 14 marca 2022 r.

Biorąc pod uwagę proponowaną w *Nocie wyjaśniającej Komisji* ścieżkę postępowania w pierwszej kolejności sprawdzono, które z rodzajów działań zostały już ocenione jako zgodne z zasadą DNSH dla Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności. Po analizie stwierdzono, że ocenie nie będą podlegać następujące zakresy:

- Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem oraz Kompleksowa modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z elementami instalacji grzewczej i źródłami ciepła wraz z audytem – w ramach priorytetu 2, cel szczegółowy 2(i);
- Tabor na potrzeby czystej komunikacji miejskiej – w ramach priorytetu 3, cel szczegółowy 2(viii);
- Zakup taboru kolejowego – w ramach priorytetu 4, cel szczegółowy 3(ii);
- Infrastruktura zdrowotna, wyposażenie opieki zdrowotnej i aktywa ruchome opieki zdrowotnej – w ramach priorytetu 6, cel szczegółowy 4(v).

Uznano, że z uwagi na zbieżność planowanych działań, oceny przygotowane w ramach *Analizy spełniania zasady DNSH dla Krajowego Programu Odbudowy, Ocena DNSH reform i inwestycji (wiązek projektów) przedstawionych w KPO (ATMOTERM S.A., 2021)* można uwzględnić w analizach przygotowywanych na potrzeby FEdKP 2021-2027. W tym celu jednak dostosowano je do uwarunkowań regionalnych.

Dla pozostałych zakresów wsparcia dokonano własnych ocen. Bazowano na dwuetapowym schemacie podejmowania decyzji w sprawie zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” przedstawionym w Wytycznych technicznych dotyczących stosowania zasady „nie czyn poważnych szkód” na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności. Etap pierwszy, tzw. lista kontrolna, polegał na przeanalizowaniu rodzajów działań planowanych w ramach zakresu wsparcia pod kątem sześciu celów środowiskowych, w celu wskazania

tych, które wymagają merytorycznej oceny. Za niewymagające oceny merytorycznej dla danego celu środowiskowego uznano zakresy wsparcia, jeśli³:

- środek nie ma żadnego albo nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami środka w całym jego cyklu życia, ze względu na swój charakter, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do odpowiedniego celu;
- środek jest monitorowany jako wspierający cel związany ze zmianą klimatu lub cel środowiskowy o współczynniku 100 % i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do odpowiedniego celu;
- środek wnosi „istotny wkład” w realizację celu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem w sprawie systematyki i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do odpowiedniego celu.

Jeśli zakres wsparcia nie spełniał ww. przesłanek w odniesieniu do danego celu środowiskowego, wymagał w odniesieniu do niego oceny merytorycznej zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”. Przystępowano wówczas do drugiego etapu oceny, która była prowadzona w oparciu o tabelę rozszerzoną o odpowiednie pytania, na które odpowiedź pozwalała zweryfikować zgodność rodzajów działań planowanych w ramach zakresu wsparcia z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

2.2 Uwzględnienie oceny DNSH w programie regionalnym

W wyniku przeprowadzonej analizy zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” zakresów wsparcia wskazywanych w dokumencie FEEdKP 2021-2027 dokonano identyfikacji kryteriów wyboru projektów podkreślających tę zgodność, a ponadto preferowanych rozwiązań wspierających jej przestrzeganie.

Uznano, że w odniesieniu do wybranych obszarów i działań kryteria wyboru projektów będą stanowiły warunki dostępowe dla ubiegania się o dofinansowanie ze środków unijnych. Ich spełnienie zagwarantuje, że wspierane działania nie będą czyniły poważnych szkód w stosunku do odpowiednich celów środowiskowych, a ponadto przyczynią się do ich osiągnięcia. Za kryteria wyboru projektów podkreślające zgodność z zasadą DNSH przyjęto m.in.:

- niewspieranie inwestycji w instalacje OZE wykorzystujące biomasę na obszarach, gdzie występują przekroczenia norm zanieczyszczenia powietrza;
- w przypadku wymiany źródła ciepła niedopuszczalna będzie wymiana na źródło ciepła w postaci pieców węglowych;
- w celu zminimalizowania wpływu na siedliska i gatunki należy stosować dobre praktyki z zakresu ochrony zieleni i drzew;
- konieczność wprowadzania zieleni przydrożnej w ramach realizowanych projektów;
- zastosowanie w ramach projektu rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury;
- stosowanie rozwiązań mających na celu uodpornienie inwestycji na zmiany klimatu, m. in. dotyczących gromadzenia i wykorzystywania wód opadowych;

³ z Zawiadomienia Komisji: Wytyczne techniczne dotyczące stosowania zasady „nie czyn poważnych szkód” na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności (2021/C 58/01 z 18 lutego 2021 r.)

- finansowane będą bezemisyjne formy publicznego transportu miejskiego, a także pojazdy niskoemisyjne wykorzystywane w publicznym transporcie zbiorowym, spełniające wymogi „czystych ekologicznie pojazdów” w rozumieniu Dyrektywy 2009/33/WE.

Większość z ww. wskazań ma charakter kierunkowy, a ich doprecyzowanie nastąpi na dalszym etapie przygotowania FEdKP 2021-2027, a przede wszystkim etapie formułowania kryteriów wyborów projektów i regulaminów konkursów.

Dodatkowo w toku prac zasugerowano rozwiązania preferowane, wspierające zgodność z zasadą DNSH. Zastosowanie ich przy wyborze projektów pozwoli promować dane działania i realizować je w sposób mający największy potencjał do ich realizacji zgodnie z założeniami celów środowiskowych. W szczególności dotyczą one:

- promowania energooszczędności i wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych;
- preferowania gatunków rodzimych w zagospodarowywaniu terenów;
- zachęty do stosowania rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury;
- zachęty do stosowania dobrych praktyk z zakresu ochrony zieleni i drzew w celu zminimalizowania oddziaływania prac na siedliska oraz gatunki.

Również w przypadku preferowanych rozwiązań większość z powyższych sformułowań ma charakter kierunkowy, a ich doprecyzowanie nastąpi na dalszym etapie przygotowania FEdKP 2021-2027, a przede wszystkim na etapie formułowania kryteriów wyborów projektów i regulaminów konkursów.

Zaproponowane kryteria wyboru projektów i preferowane rozwiązania wynikają z przeprowadzonej analizy zgodności Programu z zasadą DNSH. Zostaną one przeniesione do programu regionalnego FEdKP 2021-2027 lub innych dokumentów programowych/konkursowych, a następnie uwzględnione w procedurze rozdysponowywania środków w ramach poszczególnych celów polityki Unii Europejskiej. Ich wdrożenie przybliży region do osiągnięcia wskazywanych celów środowiskowych, a przede wszystkim tych związanych z łagodzeniem zmian klimatu, adaptacją do zmian klimatu, zapobieganiem zanieczyszczeniom powietrza, wód i gleb czy ochroną i odbudową różnorodności biologicznej i ekosystemów.

3 Ocena zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” (DNSH) zakresów wsparcia zawartych w projekcie programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027

PRIORYTET 1

Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu

Tab. 1_1.1(i).1a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Prace b+r i rozwój zaplecza b+r w jednostkach naukowych

Priorytet 1. Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu

Cel szczegółowy 1(i): Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii

Zakres wsparcia: Prace b+r i rozwój zaplecza b+r w jednostkach naukowych

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		

Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		
---	---	--	--

Tab. 2_1.1(i).1b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Prace b+r i rozwój zaplecza b+r w jednostkach naukowych

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>	x	<p>W ramach zakresu wsparcia przewiduje się działania sieciujące i koordynujące procesy powstawania i wykorzystywania infrastruktury niezbędnej dla prowadzenia działalności b+r w regionie. W SRW 2030+, jako projekt strategiczny dotyczący takich rodzajów działań, ujęte jest: „Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. Jana Czochońskiego”. W ramach prowadzonych działań możliwa jest budowa/przebudowa/modernizacja budynków. Realizowane obiekty będą spełniać wymagania w zakresie oszczędności energii i izolacyjności cieplnej, a także będzie dążyć się do wykorzystywania w jak największym stopniu energii ze źródeł odnawialnych. W związku z tym nie przewiduje się znaczącego zwiększenia emisji gazów cieplarnianych. Również działania służące zapewnieniu wyposażenia, urządzeń i niezbędnej infrastruktury cyfrowej będą ukierunkowane na wybór energooszczędnych rozwiązań. W związku z tym zakres wsparcia nie przyczyni się do znacznego wzrostu poboru energii elektrycznej.</p> <p>W ramach działań przewiduje się również ingerencję w otoczenie obiektów, w tym przede wszystkim we wprowadzanie zieleni. Pozwoli to na zwiększenie liczby lądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla. Preferowane będą rodzime gatunki. Podejmowane działania nie będą stanowiły zagrożenia dla realizacji celu związanego z łagodzeniem zmian klimatu.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>	x	<p>Rozwój zaplecza b+r prowadzone prace w tym zakresie mogą przyczynić się do wypracowania rozwiązań służących adaptacji do zmian klimatu. Budowane bądź modernizowane obiekty będą wyposażone w rozwiązania służące dostosowaniu do zmian klimatu. Dotyczy to m.in. zabezpieczenia pomieszczeń przed nadmiernym nagrzewaniem się w przypadku narażenia na fale upałów, stosowania rozwiązań ograniczających zużycie wody czy korzystanie z wody opadowej, a także wdrażania elementów zielono-niebieskiej infrastruktury. Działania adaptacyjne będą prowadzone również w otoczeniu obiektów, poprzez ograniczenie tworzenia przestrzeni nieprzepuszczalnych na rzecz terenów zieleni.</p> <p>Ponadto zakłada się, że premiovane będą prace badawczo-rozwojowe, których efekty będą przyczyniały się do osiągnięcia celów założonych w Europejskim Zielonym Ładzie.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>	x	<p>Oddziaływanie wspieranych działań na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych będzie niewielkie. Realizowane inwestycje w ramach infrastruktury badawczo-rozwojowej nie będą negatywnie oddziaływać na jakość i ilość wody w jednolitych częściach wód. Zakłada się, że zastosowanie nowoczesnych technologii przyczyni się do oszczędnego i efektywnego wykorzystywania zasobów wodnych, a stosowanie czystych rozwiązań ograniczy do minimum potencjalne emisje zanieczyszczeń, nie zagrażając jakości zasobów wodnych. Również budowa/przebudowa/modernizacja obiektów w celu tworzenia zaplecza prac badawczo-rozwojowych nie wpłynie znacząco negatywnie na stan i potencjał jednolitych części wód, a także chronione siedliska i gatunki bezpośrednio uzależnione od wody. Wynika to z charakteru działań, które będą ograniczone przestrzennie do wybranej lokalizacji, uzgodnionej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Zakłada się, że przygotowanie i realizacja inwestycji będą uwzględniały ochronę zasobów wodnych. Zaleca się zastosowanie odpowiednich środków zaradczych w trakcie prowadzenia prac budowlanych,</p>

		<p>takich jak stosowanie sprawnego technicznie sprzętu. Ponadto zasadne jest wprowadzanie rozwiązań pozwalających na gromadzenie i wykorzystywanie wód opadowych. W związku z tym poza krótkotrwałym i chwilowym nieznacznym oddziaływaniem na etapie prac budowlanych nie zidentyfikowano ryzyka degradacji środowiska związanego z pogorszeniem jakości wody bądź jej deficytem.</p>
<p>Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>Projekty z zakresu b+r wnoszą istotny wkład w przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Rozwój zaplecza b+r będzie służył opracowywaniu i wdrażaniu rozwiązań mających na celu ograniczenie zasobochłonności, w tym zużycia surowców, energii czy wody. Zakłada się również, że w ramach prowadzonych prac wypracowywane będą rozwiązania zapobiegające powstawaniu odpadów oraz zapewniające ich recykling. W przypadku zakupu nowej infrastruktury badawczej konieczne jest po etapie eksploatacji uwzględnienie sposobu jej utylizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi gospodarki odpadami i zaleceniami producenta. W efekcie realizowane działania przyczynią się do ograniczenia w ilości wytwarzanych odpadów, poprawie stopnia ich recyklingu i wzrostu zasobooszczędności.</p> <p>Równocześnie tworzenie infrastruktury dla rozwoju zaplecza b+r w postaci budowy/przebudowy/modernizacji obiektów kubaturowych wiązać się będzie z powstawaniem odpadów remontowo-budowlanych. Ich zagospodarowanie będzie odbywać się zgodnie z krajowymi przepisami prawa w zakresie gospodarki odpadami. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu. Prace inwestycyjne należy prowadzić z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz uwzględnić ponowne użycie części wygenerowanych odpadów lub ich recykling. Oczekuje się, że stosowane materiały budowlane będą cechowały się odpowiednią trwałością i brakiem negatywnego wpływu na środowisko.</p> <p>Również w tworzeniu i rozbudowie infrastruktury cyfrowej dostrzega się w perspektywie długoterminowej potrzebę odpowiedniego zagospodarowania zużytego, nieodpowiadającego postępującym wymaganiom, sprzętu i urządzeń elektronicznych. Oczekuje się, że zostanie on zutilizowany zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi gospodarki odpadami i zaleceniami producenta, przy założeniu, że jego elementy będą mogły zostać poddane recyklingowi lub ponownemu wykorzystaniu.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>	x	<p>Wspierany zakres działań wnosi istotny wkład w minimalizację zanieczyszczeń. Planowane działania z zakresu b+r pozwolą na zaprojektowanie i przetestowanie rozwiązań w zakresie zastosowania nowoczesnych technologii uwzględniających minimalizację emisji zanieczyszczeń do powietrza, wód i gleb. Upowszechnianie obiegu zamkniętego, stosowanie nowych rozwiązań zmniejszających emisję zanieczyszczeń, a także poprawiających efektywność ich wyłapywania przed wprowadzeniem do środowiska, pozwala stwierdzić, że podejmowane działania przyczyniają się do zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza, wody czy gleby. Największe zagrożenie dostrzega się na etapie prac budowlanych, mających na celu stworzenie zaplecza dla realizacji procesu sieciującego i koordynującego powstawanie i wykorzystywanie infrastruktury niezbędnej dla prowadzenia działalności b+r w regionie. Wystąpienie potencjalnych niekorzystnych wpływów będzie wiązać się z budową/przebudową/modernizacją obiektów kubaturowych, ale oddziaływanie to będzie ograniczone miejscowo i bezpośrednio związane z inwestycją. Przygotowanie i realizacja działań powinny w związku z tym uwzględniać najlepsze dostępne techniki (BAT) lub dokumenty referencyjne dotyczące najlepszych dostępnych technik. Ponadto należy podjąć odpowiednie środki zaradcze dotyczące przygotowania i prowadzenia inwestycji, polegające</p>

		m.in. na stosowaniu sprawnego sprzętu, ograniczając tym samym ryzyko potencjalnych awarii i skażeń.
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p> <p><i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>	x	<p>Największe oddziaływanie na różnorodność biologiczną i ekosystemy będzie związane z działaniami dotyczącymi tworzenia zaplecza dla prac badawczo-rozwojowych w postaci budowy/przebudowy/modernizacji obiektów. W związku z tym przy realizacji zakładanych działań należy szczególną uwagę zwrócić na potrzebę ochrony drzew i terenów zieleni. Należy istniejącą zielenią uwzględnić w przygotowywanych dokumentacjach projektowych, a zajmowanie terenów zieleni czy wycinkę drzew ograniczyć do minimum w sytuacjach, gdzie jest ona nieunikniona. Ponadto również w czasie prac budowlanych należy dołożyć starań, aby ingerencja w tereny zieleni była ograniczona, a drzewa właściwie zabezpieczone przed niekorzystnymi oddziaływaniami związanymi z wykorzystaniem ciężkiego sprzętu i ingerencją w powierzchnię ziemi. Podjęcie działań minimalizujących straty, a także zabezpieczenie terenów zieleni pozwoli ograniczyć wpływ prac budowlanych na ekosystemy i zachować różnorodność biologiczną. Oczekuje się również stosowania rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury, w celu zmaksymalizowania powierzchni biologicznie czynnej oraz zatrzymania i ponownego wykorzystania wód opadowych. Pozwoli to ograniczyć wpływ obiektu na otoczenie, a także dostosować go do zmieniających się warunków klimatycznych. W zagospodarowywaniu otoczenia tworzonych obiektów preferuje się wykorzystanie gatunków rodzimych.</p>

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- premiovane będą prace badawczo-rozwojowe, których efekty będą przyczyniały się do osiągnięcia celów założonych w Europejskim Zielonym Ładzie;
- w zagospodarowywaniu terenów otaczających preferowane będzie wprowadzanie gatunków rodzimych;
- pożądanym będzie wdrażanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury (w odniesieniu do projektów infrastrukturalnych i zagospodarowania otoczenia).

Tab. 3_1.1(i).2a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Tworzenie i rozwój zaplecza b+r w przedsiębiorstwach

Priorytet 1. Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu

Cel szczegółowy 1(i): Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii

Zakres wsparcia: Tworzenie i rozwój zaplecza b+r w przedsiębiorstwach

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem

tak

nie

Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”

zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”			
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tab. 4_1.1(i).2b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Tworzenie i rozwój zaplecza b+r w przedsiębiorstwach

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środki doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>	x	<p>W ramach zakresu wsparcia przewiduje się działania sieciujące i koordynujące procesy powstawania i wykorzystywania infrastruktury niezbędnej dla prowadzenia działalności b+r w regionie. W ramach prowadzonych działań możliwa jest budowa/przebudowa/modernizacja budynków. Realizowane obiekty będą spełniać wymagania w zakresie oszczędności energii i izolacyjności cieplnej, a także będzie dążyć się do wykorzystywania w jak największym stopniu energii ze źródeł odnawialnych. W związku z tym nie przewiduje się znaczącego zwiększenia emisji gazów cieplarnianych. Również działania służące zapewnieniu wyposażenia, urządzeń i niezbędnej infrastruktury cyfrowej będą ukierunkowane na wybór energooszczędnych rozwiązań. W związku z tym zakres wsparcia nie przyczyni się do znacznego wzrostu poboru energii elektrycznej.</p> <p>W ramach działań przewiduje się również ingerencję w otoczenie obiektów, w tym przede wszystkim we wprowadzanie zieleni. Pozwoli to na zwiększenie liczby lądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla. Preferowane będą rodzime gatunki. Podejmowane działania nie będą stanowiły zagrożenia dla realizacji celu związanego z łagodzeniem zmian klimatu.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środki doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>	x	<p>Rozwój zaplecza b+r i prowadzone prace w tym zakresie mogą przyczynić się do wypracowania rozwiązań służących adaptacji do zmian klimatu. Budowane bądź modernizowane obiekty będą wyposażone w rozwiązania służące dostosowaniu do zmian klimatu. Dotyczy to m.in. zabezpieczenia pomieszczeń przez nadmiernym nagrzewaniem się w przypadku narażenia na fale upałów, stosowania rozwiązań ograniczających zużycie wody czy korzystanie z wody opadowej, a także wdrażania elementów zielono-niebieskiej infrastruktury. Działania adaptacyjne będą prowadzone również w otoczeniu obiektów, poprzez ograniczenie tworzenia przestrzeni nieprzepuszczalnych na rzecz terenów zieleni.</p>

		Ponadto zakłada się, że premiovane będą prace badawczo-rozwojowe, których efekty będą przyczyniały się do osiągnięcia celów założonych w Europejskim Zielonym Ładzie.
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i></p> <p><i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i></p> <p><i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>	x	<p>Oddziaływanie wspieranych działań na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych będzie niewielkie. Realizowane inwestycje w ramach infrastruktury badawczo-rozwojowej nie będą negatywnie oddziaływać na jakość i ilość wody w jednolitych częściach wód. Zakłada się, że zastosowanie nowoczesnych technologii przyczyni się do oszczędnego i efektywnego wykorzystywania zasobów wodnych, a stosowanie czystych rozwiązań ograniczy do minimum potencjalne emisje zanieczyszczeń, nie zagrażając jakości zasobów wodnych. Również budowa/przebudowa/modernizacja obiektów w celu tworzenia zaplecza prac badawczo-rozwojowych nie wpłynie znacząco negatywnie na stan i potencjał jednolitych części wód, a także chronione siedliska i gatunki bezpośrednio uzależnione od wody. Wynika to z charakteru działań, które będą ograniczone przestrzennie do wybranej lokalizacji, ustalonej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Zakłada się, że przygotowanie i realizacja inwestycji będzie uwzględniało ochronę zasobów wodnych. Zaleca się zastosowanie odpowiednich środków zaradczych w trakcie prowadzenia prac budowlanych, takich jak stosowanie sprawnego technicznie sprzętu. Ponadto zasadne jest wprowadzanie rozwiązań pozwalających na gromadzenie i wykorzystywanie wód opadowych. W związku z tym poza krótkotrwałym i chwilowym nieznacznym oddziaływaniem na etapie prac budowlanych nie zidentyfikowano ryzyka degradacji środowiska związanego z pogorszeniem jakości wody bądź jej deficytem.</p>
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>Projekty z zakresu b+r wnoszą istotny wkład w przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Rozwój zaplecza b+r będzie służył opracowywaniu i wdrażaniu rozwiązań mających na celu ograniczenie zasobochłonności, w tym zużycia surowców, energii czy wody. Zakłada się również, że w ramach prowadzonych prac wypracowywane będą rozwiązania zapobiegające powstawaniu odpadów oraz zapewniające ich recykling. W przypadku zakupu nowej infrastruktury badawczej konieczne jest po etapie eksploatacji uwzględnienie sposobu jej utylizacji, zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi gospodarki odpadami i zaleceniami producenta. W efekcie realizowane działania przyczynią się do ograniczenia w ilości wytwarzanych odpadów, poprawie stopnia ich recyklingu i wzrostu zasobooszczędności.</p> <p>Równocześnie tworzenie infrastruktury dla rozwoju zaplecza b+r w postaci budowy/przebudowy/modernizacji obiektów kubaturowych wiązać się będzie powstawaniem odpadów remontowo-budowlanych. Ich zagospodarowanie będzie odbywać się zgodnie z krajowymi przepisami prawa w zakresie gospodarki odpadami. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu. Prace inwestycyjne należy prowadzić z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz uwzględnić ponowne użycie części wygenerowanych odpadów lub ich recykling. Oczekuje się, że stosowane materiały budowlane będą cechowały się odpowiednią trwałością i brakiem negatywnego wpływu na środowisko.</p> <p>Również w tworzeniu i rozbudowie infrastruktury cyfrowej dostrzega się w perspektywie długoterminowej potrzebę odpowiedniego zagospodarowania zużytego, nieodpowiadającego postępującym wymaganiom, sprzętu i urządzeń elektronicznych. Oczekuje się, że zostanie on zutilizowany zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi gospodarki odpadami i zaleceniami producenta, przy założeniu, że jego elementy będą mogły zostać poddane recyklingowi lub ponownemu wykorzystaniu.</p>

<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>	x	<p>Wspierany zakres działań wnosi istotny wkład w minimalizację zanieczyszczeń. Planowane działania z zakresu b+r pozwolą na zaprojektowanie i przetestowanie rozwiązań w zakresie zastosowania nowoczesnych technologii uwzględniających minimalizację emisji zanieczyszczeń do powietrza, wód i gleb. Upowszechnianie obiegu zamkniętego, stosowanie nowych rozwiązań zmniejszających emisję zanieczyszczeń, a także poprawiających efektywność ich wyłapywania przed wprowadzeniem do środowiska pozwala stwierdzić, że podejmowane działania przyczyniają się do zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza, wody czy gleby. Największe zagrożenie dostrzega się na etapie prac budowlanych, mających na celu stworzenie zaplecza dla realizacji procesu sieciującego i koordynującego powstawanie i wykorzystywanie infrastruktury niezbędnej dla prowadzenia działalności b+r w regionie. Wystąpienie potencjalnych niekorzystnych wpływów będzie wiązać się z budową/przebudową/modernizacją obiektów kubaturowych, ale oddziaływanie to będzie ograniczone miejscowo i bezpośrednio związane z inwestycją. Przygotowanie i realizacja działań powinny w związku z tym uwzględniać najlepsze dostępne techniki (BAT) lub dokumenty referencyjne dotyczące najlepszych dostępnych technik. Ponadto należy podjąć odpowiednie środki zaradcze dotyczące przygotowania i prowadzenia inwestycji, polegające m.in. na stosowaniu sprawnego sprzętu, ograniczając tym samym ryzyko potencjalnych awarii i skażeń.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: <i>Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>	x	<p>Największe oddziaływanie na różnorodność biologiczną i ekosystemy będzie związane z działaniami dotyczącymi tworzenia zaplecza dla prac badawczo-rozwojowych w postaci budowy/przebudowy/modernizacji obiektów. W związku z tym przy realizacji zakładanych działań należy szczególną uwagę zwrócić na potrzebę ochrony drzew i terenów zieleni. Należy istniejącą zieleń uwzględniać w przygotowujących dokumentacjach projektowych, a zajmowanie terenów zieleni czy wycinkę drzew ograniczyć do minimum, w sytuacjach gdzie jest ona nieunikniona. Ponadto również w czasie prac budowlanych należy dołożyć starań, aby ingerencja w tereny zieleni była ograniczona, a drzewa właściwie zabezpieczone przed niekorzystnymi oddziaływaniami związanymi z wykorzystaniem ciężkiego sprzętu i ingerencją w powierzchnię ziemi. Podjęcie działań minimalizujących straty, a także zabezpieczenie terenów zieleni pozwoli ograniczyć wpływ prac budowlanych na ekosystemy i zachować różnorodność biologiczną. Oczekuje się również stosowania rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury, w celu zmaksymalizowania powierzchni biologicznie czynnej oraz zatrzymania i ponownego wykorzystania wód opadowych. Pozwoli to ograniczyć wpływu obiektu na otoczenie, a także dostosować go do zmieniających się warunków klimatycznych. W zagospodarowywaniu otoczenia tworzonych obiektów preferuje się wykorzystanie gatunków rodzimych.</p>

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- premiuwane będą prace badawczo-rozwojowe, których efekty będą przyczyniały się do osiągnięcia celów założonych w Europejskim Zielonym Ładzie;
- w zagospodarowywaniu terenów otaczających preferowane będzie wprowadzanie gatunków rodzimych;
- pożądane będzie wdrażanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury (w odniesieniu do projektów infrastrukturalnych i zagospodarowania otoczenia).

Tab. 5_1.1(i).3a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Prace b+r + wdrożenie wyników prac b+r

Priorytet 1. Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu			
Cel szczegółowy 1(i): Rozwijanie i wzmocnienie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii			
Zakres wsparcia: Prace b+r + wdrożenie wyników prac b+r			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wsparcia umożliwi wdrażanie rozwiązań wspierających gospodarkę niskoemisyjną, odporną i przystosowaną do zmian klimatu (o współczynniku monitorowania 100% dla celów klimatycznych), a także gospodarkę o obiegu zamkniętym (o współczynniku monitorowania 40%). Zakładane działania wniosą istotny wkład w adaptację do zmian klimatu. Zasobooszczędność, w tym energooszczędność czy ograniczenie zużycia wody, wdrażanych rozwiązań wynikających z prac b+r wpłynie pozytywnie na racjonalizację zużycia zasobów, a zwłaszcza wody, co ma duże znaczenie w kontekście postępujących zmian klimatu i wzrostu częstotliwości występowania suszy czy niedoborów wody. Wspierany zakres uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Wspierane działania wnoszą istotny wkład w zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. Wdrażane wyniki prac b+r nie będą negatywnie oddziaływać na jakość i ilość wody w jednolitych częściach wód. Opracowanie i zastosowanie nowoczesnych technologii, w tym opartych o obieg zamknięty, przyczyni się do oszczędnego i efektywnego wykorzystywania zasobów wodnych, a stosowanie czystych rozwiązań ograniczy do minimum potencjalne emisje zanieczyszczeń, nie zagrażając jakości zasobów wodnych. Wspierany zakres uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Planowany zakres interwencji (030) koncentruje się na gospodarce o obiegu zamkniętym i w związku z tym jest monitorowany jako wspierający cel środowiskowy o współczynniku 100% i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód”. W przypadku zakresu interwencji (029) koncentrującego się na gospodarce niskoemisyjnej współczynnik ten wynosi 40%. Nie zakłada się jednak, aby wdrażane wyniki prac b+r powodowały zwiększone zużycie surowców, energii i wody w stosunku do obecnie wykorzystywanych technologii. Wspierane działania będą zgodne z zasadami zrównoważonych produktów, a hierarchia postępowania z odpadami przede wszystkim będzie uwzględniać zapobieganie ich powstawaniu. W efekcie realizowane inwestycje spowodują ograniczenia w ilości wytwarzanych odpadów, przyczynią się do ich recyklingu oraz wzrostu zasobooszczędności. W związku z tym wspierany zakres działań uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Wspierany zakres działań wnosi istotny wkład w minimalizację zanieczyszczeń. Planowane działania z zakresu wdrażania wyników b+r pozwolą na zastosowanie nowoczesnych rozwiązań uwzględniających minimalizację emisji zanieczyszczeń do powietrza, wód i gleb. Upowszechnianie obiegu zamkniętego, stosowanie nowych technologii zmniejszających emisję zanieczyszczeń, a także poprawiających efektywność ich wyłapywania przed wprowadzeniem do środowiska pozwala stwierdzić, że podejmowane działania przyczyniają się do zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza, wody czy gleby. Z tego względu zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Pośrednio wdrażanie nowoczesnych technologii przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń, dzięki czemu realizowane zadania będą oddziaływały pozytywnie na bioróżnorodność oraz na ekosystemy. Przewidziana skala ewentualnych modernizacji ograniczy się wnętrza budynków, nie wpływając na otoczenie. W związku z tym zakres wsparcia uważa się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Tab. 6_1.1(i).3b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Prace b+r + wdrożenie wyników prac b+r

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu:	x	Planowany zakres interwencji (029) koncentruje się na gospodarce niskoemisyjnej, odporności i przystosowaniu się do zmian klimatu i jest monitorowany jako wspierający cel związany z łagodzeniem zmian klimatu o współczynniku 100% - jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód”. W przypadku

<p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>		<p>zakresu interwencji (030) koncentrującego się na gospodarce o obiegu zamkniętym współczynnik ten ma wartość 40%. Nie zakłada się jednak, żeby wdrażane nowoczesne technologie prowadziły do znacznego zwiększenia emisji gazów cieplarnianych. Od gospodarki dążącej do obiegu zamkniętego również oczekuje się ograniczenia w zakresie emisji gazów cieplarnianych w stosunku do obecnie wykorzystywanych technologii. Preferuje się, aby prace badawczo-rozwojowe i wdrażanie ich wyników przyczyniało się do wypracowywania rozwiązań prośrodowiskowych, służących osiągnięciu celów środowiskowych. Przy wyborze stosowanych technologii należy uwzględniać ich energochłonność. Preferowane będą wdrażane technologie nisko- lub zeroemisyjne, a także takie, które przyczynią się do osiągnięcia celów założonych w Europejskim Zielonym Ładzie. W związku z tym nie przewiduje się wzrostu emisji gazów cieplarnianych, wręcz przeciwnie – ich ograniczenia, a tym samym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i> <i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i> <i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejęcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek:</i> <i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i> <i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i> <i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście</i></p>		

<i>gospodarki o obiegu zamkniętym?</i>		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i>		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: <i>Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i>		

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- premiovane będą prace badawczo-rozwojowe, których efekty będą przyczyniały się do osiągnięcia celów założonych w Europejskim Zielonym Ładzie;
- w zagospodarowywaniu terenów otaczających preferowane będzie wprowadzanie gatunków rodzimych;
- pożądane będzie wdrażanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury (w odniesieniu do projektów infrastrukturalnych i zagospodarowania otoczenia);
- preferowanie stosowania rozwiązań energooszczędnych oraz z zakresu GOZ (w odniesieniu do elementów wdrożeniowych).

Tab. 7_1.1(i).4a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Bony dla przedsiębiorstw na zakup prac badawczo-rozwojowych jednostkach badawczych

Priorytet 1. Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu

Cel szczegółowy 1(i): Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii

Zakres wsparcia: Bony dla przedsiębiorstw na zakup prac badawczo-rozwojowych jednostkach badawczych

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Zakup prac badawczo-rozwojowych dotyczy działań koncentrujących się zarówno na wspieraniu gospodarki niskoemisyjnej, odpornej i przystosowanej się do zmian klimatu (zakres interwencji 029 o współczynniku 100% do obliczania wsparcia na cele związane ze zmianami klimatu), a także ukierunkowanych na gospodarkę o obiegu zamkniętym (zakresu interwencji 030 o współczynniku 40%). W związku z tym część z planowanych działań w sposób bezpośredni przyczyni się do osiągnięcia celu dotyczącego łagodzenia zmian klimatu. Nie zakłada się jednak, aby nowoczesne technologie powstałe w ramach prac b+r nastawione na gospodarkę o obiegu zamkniętym prowadziły do zwiększenia emisji gazów cieplarnianych w stosunku do obecnie wykorzystywanych technologii. W związku z tym nie przewiduje się wzrostu emisji gazów cieplarnianych, wręcz przeciwnie – ich ograniczenia, a tym samym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wsparcia umożliwi zakup prac badawczo-rozwojowych wspierających gospodarkę niskoemisyjną, odporną i przystosowaną do zmian klimatu (o współczynniku monitorowania 100% dla celów klimatycznych), a także gospodarkę o obiegu zamkniętym (o współczynniku monitorowania 40%). Zakładane działania wniosą istotny wkład w przystosowanie przedsiębiorstw do zmian klimatycznych. Zasobooszczędność, w tym energooszczędność czy ograniczenie zużycia wody, rozwijanych technologii wpłynie pozytywnie na racjonalizację zużycia zasobów, a zwłaszcza wody, co ma duże znaczenie w kontekście postępujących zmian klimatu i wzrostu częstotliwości występowania suszy czy niedoborów wody.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Wspierane działania wnoszą istotny wkład w zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. Zakup prac badawczo-rozwojowych nie będzie negatywnie oddziaływać na jakość i ilość wody w jednolitych częściach wód. Opracowanie i zastosowanie nowoczesnych technologii, w tym opartych o obieg zamknięty, przyczyni się do oszczędnego i efektywnego wykorzystywania zasobów wodnych, a stosowanie czystych rozwiązań ograniczy do minimum potencjalne emisje zanieczyszczeń, nie zagrażając jakości zasobów wodnych. Wspierany zakres uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Planowany zakres interwencji (030) koncentruje się na gospodarce o obiegu zamkniętym i w związku z tym jest monitorowany jako wspierający cel środowiskowy o współczynniku 100% i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód”. W przypadku zakresu interwencji (029) koncentrującego się na gospodarce niskoemisyjnej współczynnik ten wynosi 40%. Nie zakłada się jednak, aby nabywane prace b+r powodowały zwiększone zużycie surowców, energii i wody w stosunku do obecnie wykorzystywanych technologii. Wspierane działania będą zgodne z zasadami zrównoważonych produktów, a hierarchia postępowania z odpadami przede wszystkim będzie uwzględniać zapobieganie ich powstawaniu. W efekcie realizowane inwestycje spowodują ograniczenia w ilości wytwarzanych odpadów, przyczynią się do ich recyklingu oraz wzrostu zasobooszczędności. W związku z tym wspierany zakres działań uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Wspierany zakres działań wnosi istotny wkład w minimalizację zanieczyszczeń. Planowane zakupy prac badawczo-rozwojowych pozwolą na wdrożenie rozwiązań w zakresie stosowania nowoczesnych technologii uwzględniających minimalizację emisji zanieczyszczeń do powietrza, wód i gleb. Upowszechnianie obiegu zamkniętego, stosowanie nowych rozwiązań zmniejszających emisję zanieczyszczeń, a także poprawiających efektywność ich wyłapywania przed wprowadzeniem do środowiska pozwala stwierdzić, że podejmowane działania przyczyniają się do zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza, wody czy gleby. Z tego względu zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Pośrednio wdrażanie wyników b+r w postaci nowoczesnych technologii przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń, dzięki czemu realizowane zadania będą oddziaływały pozytywnie na bioróżnorodność oraz na ekosystemy. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Tab. 8_1.1(ii). 5a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Rozwój systemu usług w zakresie e-kultury

Priorytet 1. Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu

Cel szczegółowy 1(ii): Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych

Zakres wsparcia: Rozwój systemu usług w zakresie e-kultury

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Zakres wsparcia nie ma znaczącego wpływu na łagodzenie zmian klimatu. Zakłada się jednak, że kontynuacja dotychczasowych działań z zakresu digitalizacji i udostępniania zasobów kulturowych poprzez dedykowaną temu celowi platformę wpłynie, choć w niewielkim stopniu, na zmniejszenie potrzeby przemieszczania się mieszkańców regionu, w efekcie ograniczając emisję zanieczyszczeń. Równocześnie zakłada się, że planowane działania nie przyczynią się do znacznego wzrostu poboru energii elektrycznej. Wykorzystywany sprzęt oparty będzie o nowe, energooszczędne rozwiązania uwzględniające nowoczesne technologie. W związku z tym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Działania w ramach zakresu wsparcia nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. W przypadku występowania fal upałów czy innych niebezpiecznych zjawisk pogodowych zasoby kulturowe będą dostępne bez potrzeby przemieszczania się. Udostępnienie zasobów kulturowych w formie elektronicznej pozwoli korzystać z nich niezależnie do miejsca i panujących warunków pogodowych. Z tego względu zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. W związku z tym uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Zakres prowadzonych działań nie ma znaczącego bezpośredniego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Stosowany sprzęt oparty będzie o nowe, energooszczędne rozwiązania wykorzystujące nowoczesne technologie. Zauważyć jednak należy, że w perspektywie długoterminowej będzie istniała potrzeba odpowiedniego zagospodarowania zużytego, nieodpowiadającego nowym wymaganiom, sprzętu elektronicznego. Oczekuje się, że zostanie on zutylizowany zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi gospodarki odpadami i zaleceniami producenta, przy założeniu, że jego elementy będą mogły zostać poddane recyklingowi lub ponownemu wykorzystaniu. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Wspierany zakres działań nie będzie miał znaczącego przewidywalnego wpływu na emisję zanieczyszczeń do powietrza, wód oraz gleb. Przy założeniu, że udostępnienie zasobów kulturowych w ramach rozbudowywanej platformy służącej publicznej dystrybucji wpłynie na ograniczenie przemieszczania się ludności, przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych do powietrza. Również stosowanie sprzętu opartego o nowe, energooszczędne rozwiązania, wykorzystującego nowoczesne technologie nie wpłynie niekorzystnie na środowisko, w tym na generowanie hałasu. W związku z tym wspierane działania można uznać za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Tab. 9_1.1(ii). 6a. Platformy i rozwój e-usług publicznych (geodezja na poziomie regionalnym)

Priorytet 1. Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu

Cel szczegółowy 1(ii): Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych

Zakres wsparcia: Platformy i rozwój e-usług publicznych (geodezja na poziomie regionalnym)

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Zakres wsparcia nie ma znaczącego wpływu na łagodzenie zmian klimatu. Zakłada się, że kontynuacja działań w zakresie transformacji e-administracji w nowoczesną cyfrową gospodarkę poprzez rozszerzenie funkcjonalności wpłynie na zmniejszenie potrzeby przemieszczania się mieszkańców/interesantów, w efekcie ograniczając emisję zanieczyszczeń. Równocześnie zakłada się, że planowane działania nie przyczynią się do znacznego wzrostu poboru energii elektrycznej. Wykorzystywany sprzęt oparty będzie o nowe, energooszczędne rozwiązania uwzględniające nowoczesne technologie. W związku z tym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Działania w ramach zakresu wsparcia nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. W przypadku występowania fal upałów czy innych niebezpiecznych zjawisk pogodowych dostępność usług z zakresu e-administracji, w tym e-geodezji pozostanie na niezmiennym poziomie. Udostępnianie szerokiego wachlarza usług pozwalających na obsługę różnych typów spraw prowadzonych w ramach administracji samorządowej pozwoli ograniczyć przemieszczanie się i umożliwi korzystanie z nich niezależnie do miejsca przebywania i panujących warunków pogodowych. Z tego względu zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. W związku z tym uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Zakres prowadzonych działań nie ma znaczącego bezpośredniego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Stosowany sprzęt oparty będzie o nowe, energooszczędne rozwiązania wykorzystujące nowoczesne technologie. Zauważyć jednak należy, że w perspektywie długoterminowej będzie istniała potrzeba odpowiedniego zagospodarowania zużytego, nieodpowiadającego nowym wymaganiom, sprzętu elektronicznego. Oczekuje się, że zostanie on zutylizowany zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi gospodarki odpadami i zaleceniami producenta, przy założeniu, że jego elementy będą mogły zostać poddane recyklingowi lub ponownemu

			wykorzystaniu. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Wspierany zakres działań nie będzie miał znaczącego przewidywalnego wpływu na emisję zanieczyszczeń do powietrza, wód oraz gleb. Przy założeniu, że udostępnienie usług administracyjnych w ramach rozbudowywanej platformy pozwoli na obsługę różnego rodzaju spraw bez konieczności przemieszczania się, przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych do powietrza. Również stosowanie sprzętu opartego o nowe, energooszczędne rozwiązania, wykorzystującego nowoczesne technologie nie wpłynie niekorzystnie na środowisko, w tym na generowanie hałasu. W związku z tym wspierane działania można uznać za zgodne z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczególnej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Tab. 10_1.1(ii). 7a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Rozwój systemu usług w zakresie e-edukacji

Priorytet 1. Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu			
Cel szczegółowy 1(ii): Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych			
Zakres wsparcia: Rozwój systemu usług w zakresie e-edukacji			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Zakres wsparcia nie ma znaczącego wpływu na łagodzenie zmian klimatu. Zakłada się, że kontynuacja działań w zakresie rozbudowy wojewódzkiej platformy edukacyjnej Edupolis oraz wyposażenia szkół i nauczycieli w infrastrukturę cyfrową pozwoli wyrównać poziom dostępu do wiedzy mieszkańców obszarów peryferyjnych

			<p>bez konieczności ciągłego przemieszczania się. W związku z tym podniesienie jakości nauczania i rozszerzenie dostępu do materiałów dydaktycznych nie przyniesie zwiększenia emisji zanieczyszczeń do powietrza.</p> <p>Równocześnie zakłada się, że planowane działania nie przyczynią się do znacznego wzrostu poboru energii elektrycznej. Wykorzystywany sprzęt, oparty będzie o nowe, energooszczędne rozwiązania uwzględniające nowoczesne technologie. W związku z tym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Działania w ramach zakresu wsparcia nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. W przypadku występowania fal upałów czy innych niebezpiecznych zjawisk pogodowych, a także występowania innych zagrożeń związanych np. z szerzeniem się chorób zakaźnych, rozwój i dostęp do usług z zakresu e-edukacji będzie możliwy do powszechnego zastosowania. Z tego względu zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. W związku z tym uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Zakres prowadzonych działań nie ma znaczącego bezpośredniego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Stosowany sprzęt oparty będzie o nowe, energooszczędne rozwiązania wykorzystujące nowoczesne technologie. Zauważyć jednak należy, że w perspektywie długoterminowej będzie istniała potrzeba odpowiedniego zagospodarowania zużytego, nieodpowiadającego nowym wymaganiom, sprzętu elektronicznego. Oczekuje się, że zostanie on zutilizowany zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi gospodarki odpadami i zaleceniami producenta, przy założeniu, że jego elementy będą mogły zostać poddane recyklingowi lub ponownemu wykorzystaniu. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Wspierany zakres działań nie będzie miał znaczącego przewidywalnego wpływu na emisję zanieczyszczeń do powietrza, wód oraz gleb. Stosowanie sprzętu opartego o nowe, energooszczędne rozwiązania, wykorzystującego nowoczesne technologie nie wpłynie niekorzystnie na środowisko, w tym na generowanie hałasu. W związku</p>

			z tym wspierane działania można uznać za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Tab. 11_1.1(ii). 8a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Rozwój systemu usług w zakresie e-zdrowia

Priorytet 1. Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu			
Cel szczegółowy 1(ii): Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych			
Zakres wsparcia: Rozwój systemu usług w zakresie e-zdrowia			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Zakres wsparcia nie ma znaczącego wpływu na łagodzenie zmian klimatu. Zakłada się, że kontynuacja dotychczasowych działań w zakresie e-zdrowia poprawi dostęp do usług medycznych dla mieszkańców regionu bez wpływu na wzrost skali przemieszczania się, w efekcie nie przyczyniając się do wzrostu emisji zanieczyszczeń. Równocześnie zakłada się, że planowane działania nie przyczynią się do znacznego wzrostu poboru energii elektrycznej. Wykorzystywany sprzęt oparty będzie o nowe, energooszczędne rozwiązania uwzględniające nowoczesne technologie. W związku z tym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Działania w ramach zakresu wsparcia nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. W przypadku występowania zjawisk mogących ograniczyć bezpośredni dostęp do lekarzy, takich jak fale upałów, niebezpieczne zjawiska pogodowe czy szerzenie się chorób zakaźnych, dostępność usług z zakresu e-zdrowia pozwoli

			na zapewnienie opieki medycznej mieszkańcom województwa. Z tego względu zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. W związku z tym uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Zakres prowadzonych działań nie ma znaczącego bezpośredniego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. Stosowany sprzęt oparty będzie o nowe, energooszczędne rozwiązania wykorzystujące nowoczesne technologie. Zauważyć jednak należy, że w perspektywie długoterminowej będzie istniała potrzeba odpowiedniego zagospodarowania zużytego, nieodpowiadającego nowym wymaganiom, sprzętu elektronicznego. Oczekuje się, że zostanie on zutylizowany zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi gospodarki odpadami i zaleceniami producenta, przy założeniu, że jego elementy będą mogły zostać poddane recyklingowi lub ponownemu wykorzystaniu. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Wspierany zakres działań nie będzie miał znaczącego przewidywalnego wpływu na emisję zanieczyszczeń do powietrza, wód oraz gleb. Stosowanie sprzętu opartego o nowe, energooszczędne rozwiązania, wykorzystującego nowoczesne technologie nie wpłynie niekorzystnie na środowisko, w tym na generowanie hałasu. W związku z tym wspierane działania można uznać za zgodne z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter (działania informatyczne) nie ma żadnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Tab. 12_1.1(iii). 9a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wsparcie infrastruktury biznesowej, w tym m.in. powstawania i rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości, ośrodków wspierających przedsiębiorczość, uzbrojenia terenów pod działalność gospodarczą dla MŚP

Priorytet 1. Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu

Cel szczegółowy 1(iii): Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne

Zakres wsparcia: Wsparcie infrastruktury biznesowej, w tym m.in. powstawania i rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości, ośrodków wspierających przedsiębiorczość, uzbrojenia terenów pod działalność gospodarczą dla MŚP

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tab. 13_1.1(iii). 9b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Wsparcie infrastruktury biznesowej, w tym m.in. powstawania i rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości, ośrodków wspierających przedsiębiorczość, uzbrojenia terenów pod działalność gospodarczą dla MŚP

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>	<p>x</p>	<p><u>Wsparcie infrastruktury biznesowej</u> Wsparcie obejmuje m.in. tworzenie i rozwój inkubatorów przedsiębiorczości oraz ośrodków wspierających przedsiębiorczość. Podejmowane działania będą wiązały się z większą bądź mniejszą ingerencją w przestrzeń. W ich ramach możliwa będzie budowa nowych obiektów kubaturowych lub prowadzenie modernizacji i rozbudowy obiektów istniejących. W wyniku prowadzonych działań prognozuje się wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną oraz ciepłą, ale nie wpłynie on znacznie na zwiększenie emisji gazów cieplarnianych. Tworzona infrastruktura będzie spełniać wymagania energooszczędności i termoizolacyjności. Zakłada się również, że w pierwszej kolejności zasilana będzie z istniejących już obiektów energetycznych lub wykorzystywać będzie odnawialne źródła energii. Ingerencja w przestrzeń wiązać się będzie z zagospodarowywaniem dotychczasowych terenów zieleni. W związku z tym konieczne jest uwzględnienie działań mających na celu ochronę zieleni i zapobieganie zbędnej wycince. Poprzez zagospodarowywanie zielenią otoczenia tworzonych obiektów będzie wzmacniany potencjał łądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla. Przewiduje się również stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury.</p> <p><u>Uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą dla MŚP</u> Wsparciem objęte będą działania mające na celu przygotowanie terenów pod przyszłe inwestycje. Będą miały one charakter kompleksowy i doprowadzą do realizacji niezbędnej infrastruktury, tj. dróg, sieci wodno-kanalizacyjnej, energetycznej i innych mediów na obszarach przeznaczonych pod przyszłe inwestycje. Budowa powierzchni produkcyjnych i magazynowych na cele przemysłowe i usługowe może przyczynić się do emisji gazów cieplarnianych. W celu przeciwdziałania znacznym emisjom gazów cieplarnianych zakłada się, że pierwszej kolejności nowopowstałe budynki zasilane będą z istniejących już obiektów energetycznych lub wykorzystywać będą odnawialne źródła energii. Oczekuje się, że preferowane pod działalność gospodarczą obszary nie będą obejmowały terenów cennych przyrodniczo, a w związku z tym pozbawienie ich roślinności nie wpłynie znacząco na ograniczenie liczebności łądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla. Dodatkowo niezbędne zajęcia terenów zieleni i wycinki drzew zostaną zrekompensowane na etapie realizacji inwestycji poprzez wprowadzanie zieleni w otoczeniu powstających obiektów, czy stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury. Zakłada się, że na uzbrojonych terenach będzie mogła być prowadzona zrównoważona środowiskowo działalność gospodarcza, która nie wyrządza poważnych szkód dla celów środowiskowych, w myśl zapisów rozporządzenia PE i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje.</p>

<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>	<p>x</p>	<p><u>Wsparcie infrastruktury biznesowej</u> Realizacja planowanych działań uwzględnić będzie rozwiązania służące adaptacji do zmian klimatu. Przejawiać się one będą w rodzaju stosowanych materiałów, dostosowanych do postępujących zmiany klimatycznych, jak i wykorzystywanych technologiach, aby ograniczyć straty ciepła oraz zmniejszyć zużycie wody czy wykorzystać wody opadowe. W trakcie prac projektowych należy uwzględnić stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury, a także do minimum ograniczyć interwencje w istniejącą zieleń, a zwłaszcza nieuzasadnioną wycinkę drzew. Istotne jest również ograniczenie powstawania nadmiarowych nieprzepuszczalnych powierzchni. Po zakończeniu prac inwestycyjnych, na etapie zagospodarowywania otoczenia należy przewidzieć wprowadzenie nowych nasadzeń drzew i krzewów – preferuje się, aby były to gatunki rodzime.</p> <p><u>Uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą dla MŚP</u> W przypadku przygotowywania nowych terenów inwestycyjnych również należy przewidzieć możliwość stosowania rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury, które pozwolą ograniczyć skutki wprowadzanych zmian w przestrzeni. Szczególnie istotne jest zbieranie i wykorzystanie wód opadowych, które pozwoli zapobiegać skutkom niedoborów wody, a także przygotowanie rozwiązań adaptujących do nawalnych opadów – pozostawianie powierzchni przepuszczalnych i zbiorników wodnych. Beneficjent zobowiązany będzie do identyfikacji zagrożeń związanych ze zmianami klimatu, które mogą wystąpić na skutek realizacji projektu, a następnie uwzględnienia w projekcie odpowiednich środków i rozwiązań w zakresie adaptacji do zmian klimatu.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i> <i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i> <i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>	<p>x</p>	<p><u>Wsparcie infrastruktury biznesowej</u> Z uwagi na charakter wspieranych działań polegających na budowie nowych obiektów, a także przebudowie lub rozbudowie już istniejących rozważyć należy prawdopodobieństwo ich wpływu na stosunki wodne. Zakłada się, że czynności związane z wyborem właściwej lokalizacji inwestycji i jej przygotowaniem, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, pozwolą na minimalizację negatywnych oddziaływań. Powstające obiekty nie wpłyną w sposób znaczący na jednolite części wód (jcw), nie uniemożliwią osiągnięcia dobrego stanu lub dobrego potencjału, zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy wodnej, zarówno w częściach wód bezpośrednio związanych z inwestycjami, jak i innymi położonymi w tym samym dorzeczu. Realizowanie obiektów zgodnie z zasadami gospodarki o obiegu zamkniętym (odzysk wody, ograniczenie emisji ścieków), zasobooszczędnej (minimalizacja zapotrzebowania na wodę), bazującej na czystych technologiach pozwala stwierdzić, że wpływ na jcw nie będzie znaczący. W związku z tym zagrożenie degradacją związaną z zachowaniem jakości wody bądź jej deficytem na skutek prowadzonych działań można uznać za pomijalnie małe.</p> <p><u>Uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą dla MŚP</u> Ingerencja w dotychczas niezagospodarowane obszary poprzez przygotowanie i uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych nie pozostanie obojętna dla stosunków wodnych na danym obszarze. Ograniczenie roślinności, powstawanie powierzchni nieprzepuszczalnych i prowadzenie prac na głębokości dla realizacji niezbędnej infrastruktury wpłynie w pewnym stopniu na naruszenie stosunków wodnych. Nie zakłada się jednak, aby podejmowane w dalszej kolejności działania inwestycyjne, w myśl obowiązujących przepisów prawa i zgodnie z postępującą myślą technologiczną, stanowiły zagrożenie dla jakości i ilości zasobów wodnych.</p>

<p>Przejsie na gospodarke o obiegu zamknietym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadow i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje sie, ze srodek:</i></p> <p><i>(i) prowadzi do znacznego zwiekszenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadow, z wyjatkiem spalania odpadow niebezpiecznych nienadajacych sie do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do powaznej nieefektywnosci w zakresie bezposredniego lub posredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu zycia, ktora nie zostanie ograniczona do minimum za pomoca odpowiednich srodkow lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje powazne i dlugoterminowe szkody dla srodowiska w kontekscie gospodarki o obiegu zamknietym?</i></p>	<p>x</p>	<p><u>Wsparcie infrastruktury biznesowej</u></p> <p>Wspierane dzialania zwiazane z realizacja nowych obiektow lub przebudowa istniejacych beda prowadzily do powstawania odpadow. Niemniej jednak w trakcie prac przewiduje sie stosowanie zasad efektywnego gospodarowania odpadami i zasobami naturalnymi. Gospodarka odpadami bedzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Wedlug hierarchii postepowania z powstalyimi odpadami najpierw podejmowane beda dzialania sluzace zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego uzycia czy recyklingu. Uwzgledniane beda zasady zrównowazonego rozwoju.</p> <p>Zaklada sie, ze powstajace objekty, w tym objekty produkcyjne, beda wykorzystywalc nowoczesne technologie, energooszczedne i zasobooszczedne, bazujace na obiegu zamknietym, ktore pozwola na ograniczenie powstawania odpadow poprodukcyjnych i emisji zanieczyszczen.</p> <p><u>Uzbrojenie terenow pod dzialalnosc gospodarcza dla MŚP</u></p> <p>W ramach prowadzonych prac budowlanych zwiazanych z przygotowaniem terenow inwestycyjnych przewiduje sie prace polegajace na doprowadzeniu infrastruktury (woda, gaz, energia), ktore rowniez moga generowac powstawanie odpadow, w tym w szczegolnosci w postaci mas ziemnych. Zaklada sie, ze ich skala nie bedzie duza, a zagospodarowanie bedzie moglo odbyc w miejscu powstania. Gospodarka odpadami bedzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Wedlug hierarchii postepowania z powstalyimi odpadami najpierw podejmowane beda dzialania sluzace zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego uzycia czy recyklingu.</p> <p>W przypadku dzialan obejmujacych mozliwe prace na terenach przemyslowych typu brownfield powinny zostac opracowane plany zarzadzania odpadami rozbiorkowymi na placu budowy w celu przygotowania odpadow do ponownego uzycia, recyklingu i innych materialow do odzysku z wykorzystaniem odpadow do zastapienia innych materialow, zgodnie z hierarchia postepowania z odpadami.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje sie, ze srodek doprowadzi do istotnego zwiekszenia poziomu emisji zanieczyszczen do powietrza, wody lub gleby?</i></p>	<p>x</p>	<p><u>Wsparcie infrastruktury biznesowej</u></p> <p>Nie mozna wykluczyc, ze powstajace nowe objekty, w tym zwlaszcza produkcyjne, moga przyczynic sie do zwiekszenia emisji zanieczyszczen do powietrza, wody i/lub gleby. Zaklada sie jednak, ze dazenie w kierunku gospodarki o obiegu zamknietym i energooszczednej, wykorzystujacej nowoczesne czyste technologie, pozwoli ograniczyc przewidywane emisje. Zapobieganie istotnemu zwiekszeniu poziomu zanieczyszczen bedzie zabezpieczone poprzez spenienie obowiazujacych norm prawnych.</p> <p><u>Uzbrojenie terenow pod dzialalnosc gospodarcza dla MŚP</u></p> <p>Tworzenie terenow przeznaczonych pod dzialalnosc gospodarcza bedzie wiazalo sie z powstawaniem emisji zanieczyszczen w obrębie terenow, na ktorych dotychczas one nie wystepowaly. Zaklada sie, ze poziomy emisji komunikacyjnych i emisji przemyslowych w nowo tworzonych strefach gospodarczych beda regulowane poprzez wprowadzanie limitow w stosownych pozwoleniach na emisje, wynikajacych z wlasciwych przepisow prawa. Dodatkowo oczekuje sie, ze na uzbrojonych terenach bedzie mogla byc prowadzona zrównoważona srodowiskowo dzialalnosc gospodarcza, ktora nie wyrzadz powaznych szkod dla celow srodowiskowych, w mysł zapisow rozporzadzenia PE i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram uatwiajacych zrównoważone inwestycje.</p> <p>W przypadku obszarow inwestycyjnych lokalizowanych na terenach potencjalnie skażonych (tereny przemyslowe) zostana one poddany analizie pod kątem potencjalnych zanieczyszczen zgodnie z rozporzadzeniem Ministra Srodowiska z dnia 1 wrzesnia 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi.</p>

<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: <i>Czy przewiduje się, że środek:</i> <i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i> <i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>	<p>x</p>	<p><u>Wsparcie infrastruktury biznesowej</u></p> <p>Wspierane działania w związku z inwestycyjnym charakterem będą negatywnie wpływały na dotychczasowe ekosystemy. Skala wpływu będzie zróżnicowana i zależna przede wszystkim od wielkości, ale również charakteru realizowanych przedsięwzięć. Oczekuje się, że wybór lokalizacji będzie zgodny z obowiązującymi przepisami prawa, wśród których uwzględniono uwarunkowania środowiskowe i oceniono szkodliwość inwestycji dla stanu zachowania szczególnie cennych siedlisk i gatunków.</p> <p>Na etapie prac budowlanych należy zabezpieczyć pobliskie tereny zielone i zadrzewienia przed możliwymi uszkodzeniami mechanicznymi. Natomiast otoczenie inwestycji należy zagospodarować w taki sposób, aby przewidzieć wprowadzenie nowych form zieleni, wśród których preferowane są gatunki rodzime. Przy zagospodarowywaniu terenów zaleca się minimalizowanie powierzchni utwardzanej, prowadzenie zazielenień i zadrzewień oraz stosowanie zielono-niebieskiej infrastruktury. Preferuje się wprowadzanie gatunków rodzimych. Rozwiązania te w pewnym stopniu zrekompensują poniesione straty i korzystnie wpłyną na stan środowiska. W związku z tym nie będą w znacznym stopniu szkodliwe dla dobrego stanu i odporności ekosystemów, a także dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.</p> <p><u>Uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą dla MŚP</u></p> <p>W przypadku przygotowywania nowych terenów pod działalność MŚP należy w sposób szczegółowy dokonać wyboru ich lokalizacji, aby wyeliminować miejsca szczególnie cenne pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, wymagające zachowania ze względu na występujące siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin i zwierząt. Preferowane jest wybieranie terenów już obecnie poddawanych antropopresji, znajdujących się w sąsiedztwie węzłów komunikacyjnych, dróg o dużym natężeniu ruchu czy terenów o podobnym przeznaczeniu. Zasadne jest również ich oddalenie od istniejących form ochrony przyrody, aby ograniczyć ich wpływ na funkcjonujące obecnie ekosystemy.</p> <p>W zależności od tego, czy planowane inwestycje mają charakter przedsięwzięć zaliczanych do mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowiskowo wymagane będzie przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Dotyczy to w szczególności takich przedsięwzięć, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko: zabudowy przemysłowej, w tym zabudowy systemami fotowoltaicznymi, lub magazynowej, wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż: 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 tej ustawy, bądź 1 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a, a także między innymi dróg o nawierzchni twardej o całkowitej długości przedsięwzięcia powyżej 1 km czy sieci kanalizacyjnej o całkowitej długości przedsięwzięcia nie mniejszej niż 1 km.</p> <p>O obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko stwierdza organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W przypadku stwierdzenia wystąpienia znaczących oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska, w tym różnorodność biologiczną, wskazane zostaną sposoby zapobiegania, ograniczania lub minimalizowania skutków realizacji planowanych działań, które nie doprowadzą do powstania poważnych szkód odnośnie ochrony i odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów.</p>
---	----------	---

	<p>W ramach uzbrajania terenów pod działalność gospodarczą należy zabezpieczyć tereny o największym potencjale przyrodniczym pod kątem stworzenia zieleni towarzyszącej funkcji przemysłowo-usługowej o funkcji izolacyjnej i ochronnej oraz ograniczyć wycinkę drzew do niezbędnego minimum. W celu zabezpieczenia i zminimalizowania wpływu na wartość zachowania siedliska i gatunki, przygotowując i realizując inwestycje należy uwzględniać wskazane we wstępie niniejszego opracowania ogólne zasady prowadzenia prac budowlanych w odniesieniu do elementów przyrodniczych.</p>
--	---

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW PODKREŚLAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- dla inwestycji dotyczących przygotowania terenów pod działalność gospodarczą beneficjent zobowiązany będzie do identyfikacji zagrożeń związanych ze zmianami klimatu, które mogą wystąpić na skutek realizacji projektu, a następnie uwzględnienia w projekcie odpowiednich środków i rozwiązań w zakresie adaptacji do zmian klimatu;
- nowo tworzone tereny inwestycyjne w pierwszej kolejności zasilane będą z istniejących już obiektów energetycznych lub wykorzystywane będą odnawialne źródła energii.

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- w zagospodarowywaniu terenów otaczających preferowane będzie wprowadzanie gatunków rodzimych;
- w odniesieniu do zakładów i budynków powstających na wspieranym terenie inwestycyjnym pożądane będzie wdrażanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury;
- preferowane pod działalność gospodarczą będą obszary nieobejmujące terenów cennych przyrodniczo.

Tab. 14_1.1(iii). 10a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wzmocnienie konkurencyjności MŚP m. in. poprzez wdrażanie innowacji lub wdrażanie wyników prac b+r (bez poprzedzającego etapu prac B+R lub stanowiące kontynuację wcześniej przeprowadzonych prac B+R); Rozwój produktów i usług opartych na TIK/ systemach ERP w przedsiębiorstwach/ aplikacjach webowych i systemach sprzedażowych (grant); Wsparcie internacjonalizacji MŚP, w tym eksportu towarów zaawansowanych technologicznie

Priorytet 1. Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu

Cel szczegółowy 1(iii): Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne

Zakres wsparcia: Wzmocnienie konkurencyjności MŚP m. in. poprzez wdrażanie innowacji lub wdrażanie wyników prac b+r (bez poprzedzającego etapu prac B+R lub stanowiące kontynuację wcześniej przeprowadzonych prac B+R); Rozwój produktów i usług opartych na TIK/ systemach ERP w przedsiębiorstwach/ aplikacjach webowych i systemach sprzedażowych (grant); Wsparcie internacjonalizacji MŚP, w tym eksportu towarów zaawansowanych technologicznie

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tab. 15_1.1(iii). 10b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Wzmocnienie konkurencyjności MŚP m. in. poprzez wdrażanie innowacji lub wdrażanie wyników prac b+r (bez poprzedzającego etapu prac B+R lub stanowiące kontynuację wcześniej przeprowadzonych prac B+R); Rozwój produktów i usług opartych na TIK/ systemach ERP w przedsiębiorstwach/ aplikacjach webowych i systemach sprzedażowych (grant); Wsparcie internacjonalizacji MŚP, w tym eksportu towarów zaawansowanych technologicznie

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>	x	<p>Wspierany zakres ma niewielki wpływ na emisję gazów cieplarnianych. Podejmowane działania będą służyły wdrażaniu innowacji i wyników prac b+r w przedsiębiorstwach, zakłada się więc, że będą to rozwiązania energooszczędne i ograniczające emisyjność. W związku z tym przy wprowadzeniu nowoczesnych procesów produkcyjnych wzmacniających konkurencyjność przedsiębiorstw, w tym wymiany bądź unowocześnienia linii technologicznych, należy zwracać szczególną uwagę na zapewnienie ich maksymalnej energochłonności w stosunku do rodzaju prowadzonej działalności. Oczekuje się, że przy pozyskiwaniu urządzeń uwzględniane będą ich parametry energetyczne i wybierane będą te, których zapotrzebowanie na energię jest mniejsze. Nie zakłada się, aby prace adaptacyjne (rozbudowy, przebudowy czy remonty istniejących obiektów) na potrzeby wprowadzania innowacji i wyników prac b+r miały wpływ na emisję gazów cieplarnianych. Na łagodzenie zmian klimatu pozytywny wpływ będzie miało zwiększenie liczby łądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla poprzez stosowanie rozwiązań z zakresu zielonej infrastruktury.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>	x	<p>Wspierany zakres działań nie będzie mieć negatywnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Zakłada się, że innowacyjne technologie pomogą przedsiębiorstwom wzmocnić konkurencyjność zmniejszając koszty działalności przede wszystkim poprzez ograniczenie zużycia surowców i wzrost oszczędności energii. Ograniczenie zużycia wody, a także stosowanie obiegu zamkniętego w procesie produkcyjnym, jest działaniem przystosowującym działalność przedsiębiorstw do nasilających się problemów związanych z niedoborami wody. Preferuje się stosowanie rozwiązań adaptacyjnych za zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury, w tym gromadzenie i wykorzystywanie wód opadowych.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>	x	<p>Podejmowane działania będą służyły wdrażaniu innowacji i wyników prac b+r w przedsiębiorstwach, zakłada się więc, że będą to rozwiązania zasobooszczędne i ograniczające emisyjność. Oczekuje się, że wdrażane nowoczesne technologie będą cechowały się minimalizacją zużycia wody, a powstające ścieki będą oczyszczane. Oczekuje się stosowania rozwiązań wykorzystujących zamknięty obieg wody, co przyczyni się do zmniejszenia poboru wody oraz ograniczenia ilości powstających ścieków. Zwrócenie uwagi na sposób wykorzystania wody w procesie technologicznym spowoduje, że wspierane działania nie wpłyną negatywnie na jcw – nie uniemożliwią osiągnięcia dobrego stanu lub potencjału, zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy wodnej, przez konkretną część wód, z którą są związane (lub przez inne części wód w tym samym dorzeczu), ani nie wpłyną negatywnie na chronione siedliska i gatunki uzależnione od wody.</p>

<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>Podejmowane działania będą służyły wdrażaniu innowacji i wyników prac b+r w przedsiębiorstwach, a tym samym będą uwzględniały transformację w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym. W związku z tym zakłada się, że zapobieganie powstawaniu odpadów oraz możliwość ich odzysku i ponownego użycia będą stanowiły podstawę nowoczesnych procesów technologicznych. Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu.</p> <p>Zakres wsparcia będzie zapewniał zasobooszczędność w przypadku głównych wykorzystywanych zasobów. Wprowadzenie nowych rozwiązań pozwoli wyeliminować nieefektywność w wykorzystaniu zasobów. Ponadto zwraca się uwagę, aby wykorzystywane urządzenia cechowały się skutecznością wykorzystywania i trwałością. W związku z tym należy wybierać urządzenia nie wymagające skomplikowanych napraw, aby w przypadku wystąpienia awarii zapewnić ciągłość produkcji. Ponadto w sytuacji zakończenia użytkowania infrastruktury należy zakupiony sprzęt poddać utylizacji zgodnie z wymogami środowiskowymi, uwzględniając recykling i ponowne wykorzystanie ich części.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>	x	<p>Działania nie powinny prowadzić do nadmiernej emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub ziemi (ścieki, pyły, gazy). Wdrażane innowacyjne technologie oparte o wyniki prac b+r będą charakteryzować się ograniczeniem powstawania odpadów. Również zastosowanie obiegu zamkniętego i rozwiązań z zakresu odzysku wody pozwoli ograniczyć ilości powstających ścieków. W przypadku powstania niebezpiecznych substancji w trakcie wykonywania prac, których oddziaływanie na środowisko jest niepewne należy je składować w miejscu do tego przeznaczonym (składowiska odpadów niebezpiecznych).</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p> <p><i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>	x	<p>Przewiduje się, że na etapie prac wdrażających innowacyjne technologie i wyniki badań b+r mogą wystąpić niewielkie uciążliwości dla okolicznych ekosystemów. Dotyczą one przede wszystkim generowania hałasu i drgań, które ustaną w momencie ich zakończenia instalacji urządzeń. Również samo dostosowywanie obiektów do nowych potrzeb technologicznych poprzez ich rozbudowę czy przebudowę będzie w pewnym stopniu, w czasie prowadzenia prac, oddziaływać na najbliższe otoczenie. Zakłada się jednak, że prowadzone prace będą uwzględniały standardy ochrony zieleni, co pozwoli na ograniczenie negatywnego wpływu do minimum. Dodatkowo w ramach zagospodarowywania otoczenia preferowane będzie wzmocnienie terenów zieleni, zwłaszcza przy wykorzystaniu rodzimych gatunków roślin. Ochronie i odbudowie ekosystemów służyć będą również stosowanie rozwiązań adaptacyjnych wykorzystujących zielono-niebieską infrastrukturę.</p>

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- w ramach zagospodarowywania otoczenia preferowane będzie wzmocnienie terenów zieleni, zwłaszcza przy wykorzystaniu rodzimych gatunków roślin;
- preferowane będzie stosowanie rozwiązań adaptacyjnych wykorzystujących zielono-niebieską infrastrukturę;
- preferowanie stosowania rozwiązań energooszczędnych oraz z zakresu GOZ.

Tab. 16_1.1(iii). 11a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wsparcie internacjonalizacji MŚP, w tym eksportu towarów zaawansowanych technologicznie

Priorytet 1. Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu			
Cel szczegółowy 1(iii): Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne			
Zakres wsparcia: Wsparcie internacjonalizacji MŚP, w tym eksportu towarów zaawansowanych technologicznie			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Zakres wsparcia nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na łagodzenie zmian klimatu. Planowane działania mają charakter „miękki” i dotyczą przede wszystkim organizacji i udziału w targach czy misjach gospodarczych w celu promocji wytwarzanych towarów, w tym towarów zaawansowanych technologicznie. Z uwagi na zakładany charakter działań, zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na adaptację do zmian klimatu, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na emisje zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby, i z tego względu uznaje się go

			za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, i z tego względu uznaje się go zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Tab. 17_1.1(iii). 12a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Promocja gospodarki regionalnej

Priorytet 1. Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu			
Cel szczegółowy 1(iii): Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne			
Zakres wsparcia: Promocja gospodarki regionalnej			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań dotyczy wzmacniania gospodarczej marki regionu na rynkach zagranicznych poprzez wsparcie wydarzeń gospodarczych dla MŚP, upowszechniających nowe, internetowe fora eksportu produktów, w tym bazujące na wirtualnej i rozszerzonej rzeczywistości. Z uwagi na charakter planowanych działań nie mają one znaczącego przewidywanego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, i z tego względu uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na adaptację do zmian klimatu, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na zrównoważone wykorzystanie

			i ochronę zasobów wodnych i morskich, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na emisje zanieczyszczeń do wody, gleby czy powietrza, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Tab. 18_1.1(iii). 13a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Bony dla przedsiębiorstw na zakup usług doradczych w obszarach innych niż b+r, w tym bony dla przedsiębiorstw na zakup usług doradczych świadczonych przez IOB w obszarze b+r

Priorytet 1. Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu

Cel szczegółowy 1(iii): Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne

Zakres wsparcia: Bony dla przedsiębiorstw na zakup usług doradczych w obszarach innych niż b+r, w tym bony dla przedsiębiorstw na zakup usług doradczych świadczonych przez IOB w obszarze b+r

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”

tak

nie

Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”

Łagodzenie zmian klimatu		x	Zakres wsparcia obejmuje działania o charakterze „miękkim”, których celem jest zakup usług doradczych, w tym usług proinnowacyjnych, tj. zaawansowanych usług specjalistycznych oraz usług z zakresu transformacji cyfrowej. Z uwagi na typ interwencji, planowane działania nie mają znaczącego przewidywanego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, i z tego względu uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na adaptację do zmian klimatu, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na emisje zanieczyszczeń do wody, gleby czy powietrza, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, i z tego względu uznaje się go zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Tab. 19_1.1(iv). 14a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Monitoring inteligentnych specjalizacji i ich aktualizacja poprzez proces przedsiębiorczego odkrywania

Priorytet 1. Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu			
Cel szczegółowy 1(iv): Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości			
Zakres wsparcia: Monitoring inteligentnych specjalizacji i ich aktualizacja poprzez proces przedsiębiorczego odkrywania			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Zakres wsparcia obejmuje działania o charakterze „miękkim”, mające na celu identyfikację i wsparcie inteligentnych specjalizacji regionu poprzez monitoring oraz analizę danych gospodarczych prowadzone na potrzeby RIS. Z uwagi na charakter planowanych działań nie będą one miały żadnego albo znaczącego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, i z tego względu uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na adaptację do zmian klimatu, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na emisje zanieczyszczeń do wody, gleby czy powietrza, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczególnej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Tab. 20_1.1(iv). 15a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Akceleracja i współpraca b+r

Priorytet 1. Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu			
Cel szczegółowy 1(iv): Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości			
Zakres wsparcia: Akceleracja i współpraca b+r			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Wspierane rodzaje działań ze względu na swój charakter nie mają żadnego przewidywanego albo nie mają znaczącego przewidywanego wpływu na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, i z tego względu uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Wspierany zakres działań nie będzie miał znaczącego przewidywalnego wpływu na emisję zanieczyszczeń do powietrza, wód oraz gleb. Inwestycje w infrastrukturę cyfrową będą oparte na energooszczędnych rozwiązaniach, wykorzystujących nowoczesne technologie, co nie wpłynie niekorzystnie na środowisko, w tym na generowanie hałasu. W związku z tym wspierane działania można uznać za zgodne z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Z uwagi na rodzaje wspieranych działań nie przewiduje się, aby w sposób znaczący wpłynęły na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. W przypadku inwestycji w infrastrukturę biurową oczekuje się, że prace remontowo-budowlane będą prowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, uwzględniając i szanując obecną zieleń, zarówno w trakcie realizacji inwestycji, jak i pozostawiając ją w dobrostanie po ich zakończeniu. Z tego względu uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Tab. 21_1.1(iv). 15b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Akceleracja i współpraca b+r

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i>	x	W ramach pilotażowego programu akceleracyjnego wspomagane będzie rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnych specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości. Przewiduje się wsparcie w postaci inkubacji, doradztwa oraz networkingu dla start-upów, a także nawiązywanie współpracy z dużymi przedsiębiorstwami. Nie przewiduje się, żeby planowane działania w zakresie tworzenia infrastruktury cyfrowej wykorzystującej nowe, energooszczędne rozwiązania, przyczyniły się do znacznego wzrostu poboru energii elektrycznej. W przypadku tworzenia infrastruktury biurowej zarówno w ramach nowych, jak i modernizowanych obiektów, zakłada się, że spełnione zostaną wymagania w zakresie oszczędności energii i izolacyjności cieplnej. Współpraca badawczo-rozwojowa i działania o charakterze doradczym nie będą miały bezpośredniego wpływu na łagodzenie zmian klimatu. Wprowadzanie zieleni na otaczające tereny pozwoli na zwiększenie liczby lądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla (preferuje się gatunki rodzime).
Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i>	x	W przypadku tworzenia infrastruktury biurowej zakłada się dostosowanie jej do zmieniających się warunków klimatycznych, w tym przede wszystkim spodziewanych fal upałów. Wykorzystanie przy tworzeniu infrastruktury cyfrowej nowoczesnych energooszczędnych rozwiązań nie spowoduje znacznego zwiększenia poboru energii. W miarę możliwości preferuje się wykorzystywanie rozwiązań adaptacyjnych z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury.

<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i></p> <p><i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i></p> <p><i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>Zakłada się, że tworzona infrastruktura cyfrowa oparta będzie o nowe, energooszczędne rozwiązania wykorzystujące nowoczesne technologie. Zauważyć jednak należy, że w perspektywie długoterminowej będzie istniała potrzeba odpowiedniego zagospodarowania zużytego, nieodpowiadającego nowym wymaganiom, sprzętu elektronicznego. Oczekuje się, że zostanie on zutylizowany zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi gospodarki odpadami i zaleceniami producenta, przy założeniu, że jego elementy będą mogły zostać poddane recyklingowi lub ponownemu wykorzystaniu. W przypadku prowadzeniu prac remontowo-budowlanych służących tworzeniu infrastruktury biurowej zakłada się, że powstawanie w ich wyniku odpadów będzie minimalizowane, będą one segregowane i gromadzone w ustalonych miejscach, a także przeznaczone do recyklingu i ponownego wykorzystania.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p> <p><i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- w zagospodarowywaniu terenów otaczających preferowane będzie wprowadzanie gatunków rodzimych;
- pożądane będzie wdrażanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury (w odniesieniu do projektów infrastrukturalnych i zagospodarowania otoczenia);
- preferowanie stosowania rozwiązań energooszczędnych oraz z zakresu GOZ.

Tab. 22_1.1(iv). 16a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wejście kapitałowe

Priorytet 1. Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu

Cel szczegółowy 1(iv): Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości

Zakres wsparcia: Wejście kapitałowe

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Zakres wsparcia dotyczyć będzie przejmowania udziałów w funkcjonujących już firmach. Jego ramy nie będą obejmowały działań inwestycyjnych, w związku z tym nie przewiduje się, aby miał wpływ na łagodzenie zmian klimatu, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wsparcia dotyczyć będzie przejmowania udziałów w funkcjonujących już firmach. Jego ramy nie będą obejmowały działań inwestycyjnych, w związku z tym nie przewiduje się, aby miał wpływ na adaptację do zmian klimatu, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wsparcia dotyczyć będzie przejmowania udziałów w funkcjonujących już firmach. Jego ramy nie będą obejmowały działań inwestycyjnych, w związku z tym nie przewiduje się, aby miał wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Zakres wsparcia dotyczyć będzie przejmowania udziałów w funkcjonujących już firmach. Jego ramy nie będą obejmowały działań inwestycyjnych, w związku z tym nie przewiduje się, aby miał wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling, i z tego względu uznaje się go za zgodny

			z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres wsparcia dotyczyć będzie przejmowania udziałów w funkcjonujących już firmach. Jego ramy nie będą obejmowały działań inwestycyjnych, w związku z tym nie przewiduje się, aby miał wpływ na zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wsparcia dotyczyć będzie przejmowania udziałów w funkcjonujących już firmach. Jego ramy nie będą obejmowały działań inwestycyjnych, w związku z tym nie przewiduje się, aby miał wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Tab. 23_1.1(iv). 17a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Profesjonalizacja IOB, klastrów

Priorytet 1. Fundusze europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu			
Cel szczegółowy 1(iv): Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości			
Zakres wsparcia: Profesjonalizacja IOB, klastrów			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Zakres wsparcia obejmować będzie działania przede wszystkim o charakterze „miękkim”, których celem jest stworzenie regionalnego systemu akredytacji IOB. Pozwoli to wzmocnić kompetencje IOB i zapewnić przedsiębiorcom dostępu do profesjonalnych usług doradczych. Uzupełniająco będzie mogła być wspierana infrastruktura niezbędna w ramach procesu akredytacji usług. Niemniej jednak skala wsparcia infrastrukturalnego ograniczy się działań modernizacyjnych oraz zakupu sprzętu biurowego i oprogramowania. Nie spowoduje to znacznego wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną, a tym samym nie

			doprowadzi do wzrostu emisji gazów cieplarnianych. Z uwagi na charakter planowanych działań nie będą one miały znaczącego wpływu na łagodzenie zmian klimatu, i z tego względu uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na adaptację do zmian klimatu, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Zakres prowadzonych działań nie ma znaczącego bezpośredniego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling. W przypadku zakupu sprzętu biurowego nie przewiduje się, aby wymagał znacznych poborów energii. Zauważyć jednak należy, że w perspektywie długoterminowej zaistnieje potrzeba odpowiedniego zagospodarowania już wyeksploatowanego sprzętu. Oczekuje się, że zostanie on zutylizowany zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi gospodarki odpadami i zaleceniami producenta, przy założeniu, że jego elementy będą mogły być poddane recyklingowi lub ponownemu wykorzystaniu. Ewentualne odpady remontowo-budowlane należy zagospodarować zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, z uwzględnieniem ich recyklingu i ponownego wykorzystania. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na emisje zanieczyszczeń do wody, gleby czy powietrza, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań ze względu na swój charakter nie ma żadnego przewidywanego albo nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

PRIORYTET 2

Fundusze europejskie

dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu

Tab. 24_2.2(i). 1a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem, Kompleksowa modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z elementami instalacji grzewczej i źródłami ciepła wraz z audytem

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu

Cel szczegółowy 2(i): Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych

Zakres wsparcia: Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem; Kompleksowa modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z elementami instalacji grzewczej i źródłami ciepła wraz z audytem

Inwestycje zawarte w KPO: Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej szkół (B1.1.3) oraz Wsparcie dla zwiększenia efektywności energetycznej obiektów lokalnej aktywności społecznej (B1.1.4) oraz Wymiana źródeł ciepła i poprawy efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych (B1.1.2) zostały poddane ocenie DNSH zgodnie z wytycznymi instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności, której wynik był pozytywny – wykazano zgodność z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do wszystkich celów środowiskowych.

Z uwagi na zbieżność rodzajów planowanych działań uznaje się, że zakresy wsparcia FEdKP: Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem oraz Kompleksowa modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z elementami instalacji grzewczej i źródłami ciepła wraz z audytem są również zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do wszystkich celów środowiskowych.

Niniejsza ocena bazuje na ocenie DNSH dla KPO, ale dostosowana została do uwarunkowań regionalnych.

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		

Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Investycje nie mają istotnego znaczenia dla wód morskich oraz zasobów wodnych, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nie zidentyfikowano żadnego ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody i deficytem wody, ponieważ nie instaluje się żadnej armatury, ani żadnych urządzeń zużywających wodę.</p> <p>W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	

Tab. 25_2.2(i). 1b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem, Kompleksowa modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z elementami instalacji grzewczej i źródłami ciepła wraz z audytem

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>	x	<p>Zakres wsparcia kwalifikuje się do objęcia go obszarami interwencji: 045 (Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej) oraz 042 (Renowacja istniejących budynków mieszkalnych pod kątem efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej) w załączniku do rozporządzenia PE i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%.</p> <p>W FEKP przewidziano wsparcie inwestycji prowadzących do głębokiej termomodernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z zastosowaniem nowoczesnych rozwiązań instalacyjnych. Inwestycje te prowadzić będą do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, zatem wnoszą istotny wkład w realizację celu. Ponadto środki te prowadzą do znacznej poprawy środowiska (głównie ze względu na ograniczenie zanieczyszczeń) oraz zdrowia publicznego, w szczególności na obszarach, na których unijne normy jakości powietrza określone w dyrektywie 2008/50/UE są przekroczone.</p> <p>Wsparcie dla wymiany starych źródeł ciepła na paliwa stała na nowe źródła niskoemisyjne (np. kotły gazowe, instalacje OZE) połączone jest z kompleksową termomodernizacją budynków,</p>

		<p>której efektem jest zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło. Zgodnie z przepisami polskiego prawa (ustawa o wspieraniu termomodernizacji, t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 554) zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło jest częścią przedsięwzięcia niskoemisyjnego, które jest przedmiotem wsparcia ze środków Funduszu Termomodernizacji i Remontów. Ponadto, z uwagi na wyższe koszty eksploatacyjne ogrzewania gazowego w stosunku do węglowego, termomodernizacja budynku jest niezbędna ze względów ekonomicznych i chętnie przeprowadzana przez beneficjentów. Preferowana jest pełna termomodernizacja, czyli docieplenie przegród budowlanych, wymiana okien, zmiana źródła ciepła, zastosowanie OZE.</p> <p>Termomodernizacja przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię na poziomie minimum 30%.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>	x	<p>Analiza obecnego i przyszłego klimatu wskazuje, że budynki mogą być narażone na fale upałów. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych przyczyni się do zagwarantowania przebywającym w nich osobom komfortu cieplnego nawet przy ekstremalnie wysokich temperaturach. Pośrednie skutki inwestycji objętych wsparciem nie będą wywierać niekorzystnego wpływu na cel środowiskowy w perspektywie cyku życia.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i> <i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i> <i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek:</i> <i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i> <i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i> <i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>Demontowane dotychczas używane źródła ciepła poddawane będą recyklingowi co oznacza zgodność z celem GOZ. Wszystkie działania podejmowane w ramach środka (wymiana źródeł ciepła na bardziej efektywne, termomodernizacja oraz zastosowanie OZE) prowadzić mają do większej zasobooszczędności budynków. Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>	x	<p>Nie oczekuje się, że inwestycje objęte wsparciem doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Wręcz przeciwnie, celem wsparcia jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń, szczególnie do powietrza. Termomodernizacja zmniejszy zapotrzebowanie na energię przez co doprowadzi do znaczącego obniżenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, a przez to wpłynie bezpośrednio na znaczące obniżenie stężeń zanieczyszczeń w powietrzu, co w efekcie wspomagać będzie osiągnięcie poziomów dopuszczalnych określonych dla pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz poziomu docelowego określonego dla benzo(a)pirenu. Materiały użyte do</p>

		termomodernizacji zgodnie z przepisami krajowymi nie mogą zawierać azbestu.
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p> <p><i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>	x	<p>Wspierane działania nie mają istotnego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno ich bezpośrednio, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia.</p> <p>Zakres wsparcia nie będzie wpływał niekorzystnie na stan i odporność ekosystemów, ani nie będzie szkodliwy dla zachowania siedlisk i gatunków objętych zainteresowaniem UE, w tym na cele ochrony obszarów Natura 2000. W trosce o występujące na danym terenie gatunki ptaków chronionych, niezbędne będzie wykonanie ekspertyz ornitologicznych, szczególnie w odniesieniu do projektów uwzględniających ocieplanie ścian i inne uszczelnianie budynków.</p> <p>W celu wspierania ochrony bioróżnorodności, przy wyborze projektów, w których realizowane będą źródła ciepła, stawiane będą warunki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stosowania roślin energetycznych nie będących gatunkami obcymi.

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- termomodernizacja przyczyni się do zminimalizowania strat ciepła, a tym samym zmniejszenia zapotrzebowania na energię na poziomie minimum 30%;
- w przypadku wykorzystywania biomasy przy wyborze projektów stawiany będzie warunek stosowania roślin energetycznych nie będących gatunkami obcymi;
- instalacje OZE wykorzystujące biomasę nie będą wspierane na obszarach, gdzie występują przekroczenia norm zanieczyszczenia powietrza;
- należy wykonać ekspertyzy ornitologiczne, szczególnie w odniesieniu do projektów uwzględniających ocieplanie ścian i inne uszczelnianie budynków;
- w przypadku wymiany źródła ciepła niedopuszczalna będzie wymiana na źródło ciepła w postaci pieców węglowych.

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- w ramach prac nad zagospodarowywaniem otoczenia termomodernizowanych obiektów preferowane będzie wprowadzanie gatunków rodzimych;
- preferowanie stosowania instalacji OZE.

Tab. 26_2.2(i). 3a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Ciepłownie lokalne, kotłownie i efektywne sieci ciepłownicze (budowa i modernizacja)

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu			
Cel szczegółowy 2(i): Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych			
Zakres wsparcia: Ciepłownie lokalne, kotłownie i efektywne sieci ciepłownicze (budowa i modernizacja)			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. W związku z tym wspierane działania uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu. Jednocześnie zakłada się, że realizowana infrastruktura będzie uwzględniać dostosowanie do zmian klimatu i występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do ocenianego celu. Woda w systemie ciepłowniczym krąży w obiegu zamkniętym.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Przebudowa i modernizacja ciepłowni lokalnych, a zwłaszcza tych opalanych węglem i zamiana dotychczasowego źródła ogrzewania na niskoemisyjne lub OZE pozwoli na znaczne ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza. W ramach inwestycji w sieci ciepłownicze realizowane będą tylko inwestycje odnoszące się do efektywnych systemów ciepłowniczych, w związku z tym nie przewiduje się, aby ich wykonanie miało wpływ

			na emisję zanieczyszczeń, a w większości przypadków emisja powinna zostać zmniejszona. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności oraz ekosystemów, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu. Niemniej jednak w celu wspierania ochrony różnorodności biologicznej przy wyborze rodzajów działań stawiany będzie warunek stosowania roślin energetycznych, niebędących gatunkami obcymi.

Tab. 27_2.2(i). 3b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Ciepłownie lokalne, kotłownie i efektywne sieci ciepłownicze (budowa i modernizacja)

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znaczących emisji gazów cieplarnianych?</i>	x	Zakres wsparcia kwalifikuje się do objęcia go obszarami interwencji 054 i 055 w załączniku do rozporządzenia PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ze współczynnikami zmian klimatu 40% i 100%. Wspierane działania związane z rozwojem ciepłownictwa systemowego, budową i modernizacją sieci ciepłowniczych oraz przebudową i modernizacją ciepłowni lokalnych, w szczególności tych opalanych węglem, i zamianą dotychczasowego źródła ogrzewania na niskoemisyjne lub OZE pozwoli na znaczne ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza. Inwestycje w sektor ciepłowniczy mają przyspieszyć dekarbonizację, w związku z tym wnoszą istotny wkład w realizację celu dotyczącego łagodzenia zmian klimatu. Inwestycje w modernizację ciepłowni lokalnych, poprawa wydajności sieci ciepłowniczych i przyłączenie do nich odbiorców indywidualnych, przyczynią się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Działania te wpłyną na poprawę stanu środowiska (głównie ze względu na ograniczenie zanieczyszczeń) oraz zdrowia publicznego, w szczególności na obszarach, na których unijne normy jakości powietrza określone w dyrektywie 2008/50/UE są przekroczone. Przy wyborze działań objętych wsparciem stawiane będą następujące wymagania: – produkcja ciepła i energii przy wykorzystaniu gazu prowadzona będzie z emisją GHG poniżej progu 250 g CO ₂ eq/kWh; – obiekty do produkcji bioenergii będą zgodne z dyrektywą 2018/2001 OZE.
Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i>		

<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i> <i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i> <i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek:</i> <i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i> <i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i> <i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>Demontowane dotychczas używane źródła ciepła poddawane będą recyklingowi co oznacza zgodność z celem GOZ. Podejmowane działania nie będą prowadzić do zwiększenia wytwarzania odpadów. Wykorzystanie OZE i innych źródeł niskoemisyjnych przyczyni się do zwiększenia zasobooszczędności. W przypadku wspierania magazynów energii w dłuższej perspektywie czasowej należy wziąć pod uwagę działania na rzecz zorganizowania odpowiedniego systemu zarządzania powstającymi odpadami bateryjnymi i elektrycznymi, z uwzględnieniem ich recyklingu i utylizacji.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>	x	<p>Wspierane działania nie doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Wręcz przeciwnie, celem wsparcia jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń, szczególnie do powietrza. Wymiana źródeł ciepła w lokalnych ciepłowniach na niskoemisyjne i OZE, a także realizacja przyłączy ciepłowniczych poprzez ograniczenie źródeł indywidualnych spowodują znaczące obniżenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, a przez to wpłyną bezpośrednio na obniżenie stężeń zanieczyszczeń w powietrzu.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: <i>Czy przewiduje się, że środek:</i> <i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i> <i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- produkcja ciepła i energii przy wykorzystaniu gazu prowadzona będzie z emisją GHG poniżej progu 250 g CO₂eq/kWh;
- obiekty do produkcji bioenergii będą zgodne z dyrektywą 2018/2001 OZE;
- w przypadku wykorzystywania biomasy przy wyborze projektów stawiany będzie warunek stosowania roślin energetycznych nie będących gatunkami obcymi;
- instalacje OZE wykorzystujące biomasę nie będą wspierane na obszarach, gdzie występują przekroczenia norm zanieczyszczenia powietrza.

Tab. 28_2.2(i). 4a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Oświetlenie uliczne

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu			
Cel szczegółowy 2(i): Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych			
Zakres wsparcia: Oświetlenie uliczne			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Podejmowane działania związane z modernizacją systemów oświetlenia ulicznego na energooszczędne przyczynią się do ograniczenia zużycia energii, a tym samym ograniczenia emisji gazów cieplarnianych do powietrza. Planowany zakres interwencji (045) jest monitorowany jako wspierający cel związany ze zmianą klimatu o współczynniku 100% i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Ze względu na charakter proponowanych projektów, tj. modernizacją systemów oświetlenia ulicznego na energooszczędne, ich realizacja będzie zgodna z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wspieranych działań nie ma żadnego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. Charakter działań uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Nie przewiduje się, że wspierane działania doprowadzą do zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Celem wsparcia jest dążenie do zwiększenia energooszczędności, a przez to również ograniczenie emisji zanieczyszczeń, szczególnie do powietrza. Charakter działań uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności oraz ekosystemów, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
---	--	---	---

Tab. 29_2.2(i). 4b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Oświetlenie uliczne

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i>		
Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i>		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i>		
Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i>	x	Zakłada się, że podejmowane działania będą zasobooszczędne oraz będą uwzględniać zasady gospodarki o obiegu zamkniętym. Nie przewiduje się, żeby przyczyniły się do zwiększenia wytwarzania odpadów. Modernizacja oświetlenia ulicznego wiązać się będzie z zastosowaniem nowych energooszczędnych systemów oświetlenia. Zastosowane źródła światła w wyniku eksploatacji będą wymagały wymiany. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, tj. ustawą o odpadach, powstające odpady będą podlegały skutecznej i efektywnej selektywnej zbiórce w celu ich utylizacji lub recyklingu. Przy wyborze działań objętych wsparciem stawiane będą wymagania odnośnie zgodności podejmowanych działań z krajowymi przepisami dotyczącymi gospodarki odpadami, w tym zapewnienia skutecznej i efektywnej selektywnej zbiórki elektrośmieci w celu ich utylizacji lub recyklingu.
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i>		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: <i>Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i>		

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- stosowanie preferencji dla lamp zasilanych OZE.

Tab. 30_2.2(i). 5a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Projekty w zakresie efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach wraz z audytem

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu			
Cel szczegółowy 2(i): Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych			
Zakres wsparcia: Projekty w zakresie efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach wraz z audytem			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Proponowane działania mają na celu ograniczenie energochłonności, wymianę oświetlenia na energooszczędne, modernizację systemów grzewczych, minimalizacji strat ciepła i w tym aspekcie wsparcie gospodarki o obiegu zamkniętym. W związku z tym uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Celem wsparcia jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń, szczególnie do powietrza. Proponowane rozwiązania zmniejszą zapotrzebowanie na energię, co w efekcie doprowadzi do obniżenia emisji zanieczyszczeń do powietrza. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności oraz ekosystemów.

		<p>Proponowane działania będą miały na celu ograniczenie energochłonności, wymianę oświetlenia na energooszczędne, modernizację systemów grzewczych, minimalizację strat ciepła i w tym aspekcie wsparcie gospodarki o obiegu zamkniętym.</p> <p>Realizowane działania nie będą niekorzystnie wpływać na stan i odporność ekosystemów, ani nie będzie szkodliwe dla zachowania siedlisk i gatunków objętych zainteresowaniem UE. Uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
--	--	--

Tab. 31_2.2(i). 5b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Projekty w zakresie efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach wraz z audytem

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>	x	<p>Wsparciem objęte zostaną działania w sektorze przedsiębiorstw, które nie będą powodować zwiększenia emisji gazów cieplarnianych. Podstawowym ich celem będzie zmniejszenie zużycia energii poprzez ograniczenie energochłonności, wymianę oświetlenia na energooszczędne, modernizację systemów grzewczych czy minimalizację strat ciepła. Wsparcie uzależnione będzie od przeprowadzenia audytu energetycznego wykazującego poprawę efektywności energetycznej przedsiębiorstwa.</p> <p>Dodatkowo zwraca się uwagę, że planowane zakresy wsparcia dotyczą interwencji 038 i 040 z załącznika do rozporządzenia PE i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ze współczynnikami zmiany klimatu na poziomie odpowiednio 40% i 100%.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i> <i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i> <i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek:</i> <i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i> <i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i> <i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>Zakres wsparcia obejmuje działania polegające na zwiększeniu efektywności energetycznej w przedsiębiorstwie. Odpady powstające w trakcie prac budowlanych czy rozbiórkowych, a także w trakcie demontażu dotychczas używanych urządzeń poddawane będą recyklingowi, co oznacza zgodność z założeniami gospodarki o obiegu zamkniętym. Celem wszystkich inwestycji objętych wsparciem jest zwiększenie zasobooszczędności w przedsiębiorstwach.</p> <p>W ramach prowadzonych działań możliwe jest powstawanie odpadów, ale ilość powstających odpadów nie będzie znacząca. Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu.</p>

Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i>		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: <i>Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i>		

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- w przypadku wykorzystywania biomasy przy wyborze projektów stawiany będzie warunek stosowania roślin energetycznych nie będących gatunkami obcymi;
- instalacje OZE wykorzystujące biomasę nie będą wspierane na obszarach, gdzie występują przekroczenia norm zanieczyszczenia powietrza.

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- preferowanie rozwiązań wykorzystujących OZE.

Tab. 32_2.2(ii). 6a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Rozwój małych instalacji OZE (jednostki wraz z przyłączeniem do sieci)

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu

Cel szczegółowy 2(ii): Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju

Zakres wsparcia: Rozwój małych instalacji OZE (jednostki wraz z przyłączeniem do sieci)

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Charakter proponowanych działań przyczyni się do zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii, a tym samym wpłynie na

			ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Każdy z etapów realizacji działań uznaje się za zgodny z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tab. 33_2.2(ii). 6b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Rozwój małych instalacji OZE (jednostki wraz z przyłączeniem do sieci)

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i>	x	Zakres wspieranych działań kwalifikuje się jako wnoszący istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu. Wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł energii prowadzi do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Przewidywane jest dofinansowywanie instalacji wykorzystujących energię słońca, wody, geotermię, biomasę i biogaz. Inwestycje w instalacje OZE wykorzystujące biomasę nie będą wspierane na obszarach, gdzie występują przekroczenia norm zanieczyszczenia powietrza.
Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i>		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i>	x	W ramach wspieranych działań możliwa będzie realizacja małych elektrowni wodnych (MEW), ale tylko w ramach instalacji już istniejących. Nie planuje się budowy nowych obiektów. Działania na rzecz MEW będą wymagały uzyskania stosownych pozwoleń administracyjnych, w tym decyzji środowiskowej i wodnoprawnej, zabezpieczających zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych. Zastosowanie odpowiednich przyjaznych środowisku technologii nie będzie zagrażało dobremu stanowi lub potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, zarówno powierzchniowych, jak i gruntowych. W przypadku pozostałych odnawialnych źródeł energii, mogących być przedmiotem wsparcia w ramach ocenianego zakresu, nie przewiduje się ich znaczącego wpływu na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych.

<p>Przejsie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek:</i> <i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub nieszkodliwienia odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i> <i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i> <i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	<p>x</p>	<p>Nie przewiduje się negatywnego wpływu infrastruktury służącej do produkcji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Zakłada się, że materiały pozyskiwane w procesach demontażu urządzeń wycofywanych z eksploatacji będą w wysokim stopniu poddawane recyklingowi. W przypadku systemów magazynowania energii wytwarzanej w źródłach OZE w dłuższej perspektywie czasowej istnieje prawdopodobieństwo zwiększenia ilości wytwarzanych odpadów bateryjnych i elektrycznych. Zakłada się jednak, że przyrost ten nie będzie znaczący pod warunkiem zorganizowania odpowiedniego systemu zarządzania zużyтыми magazynami energii. Przewiduje się, że zostaną one poddane nowoczesnemu procesowi recyklingu, regeneracji oraz ponownego użycia zarówno całych, jak i odzyskanych części. Postępowanie w zakresie zużytych baterii objęte jest rozporządzeniami zawartymi w Ramowej Dyrektywie Odpadowej. Powtórne wykorzystanie baterii może przyczynić się do oszczędności węgla, co doprowadzi do efektywnego korzystania z zasobów naturalnych.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>	<p>x</p>	<p>Wspierane działania w większości nie doprowadzą do zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. W przypadku elektrowni wykorzystujących biomasę wprowadzone zostaną ograniczenia lokalizacyjne wykluczające obszary, na których przekroczone są normy związane z zanieczyszczeniem powietrza. Eksploatacja biogazowni może wiązać się z emisjami substancji złownonych do powietrza, jednak przy zastosowaniu odpowiednich technologii hermetyzacji nie będą to emisje istotne. Kierowane wsparcie poprzez zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: <i>Czy przewiduje się, że środek:</i> <i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i> <i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>	<p>x</p>	<p>Zastosowanie odpowiednich procedur administracyjnych w odniesieniu do indywidualnych rodzajów działań, przede wszystkim przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko, pozwoli na wybór odpowiedniej lokalizacji inwestycji i zastosowanie takich rozwiązań technicznych, które zminimalizują ryzyko szkodliwości dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym na obszarach Natura 2000. Wsparciem nie będzie objęta realizacja turbin wiatrowych, w związku z tym nie będą stanowić zagrożenia dla ptaków.</p> <p>Nie przewiduje się znaczącego negatywnego wpływu infrastruktury służącej do produkcji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych na stan i odporność ekosystemów, ani jej szkodliwości dla zachowania siedlisk i gatunków objętych zainteresowaniem UE. Niemniej jednak w celu wspierania ochrony bioróżnorodności przy wyborze projektów stawiany będzie warunek stosowania roślin energetycznych nie będących gatunkami obcymi.</p> <p>W ramach działań OZE będą realizowane także magazyny energii, ale nie będą one miały negatywnego wpływu na otoczenie, w tym ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.</p>

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- w celu wspierania ochrony bioróżnorodności przy wyborze projektów stawiany będzie warunek stosowania roślin energetycznych nie będących gatunkami obcymi;
- w przypadku elektrowni wodnych budowa przepławek przy istniejących elektrowniach wodnych będzie zgodna z przepisami krajowymi ochrony środowiska, będzie zapewniać możliwość migracji ryb dwuśrodowiskowych oraz wymagane będzie zastosowanie odpowiednich środków w celu uniknięcia szkodliwego wpływu na jakość wody oraz ochronę siedlisk;
- instalacje OZE wykorzystujące biomasę nie będą wspierane na obszarach, gdzie występują przekroczenia norm zanieczyszczenia powietrza.

Tab. 34_2.2(ii). 7a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Mikroinstalacje

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu

Cel szczegółowy 2(ii): Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju

Zakres wsparcia: Mikroinstalacje

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Podejmowane działania przyczynią się do zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii, a tym samym wpłyną na ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. W szczególności wspierane będzie produkowanie energii ze słońca i geotermii. Planowany zakres interwencji (obejmujący zakresy 048 i 052) jest monitorowany jako wspierający cel związany ze zmianą klimatu o współczynniku 100% i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód”.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Zakłada się, że montowane instalacje OZE będą odporne na ekstremalne zjawiska pogodowe. Ze względu na charakter planowanych do objęcia wsparciem działań, każdy z etapów ich realizacji uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich,

			z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Proponowane rozwiązania mają służyć zwiększeniu udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii, co pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań z uwagi na rozproszony charakter inwestycji polegających na montażu mikroinstalacji na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej, nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności oraz ekosystemów. Z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu. W celu wspierania ochrony bioróżnorodności przy wyborze projektów stawiany będzie warunek stosowania roślin energetycznych niebędących gatunkami obcymi.

Tab. 35_2.2(ii). 7b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Mikroinstalacje

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i>		
Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i>		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i>		
Przejęcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego</i>	x	Nie przewiduje się negatywnego wpływu projektów z zakresu energii rozproszonej na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Wspierane inwestycje będą prowadzić do wzrostu zasobooszczędności. Zakłada się, że materiały pozyskiwane w procesach demontażu urządzeń wycofywanych z eksploatacji będą w bardzo wysokim procencie poddane recyklingowi. W przypadku systemów magazynowania energii wytwarzanej w źródłach OZE w dłuższej perspektywie czasowej istnieje prawdopodobieństwo zwiększenia ilości wytwarzanych odpadów

<p>korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>		<p>baterijnych i elektrycznych. Zakłada się jednak, że przyrost ten nie będzie znaczący pod warunkiem zorganizowania odpowiedniego systemu zarządzania zużyтыми magazynami energii. Przewiduje się, że zostaną one poddane nowoczesnemu procesowi recyklingu, regeneracji oraz ponownego użycia zarówno całych, jak i odzyskanych części. Postępowanie w zakresie zużytych baterii objęte jest rozporządzeniami zawartymi w Ramowej Dyrektywie Odpadowej. Powtórne wykorzystanie baterii może przyczynić się do oszczędności węgla, co doprowadzi do efektywnego korzystania z zasobów naturalnych.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>		

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- w przypadku wykorzystywania biomasy przy wyborze projektów stawiany będzie warunek stosowania roślin energetycznych niebędących gatunkami obcymi;
- inwestycje w instalacje OZE wykorzystujące biomasę nie będą wspierane na obszarach, gdzie występują przekroczenia norm zanieczyszczenia powietrza.

Tab. 36_2.2(ii). 8a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Projekty z zakresu realizacji instalacji OZE na potrzeby własne w przedsiębiorstwach

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu

Cel szczegółowy 2(ii): Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju

Zakres wsparcia: Projekty z zakresu realizacji instalacji OZE na potrzeby własne w przedsiębiorstwach

<p>Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”</p>	<p>tak</p>	<p>nie</p>	<p>Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”</p>
--	------------	------------	--

Łagodzenie zmian klimatu		x	<p>Wsparcie zostanie skierowane na inwestycje w infrastrukturę służącą do produkcji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (przede wszystkim słońca, biogazu i biomasy, wiatru oraz geotermii) wraz z podłączeniem do sieci dystrybucyjnej lub przesyłowej oraz systemów magazynowania energii wytwarzanej w źródłach OZE.</p> <p>Wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł energii prowadzi do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.</p> <p>Planowane zakresy interwencji 048, 049 i 052, ze współczynnikami 100% (dot. energii słonecznej), 40% (dot. energii z biomasy) i 100%, są monitorowane jako wspierające (cel związany ze zmianą klimatu).</p> <p>Podejmowane działania wniosą istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu. W przypadku inwestycji w instalacje OZE wykorzystujących biomasę – nie będą wspierane na obszarach, gdzie występują przekroczenia norm zanieczyszczenia powietrza.</p> <p>Planowane działania uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na adaptację do zmian klimatu.</p> <p>Ze względu na charakter proponowanych działań, mających na celu zwiększenia udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii, każdy z etapów ich realizacji będzie zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich.</p> <p>Charakter działań jest zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.</p> <p>Proponowane rozwiązania mają służyć zwiększeniu udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii, co pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza.</p> <p>Charakter działań uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Zakres wspieranych działań z uwagi na lokalny zasięg instalacji OZE realizowanych na potrzeby własne przedsiębiorstw nie zakłada ich znaczącego negatywnego wpływu na stan i odporność ekosystemów oraz szkodliwość dla zachowania siedlisk i gatunków objętych zainteresowaniem UE. Szczegółowe warunki lokalizacji i zastosowanych rozwiązań technicznych zostaną ustalone indywidualnie w oparciu o stosowne procedury administracyjne, w toku prowadzonych ocen oddziaływania na środowisko.</p>

		W celu wspierania ochrony bioróżnorodności przy wyborze projektów stawiany będzie warunek stosowania roślin energetycznych nie będących gatunkami obcymi. Charakter kierowanego wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
--	--	--

Tab. 37_2.2(ii). 8b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Projekty z zakresu realizacji instalacji OZE na potrzeby własne w przedsiębiorstwach

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i>		
Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i>		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i>		
Przejęcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i>	x	Nie przewiduje się negatywnego wpływu działań z zakresu realizacji instalacji OZE na potrzeby własne przedsiębiorstw na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Wspierane inwestycje będą prowadzić do wzrostu zasobooszczędności. Zakłada się, że materiały pozyskiwane w procesach demontażu urządzeń wycofywanych z eksploatacji będą w bardzo wysokim procencie poddane recyklingowi. W przypadku systemów magazynowania energii wytwarzanej w źródłach OZE w dłuższej perspektywie czasowej istnieje prawdopodobieństwo zwiększenia ilości wytwarzanych odpadów bateryjnych i elektrycznych. Zakłada się jednak, że przyrost ten nie będzie znaczący pod warunkiem zorganizowania odpowiedniego systemu zarządzania użytymi magazynami energii. Przewiduje się, że zostaną one poddane nowoczesnemu procesowi recyklingu, regeneracji oraz ponownego użycia zarówno całych, jak i odzyskanych części. Postępowanie w zakresie zużytych baterii objęte jest rozporządzeniami zawartymi w Ramowej Dyrektywie Odpadowej. Powtórne wykorzystanie baterii może przyczynić się do oszczędności węgla, co doprowadzi do efektywnego korzystania z zasobów naturalnych.
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i>		

Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?		
---	--	--

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- w przypadku wykorzystywania biomasy, przy wyborze projektów stawiane będą warunki stosowania roślin energetycznych nie będących gatunkami obcymi;
- inwestycje w instalacje OZE wykorzystujące biomasę nie będą wspierane na obszarach, gdzie występują przekroczenia norm zanieczyszczenia powietrza.

Tab. 38_2.2(iv). 9a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Projekty w zakresie małej retencji realizowane na obszarze województwa

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu

Cel szczegółowy 2(iv): Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego

Zakres wsparcia: Projekty w zakresie małej retencji realizowane na obszarze województwa

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Zakres wsparcia wniesie istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu poprzez wzmocnienie lądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla. Będzie to związane przede wszystkim z działaniami na rzecz naturalnej retencji, takimi jak zwiększanie zadrzewień śródpolnych czy przydrożnych, tworzenie śródpolnych oczek wodnych, a także ochrona i wzmocnianie obszarów wodno-błotnych. Spowodują one zwiększenie powierzchni terenów zieleni, jednocześnie przyczyniając się do wzrostu możliwości w zakresie pochłaniania dwutlenku węgla. Z tego względu zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wsparcia obejmie działania techniczne i nietechniczne z zakresu małej retencji, których celem jest zapobieganie nadmiernemu spływowi powierzchniowemu poprzez zatrzymywanie wód

			<p>opadowych. Z uwagi na postępujące zmiany klimatu coraz częściej występuje problem suszy i niedoboru wody. Województwo kujawsko-pomorskie pod tym względem jest szczególnie zagrożone. W związku z tym należy dążyć do gromadzenia i wykorzystywania wody opadowej oraz ograniczenia odpływu wody – ograniczając tym samym niedobór wody.</p> <p>Planowane zakresy interwencji (058) i (060) są monitorowane jako wspierające cel związany z adaptacją do zmian klimatu o współczynniku 100%. Z tego względu zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Zakres wsparcia obejmuje szeroki wachlarz działań (w tym przywracanie zdolności retencyjnych naturalnych terenów podmokłych, przywracanie naturalnych koryt rzecznych czy tworzenia małych stawów i oczek wodnych), które mają przeciwdziałać nadmiernemu spływowi powierzchniowemu, prowadzić do gromadzenia wód opadowych i ponownego ich wykorzystania.</p> <p>W szczególności przewiduje się działania na rzecz naturalnej retencji. Planowane interwencje wniosą istotny wkład w gospodarkę wodną regionu przyczyniając się ograniczenia skutków susz i poprawy stanu ilościowego jednolitych części wód. Z tego względu uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Zakres wsparcia nie będzie miał znacznego, przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym również na powstawanie odpadów. Planowane rodzaje działań przyczynią się do efektywnego korzystania z zasobów wodnych poprzez gromadzenie i wykorzystywanie wody opadowej. Z tego względu uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Zakres wsparcia wnosi istotny wkład w ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Retencja wód opadowych przeciwdziała niedoborowi wody, a tym samym wpływa korzystnie na ochronę i odbudowę ekosystemów wodnych i wodno-błotnych. Działania w postaci tworzenia stawów, śródpolnych oczek wodnych czy zalesienia śródpolne i przydrożne wpływają pozytywnie na zwiększenie lokalnej różnorodności biologicznej – wzbogacają ornitofaunę, wpływają pozytywnie na utrzymanie populacji płazów i mogą stanowić ostoję dla rzadkich gatunków roślin związanych ze środowiskiem wodnym czy wodno-błotnym.</p> <p>Prowadzenie działań, zwłaszcza o charakterze technicznym, na obszarach cennych przyrodniczo, obszarach chronionych, w tym Natura 2000, dopuszcza się w celu ochrony ich walorów przyrodniczych, w tym przeciwdziałaniu wysychaniu i odtwarzaniu obszarów wodno-błotnych. Możliwość realizacji ww. infrastruktury</p>

		<p>będzie zgodna z przepisami prawa i uzgodniona z właściwymi organami zarządzającymi obszarami chronionymi pod takim kątem, żeby realizowane działania retencyjne nie będą wpływały negatywnie na cele określone w planach ochrony.</p> <p>W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
--	--	---

Tab. 39_2.2(iv). 9b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Projekty w zakresie małej retencji realizowane na obszarze województwa

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>		
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i> <i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i> <i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek:</i> <i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i> <i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za</i></p>		

<p><i>pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>	x	<p>Zakres wsparcia nie będzie miał znaczącego wpływu na zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i gleby. Spływ powierzchniowy zostanie ograniczony, a tym samym część zanieczyszczeń, zwłaszcza z pól użytkowanych rolniczo, nie dostanie się bezpośrednio do wód płynących. Gromadzenie wód opadowych w małych zbiornikach retencyjnych czy rowach melioracyjnych porośniętych roślinnością pozwoli, w oparciu o naturalne procesy mechaniczne i biologiczne, na wstępne ich podczyszczenie. Ponadto działania na rzecz nawodnienia gleb pozwolą na poprawę ich jakości i wydajności, a tym samym przyczynią się do ograniczenia skali stosowania środków ochrony roślin i nawozów. W sposób pośredni przyczynią się do zmiany kultury rolnej, zwiększenia biologizacji rolnictwa, a w ich wyniku zmniejszenia zanieczyszczenia gleb.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: <i>Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- w przypadku planowania realizacji infrastruktury retencyjnej na terenach objętych ochroną wymagana będzie zgodność z przepisami prawa i dokonanie uzgodnień z właściwymi organami zarządzającymi obszarami chronionymi pod takim kątem, żeby realizowane działania retencyjne nie wpływały negatywnie na cele i przedmioty ich ochrony wymienione w szczególności w planach ochrony i w planach zadań ochronnych.

Tab. 40_2.2(iv). 10a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno-ekologicznych

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu

Cel szczegółowy 2(iv): Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego

Zakres wsparcia: Zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno-ekologicznych

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań ma istotny wkład w adaptację do zmian klimatu, ponieważ minimalizuje obecne oraz zapobiega przyszłym negatywnym skutkom zmian klimatu, bez zwiększania ryzyka niekorzystnych oddziaływań na ludzi, przyrodę czy aktywa. Z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań nie ma bezpośredniego wpływu na ochronę oraz odbudowę różnorodności biologicznej i ekosystemów. Zakup sprzętu ratowniczego pozwoli na przeprowadzanie interwencji w sytuacjach kryzysowych, a tym samym zapobieganie skutkom klęsk żywiołowych i awarii. Podejmowane działania przyczynią się do ochrony warunków siedliskowych i różnorodności biologicznej przed skutkami zjawisk katastrofalnych. Z tego względu zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Tab. 41_2.2(iv). 10b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno-ekologicznych

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>	x	<p>Zakres wsparcia obejmuje zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych, w tym wozów bojowych oraz urządzeń zasilanych silnikami spalinowymi (np. motopompy, piły motorowe, agregaty prądotwórcze). Ich użytkowanie wiązać się będzie z emisją gazów cieplarnianych. Z uwagi jednak na charakter użytkowania sprzętu, w sytuacjach kryzysowych, stanowiących zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, gdzie brak alternatywnych rozwiązań w zakresie możliwości zasilania, jego użytkowanie nie doprowadzi do ich znacznych emisji.</p> <p>W odniesieniu do działań dotyczących rozbudowy infrastruktury szkoleniowej nie przewiduje się, że spowodują one zwiększenie emisji gazów cieplarnianych.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i> <i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i> <i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek:</i> <i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i> <i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i> <i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla</i></p>	x	<p>Zakłada się, że zakupiony sprzęt będzie dobrej jakości, wykonany z materiałów i technologii nie powodujących znaczących szkód w środowisku, którego użytkowanie będzie miało charakter długoterminowy. Po okresie eksploatacji uwzględni się poddanie go procesom recyklingu i odzysku materiałów.</p>

<i>Środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i>		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i>	x	Zakupiony sprzęt będzie wykorzystywany przede wszystkim do minimalizowania negatywnych skutków klęsk żywiołowych, ale może być też używany przy usuwaniu awarii chemiczno-ekologicznych, co pozytywnie wpłynie na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, wód czy gleb. Zwiększenie emisji spalin do powietrza w wyniku używania sprzętu ratowniczego z silnikiem spalinowym ze względu na epizodyczny charakter sytuacji kryzysowych uznaje się za nieznaczące i nie mające wpływu na zwiększenie poziomu zanieczyszczenia powietrza. Przypadki wycieku płynów eksploatacyjnych z używanego sprzętu w sytuacjach ratowania zdrowia i życia ludzi, środowiska naturalnego i dóbr materialnych uważa się za sporadyczne i pomijalnie małe, aby miały wpływ na zwiększenie poziomu zanieczyszczenia wody czy gleby. Podejmowane działania służą przede wszystkim zapobieganiu takim sytuacjom.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: <i>Czy przewiduje się, że środek:</i> <i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i> <i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i>		

Tab. 42_2.2(iv). 11a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Adaptacja do zmian klimatu w miastach, w tym m.in.: gospodarowanie wodami odpadowymi, zwiększanie powierzchni terenów zieleni, nasadzenia drzew

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu

Cel szczegółowy 2(iv): Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego

Zakres wsparcia: Adaptacja do zmian klimatu w miastach, w tym m.in.: gospodarowanie wodami odpadowymi, zwiększanie powierzchni terenów zieleni, nasadzenia drzew

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Wspierany zakres działań wnosi istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu. Zwiększenie powierzchni terenów zieleni, w tym nasadzenia drzew, spowoduje wzmocnienie lądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla.

			Z tego względu zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do ocenianego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Realizacja celu dotyczącego adaptacji do zmian klimatu wyrażona jest już w samej nazwie zakresu wsparcia. Działania będą prowadzone na terenach zurbanizowanych, w szczególności w miastach, ale także na terenach podmiejskich i w miejscowościach wiejskich. Zakres wsparcia objęty jest obszarem interwencji 060 (Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: inne ryzyka, np. burze i susze (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe)) w załączniku do rozporządzenia PE i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. jako wspierający cel klimatyczny o współczynniku 100%. W związku z tym uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Przewidziane wsparciem działania służące rozwojowi zielono-niebieskiej infrastruktury, w tym m.in. zagospodarowanie wód opadowych, wzrost powierzchni terenów zieleni, pozwolą na ograniczenia emisji zanieczyszczeń do wód, gleb i powietrza. Planowany zakres interwencji (060) jest monitorowany jako wspierający cele środowiskowe o współczynniku 100% i jako taki uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód”.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Wspierane działania wnoszą istotny wkład w ochronę i odbudowę różnorodności i ekosystemów. Zwiększanie powierzchni terenów zieleni wraz z zagospodarowywaniem wód opadowych pozwoli na odbudowę i poprawę stanu ekosystemów, a także przyczyni się do wykorzystania naturalnych mechanizmów ekosystemowych. Planowany zakres wsparcia przewiduje wspieranie wzajemnie powiązanych procesów naturalnych, które pozwolą na zachowanie środowiska naturalnego w możliwie stabilnym stanie. Z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do ocenianego celu.

Tab. 43_2.2(iv). 11b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Adaptacja do zmian klimatu w miastach, w tym m.in.: gospodarowanie wodami odpadowymi, zwiększanie powierzchni terenów zieleni, nasadzenia drzew

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>		
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>	x	<p>Zakres wspieranych działań nie będzie zagrażał zasobom wodnym. Część z nich będzie związana z realizacją zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi z udziałem zielono-niebieskiej infrastruktury. Zakłada się, że działania będą realizowane w taki sposób, żeby w maksymalnie możliwym stopniu zagospodarować wody na miejscu zamiast je odprowadzać. Wpłynie to pozytywnie na poprawę stanu i potencjału jednolitych części wód.</p> <p>Wspierane działania nie będą mogły prowadzić do zmniejszenia powierzchni biologicznie czynnej, a także do znacznego wzrostu powierzchni nieprzepuszczalnych.</p>
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>Nie przewiduje się, że wspierane działania przyczynią do znacznego zwiększenia odpadów. Cechować je będzie zasobooszczędność i zgodność z zasadami gospodarki o obiegu zamkniętym. Zakłada się wsparcie projektów z zakresu „odszczelniania” powierzchni nieprzepuszczalnych, których realizacja może przyczynić się powstania odpadów.</p> <p>Wspierane działania będą musiały uwzględniać na poziomie inwestora ograniczenie wytwarzania odpadów w procesach związanych z budową i rozbiórką. Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu. Odpady budowlane i rozbiórkowe należy zbierać w sposób selektywny, tak aby ułatwić ich ponowne użycie.</p>

<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: <i>Czy przewiduje się, że środek:</i> <i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i> <i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- preferowane wykorzystywanie rodzimych gatunków roślin w urządzeniu terenów zieleni;
- podejmowane działania w pierwszej kolejności powinny mieć charakter ekosystemowy.

Tab. 44_2.2(v). 12a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Oczyszczalnie ścieków i sieci kanalizacyjne w ramach KPOŚK oraz budowa instalacji odwadniania i kompostowania osadów ściekowych na oczyszczalniach ścieków

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu

Cel szczegółowy 2(v): Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej

Zakres wsparcia: Oczyszczalnie ścieków i sieci kanalizacyjne w ramach KPOŚK oraz budowa instalacji odwadniania i kompostowania osadów ściekowych na oczyszczalniach ścieków

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		

Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wsparcia wnosi istotny wkład w adaptację do zmian klimatu przede wszystkim w kontekście coraz częściej występujących niedoborów wody i susz. Planowane rodzaje działań będą służyły ochronie zasobów wodnych przed przedostawaniem się do nich nieoczyszczonych ścieków komunalnych czy przemysłowych, a także pozwolą na zagospodarowywanie osadów ściekowych. Wspierane działania zapewnią oszczędność wody i pozytywnie wpłyną na poprawę jakości zasobów wodnych. W związku z tym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Należy się spodziewać, że w wyniku realizacji inwestycji wdrożone zostaną rozwiązania (np. systemy odprowadzania ścieków), które będą wspomagać osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód zgodnie z wymogami ramowej dyrektywy wodnej. Planowany zakres wsparcia odnosi się do zakresów interwencji (065 i 066) ujętych w załączniku do rozporządzenia PE i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ze współczynnikami związanymi z celami środowiskowymi na poziomie 100% i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Wspierane działania zapewnią oszczędność wody i zapobiegą nieefektywnemu wykorzystaniu zasobu. Zakłada się, że wszystkie produkty powstałe na skutek procesu kompostowania osadów ściekowych (osadu i biogazu), powstając w procesie oczyszczania ścieków zostaną przygotowane do dalszego zagospodarowania. Przerobiony i unieszkodliwiony osad ściekowy można wykorzystywać jako materiał rekultywacyjny, nawozowy, strukturotwórczy. Biogaz natomiast może posłużyć do produkcji energii elektrycznej czy ciepłej. Planowane działania dotyczą zakresów interwencji (065 i 066) w załączniku do rozporządzenia PE i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r, które są monitorowane jako wspierające cele środowiskowe o współczynniku 100%, i jako taki uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Wspierane działania zapobiegą zanieczyszczeniom poprzez ograniczenie niekontrolowanego odprowadzania zanieczyszczeń, głównie do wody i do gleb. Miejsce odwadniania i kompostowania osadów ściekowych należy zlokalizować zgodnie z wytycznymi przepisów środowiskowych i budowlanych oraz wyposażać w takie rozwiązania, które zabezpieczą przed uwolnieniem wód odciekowych do gleby czy wód powierzchniowych i podziemnych. (Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 11 września 2020 roku w sprawie szczegółowych wymagań dla magazynowania odpadów). Sam proces kompostowania pozwala na przetworzenie osadu ściekowego, na produkt bezpieczny, możliwy do wykorzystania w środowisku. Wpływ na to ma znaczny wzrost temperatury (nawet powyżej 70 °C) w fazie

			kompostowania intensywnego - wówczas proces higienizacji, który pozwala na wyeliminowanie szkodliwych bakterii zawartych w osadzie ściekowym. Uzyskany produkt podlega kontroli, jest stabilny biochemicznie oraz nie wydziela uciążliwych odorów. Natomiast emisje zanieczyszczeń do powietrza w postaci gazów cieplarnianych będą minimalizowane poprzez zapewnienie możliwości montażu instalacji przetwarzających biogaz na energię elektryczną bądź ciepłą. Planowany zakres interwencji (065) jest monitorowany jako wspierający cele środowiskowe o współczynniku 100% i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Planowany zakres wsparcia poprzez ograniczenie skali zanieczyszczeń przedostających się do środowiska wnosi istotny wkład w zachowanie przyrody i bioróżnorodności. Przyczyni się do poprawy stanu ekosystemów, a tym samym pozwoli na zwiększenie ich zdolności do świadczenia usług ekosystemowych. Oczyszczanie ścieków wpłynie pozytywnie na poprawę jakości wód, a tym samym przyczyni się do spowolnienia procesów eutrofizacji. W związku z tym uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Tab. 45_2.2(v). 12b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Oczyszczalnie ścieków i sieci kanalizacyjne w ramach KPOŚK oraz budowa instalacji odwadniania i kompostowania osadów ściekowych na oczyszczalniach ścieków

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i>	x	Z procesem oczyszczania ścieków wiążą się emisją gazów cieplarnianych. Ścieki doprowadzone do oczyszczalni ścieków poddawane są procesom oczyszczania. Procesy te przyczyniają się do emisji gazów cieplarnianych. Emisje te pochodzą przede wszystkim z trzech źródeł – zużycia energii na w procesie oczyszczania, deponowania osadu na placach oraz uwalniania biogazu do atmosfery w wyniku fermentacji beztlenowej osadu. Część z występujących emisji może być ograniczana lub eliminowana poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych: wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, odzysk gazów pochodzących z osadów ściekowych w instalacjach wykorzystujących biogaz, który może być wykorzystywany do produkcji energii elektrycznej i ciepłej. Należy zobowiązać inwestora do uwzględnienia w dokumentacji projektowej instalacji do odzysku biogazu, dzięki czemu nie nastąpi uwalnianie gazów cieplarnianych do atmosfery. Ponadto zastosowanie nowoczesnych technologii przy realizacji procesów technologicznych pozwoli na ograniczenie zużycia energii.
Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i>		

<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i></p> <p><i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i></p> <p><i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p> <p><i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- uwzględnienie w ramach projektu instalacji do odzysku biogazu (w przypadku projektów dotyczących zagospodarowania odpadów ściekowych).

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- dążenie do ograniczenia zużycia energii w procesach technologicznych;
- stosowanie OZE w ramach realizowanych projektów;
- stosowanie rozwiązań mających na celu odzysk ciepła ze ścieków.

Tab. 46_2.2(v). 13a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i SUW, monitoring strat sieciowych - wycieków, instalacje monitoringowe

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu

Cel szczegółowy 2(v): Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej

Zakres wsparcia: Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i SUW, monitoring strat sieciowych - wycieków, instalacje monitoringowe

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu. Ze względu na charakter proponowanych interwencji, tj. realizacja stacji uzdatniania wody, inwestycje w infrastrukturę efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych w celu zapobiegania stratom wody, poprawa jakości wody pitnej, każdy z etapów ich realizacji uznać można za zgodny z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do ocenianego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań wnosi istotny wkład w adaptację do zmian klimatu. Proponowane rozwiązania w zakresie poprawy efektywności sieci wodociągowych przyczynią się do ograniczenia strat wody i poprawy efektywności jej zużycia. Zastosowanie nowoczesnych technologii przy realizacji procesów technologicznych pozwoli na ograniczenie zużycia energii. Jest to szczególnie

			istotne w sytuacji wzrastającego zagrożenia suszą i niedoborami wody. Z tego względu podejmowane interwencje uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do ocenianego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Ze względu na charakter wspieranych działań – działania na rzecz efektywności sieci wodociągowych, które z uwagi na organicznie strat wody przyczynią się do bardziej zrównoważonego jej wykorzystania – uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód”. Planowane zakresy interwencji (065 i 066) są monitorowane jako wspierające cele środowiskowe o współczynniku 100%.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tab. 47_2.2(v). 13b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i SUW, monitoring strat sieciowych - wycieków, instalacje monitoringowe

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i>		
Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i>		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i>		

<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>W ramach wspieranych działań prowadzone będą prace budowlane i remontowe w zakresie realizacji stacji uzdatniania wody, jak i wymiany sieci wodociągowej. Ich celem jest poprawa jakości wody pitnej i efektywności sieci wodociągowych.</p> <p>W procesie uzdatniania wody powstają wody popłuczne, które są ściekiem/odpadem technologicznym. Oczekuje się, że w ramach realizowanych stacji uzdatniania wody ilość popłuczyn nie będzie przekraczała poziomu 5% wydajności stacji. Będzie to decydowało o jej wydajności i zasobooszczędności.</p> <p>Zwraca się również uwagę na potrzebę unieszkodliwienia i zagospodarowania osadów powstających z popłuczyn.</p> <p>Wskutek prowadzonych prac będą powstać niewielkie ilości odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>	x	<p>Zakres wspieranych działań przyczyni się do poprawy jakości wody pitnej, a tym samym pozytywnie wpłynie na zdrowie ludzi. Ubocznym skutkiem uzdatniania wody są wody popłuczne, które są rodzajem ścieków/odpadów technologicznych. Ich skład zależy od rodzaju i ilości zanieczyszczeń, które zostały zatrzymane na etapie filtracji złoża i sposobu płukania filtrów. Zakłada się, że zastosowane technologie oczyszczania popłuczyn pozwolą na bezpieczne ich odprowadzenie do kanalizacji lub wód powierzchniowych/rowów melioracyjnych. W związku z powyższym nie przewiduje się, że realizowane typy działań przyczynią się do zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p> <p><i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>	x	<p>W ramach zakresu wsparcia przewiduje się m.in. realizację inwestycji polegających na budowie stacji uzdatniania wody. Infrastrukturalny charakter działania zakłada potrzebę zajęcia terenu pod jego realizację. Z uwagi na ograniczone oddziaływanie zewnętrzne tego typu inwestycji nie będą one znacząco negatywnie wpływały na ochronę i odbudowę różnorodności biologicznej i ekosystemów. Nie przewiduje się nieuzasadnionych wielkoskalowych wycinek drzew i krzewów, jak również wykraczającego poza potrzeby techniczno-komunikacyjne uszczelniania powierzchni.</p> <p>Zracjonalizowanie zużycia wody pozwoli na pozostawienie jej w środowisku naturalnym, co w sposób pośredni wpłynie pozytywnie na polepszenie stanu ekosystemów, a w efekcie również wzmocnienie różnorodności biologicznej.</p>

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- zapewnienie efektywności uzdatniania wody poprzez zastosowanie technologii mającej na celu minimalizację popłuczyn do poziomu nie przekraczającego 5% wydajności stacji.

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- dążenie do ograniczenia zużycia energii w procesach technologicznych;
- stosowanie OZE w ramach realizowanych projektów.

Tab. 48_2.2(vi). 14a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu			
Cel szczegółowy 2(vi): Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej			
Zakres wsparcia: Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań dotyczący ograniczenia ilości składowanych odpadów nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Z uwagi na charakter działań, tj. zapobieganie powstawaniu odpadów, minimalizacja, segregacja, ponowne użycie czy recykling, nie przewiduje się ich wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. Przedmiotem wsparcia nie jest tworzenie nowych składowisk, ale rozwiązania dotyczące gospodarowania odpadami. Warunki lokalizacji składowisk wynikają z Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów, na mocy którego zapewniana jest ochrona dla jcw podziemnych i powierzchniowych. W związku z tym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Podejmowane działania będą przede wszystkim służyły zapobieganiu powstawania odpadów, ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu. Planowany zakres interwencji (067) jest monitorowany jako wspierający cele środowiskowe, w tym związany z gospodarką o obiegu zamkniętym, o współczynniku 100%. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Wspierany zakres działań wnosi istotny wkład w usuwanie śmieci przez co przyczynia się do ochrony środowiska (powietrza, wody i gleby) przed zanieczyszczeniem. Efekt realizacji projektu przyczyni się do wykorzystania powstającego biogazu do produkcji energii, co spowoduje ograniczenie zużycia surowców kopalnych zmniejszając tym samym emisję zanieczyszczeń do powietrza. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Wspierany zakres działań nie ma znaczącego bezpośredniego wpływu na ochronę i odbudowę różnorodności biologicznej i ekosystemów. Niemniej jednak szereg interwencji służących ograniczeniu ilości odpadów przyczyni się do poprawy warunków przyrodniczych z korzyścią dla realizacji tego celu. W związku z tym wspierane działania uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Tab. 49_2.2(vi). 14b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środki doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i>	x	Wspierany zakres działań ma na celu zmniejszenie ilości odpadów przekazywanych do składowania. Hierarchia sposobów postępowania z odpadami będzie zgodna z przepisami prawa, tj. zapobieganie powstawaniu, przygotowanie do ponownego użycia, recykling, inne metody odzysku, unieszkodliwianie. W efekcie wprowadzanych rozwiązań nastąpi podniesienie poziomu ponownego użycia odpadów oraz recyklingu. Zmniejszenie stopnia składowania odpadów pozwoli na zredukowanie związanej z nim emisji gazów cieplarnianych. W ramach podejmowanych działań możliwe będzie przygotowanie instalacji do odzysku gazów cieplarnianych, które można wykorzystać do produkcji energii.
Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środki doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i>		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środki będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i>		

<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p> <p><i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- uwzględnienie w ramach projektu instalacji do odzysku biogazu.

**Priorytet 2. Fundusze europejskie dla czystej energii
i ochrony zasobów środowiska regionu**

Cel szczegółowy 2(vi): Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej

Zakres wsparcia: PSZOKi

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego wpływu na adaptację do zmian klimatu i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Wspierane działania mają na celu zmniejszenie ilości składowanych odpadów pochodzących z gospodarstw domowych. Hierarchia sposobów postępowania z odpadami będzie zgodna z przepisami prawa, tj. zapobieganie powstawaniu, przygotowanie do ponownego użycia, recykling, inne metody odzysku, unieszkodliwianie. Niemniej jednak efektem wprowadzonych rozwiązań będzie zwiększenie poziomu recyklingu oraz ponownego użycia odpadów. Planowany zakres interwencji (067) jest monitorowany jako wspierający cele środowiskowe o współczynniku 100% i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód”.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Wspierany zakres działań, poprzez tworzenie ogólnodostępnych punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, pozwala ograniczyć przypadki nielegalnego porzucania śmieci w miejscach do tego nieprzeznaczonych, a także zwiększyć poziom ich recyklingu i odzysku materiałów. W związku z powyższym stwierdza się, że podejmowane działania wnoszą istotny wkład w usuwanie śmieci. W efekcie pozwala to chronić środowisko (powietrza, wody i gleby) przed zanieczyszczeniami. W związku z powyższym, zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów.

			Niemniej jednak ograniczenie ilości składowanych odpadów, poprzez zwiększenie stopnia ich selektywnej zbiórki, przyczyni się do poprawy warunków przyrodniczych z korzyścią dla bioróżnorodności i ekosystemów. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do ocenianego celu.
--	--	--	---

Tab. 51_2.2(vi). 15b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: PSZOKi

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>	x	<p>Wspierany zakres działań prowadzi do zwiększenia stopnia selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, a przez to zmniejszenia ilości ich składowania. Ograniczenie składowania odpadów wpłynie na zmniejszenie ilości emisji gazów cieplarnianych. W związku z powyższym podejmowane działania w sposób pośredni przyczynią się do osiągnięcia celu związanego z łagodzeniem zmian klimatu.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i> <i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i> <i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>	x	<p>Nie przewiduje się, żeby wspierane działania w sposób negatywny wpłynęły na zasoby wodne. Zwraca się jednak uwagę, że ze względu na rodzaje zbieranych odpadów, w tym odpady niebezpieczne, takie jak np. przeterminowane leki czy chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, wybór lokalizacji powinien być zgodny z właściwymi przepisami prawa, w tym uwzględniać m.in. występowanie sąsiedztwa ujęć wody pitnej. Zakłada się, że sposób prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów komunalnych będzie odbywał się do pojemników wykonanych zgodnie z ogólnymi normami polskimi i europejskimi jak i również z branżowymi normami polskimi i europejskimi, i nie będzie zagrażał ekologicznemu i chemicznemu stanowi jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych.</p>
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek:</i> <i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i> <i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która</i></p>		

<p><i>nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: <i>Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- PSZOK będzie zlokalizowany poza następującymi obszarami:
 - tereny zagrożone powodzią,
 - bezpośrednie sąsiedztwo budynków mieszkalnych,
 - bezpośrednie sąsiedztwo cieków wodnych i akwenów,
 - tereny cenne pod względem kulturowym lub ich bezpośrednie sąsiedztwo.

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- należy wprowadzić elementy informacyjne dotyczące edukacji z zakresu postępowania z odpadami i GOZ.

Tab. 52_2.2(vi). 16a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wspieranie przedsiębiorstw w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów w procesach produkcyjnych - eko-innowacje i zarządzanie efektywnością środowiskową w kierunku gospodarki zasobooszczędnej (np. programy czystszej produkcji, Ecolabel, zielona przedsiębiorczość, technologie bezodpadowe)

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu

Cel szczegółowy 2(vi): Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej

Zakres wsparcia: Wspieranie przedsiębiorstw w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów w procesach produkcyjnych - eko-innowacje i zarządzanie efektywnością środowiskową w kierunku gospodarki zasobooszczędnej (np. programy czystszej produkcji, Ecolabel, zielona przedsiębiorczość, technologie bezodpadowe)

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na wzrost emisji gazów cieplarnianych. Wprowadzanie nowoczesnych technologii (wpisujących się w unijny Plan Działania na rzecz Gospodarki Cyrkularnej – CEAP 2020) ma ułatwić transformację przedsiębiorstw w kierunku GOZ. W efekcie oczekuje się między innymi zredukowania ilości emitowanych zanieczyszczeń, w tym tych do powietrza w związku z poprawą efektywności energetycznej przedsiębiorstw i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii. W związku z tym zakres wsparcia jest zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Zastosowanie nowoczesnych, zasobooszczędnych technologii i wprowadzanie ponownego wykorzystania odpadów przyczyni się do minimalizowania zużycia nieodnawialnych zasobów środowiska. Planowany zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. Zastosowanie nowoczesnych zasobooszczędnych technologii i ponownego wykorzystania odpadów przyczyni się do ograniczenia negatywnego wpływu procesów produkcyjnych na ilościowy i jakościowy stan

			jednolitych części wód powierzchniowych oraz podziemnych. Z tego względu zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Zakres wspieranych działań wnosi istotny wkład w przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów, ich ponowne użycie i recykling. Będzie to realizowane poprzez wprowadzanie nowoczesnych technologii w zakresie prowadzonych procesów produkcyjnych, dążenie do zasobooszczędności, w tym poprawę efektywności energetycznej. Zakłada się, że w procesie produkcyjnym zasoby naturalne będą wykorzystywane efektywniej. Ma się do tego przyczynić ograniczenie zużycia surowców pierwotnych i zwiększenie wykorzystania produktów ubocznych i wtórnych. W związku z powyższym wspierane działania uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres wspieranych działań wnosi istotny wkład w zapobieganie zanieczyszczeniom. Gospodarka o obiegu zamkniętym oraz wdrażanie nowoczesnych, zasobooszczędnych i czystych technologii zapobiegnie lub zminimalizuje negatywny wpływ na komponenty środowiska naturalnego. Wykorzystywanie w procesie technologicznym produktów ubocznych i surowców wtórnych pozwoli na ograniczenie wytwarzania odpadów i innych rodzajów zanieczyszczeń. W związku z tym wspierane działania uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Wdrażanie nowoczesnych technologii przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń, ograniczania powstawania odpadów czy wykorzystywania zasobów naturalnych dzięki czemu wpływ działań na ochronę i odbudowę różnorodności biologicznej oraz ekosystemów nie będzie znaczący. Niemniej jednak oczekuje się pozytywnych efektów pośrednich, obserwowanych w perspektywie długofalowej, wynikających z poprawy stanu środowiska będącej wynikiem wprowadzania nowych rozwiązań technologicznych. Z tego względu zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Tab. 53_2.2(vii). 17a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Przedsięwzięcia zwiększające potencjał przyrodniczy regionu poprzez działania bezpośrednio związane z ochroną siedlisk i gatunków w szczególności na terenach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu

Cel szczegółowy 2(vii): Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

Zakres wsparcia: Przedsięwzięcia zwiększające potencjał przyrodniczy regionu poprzez działania bezpośrednio związane z ochroną siedlisk i gatunków w szczególności na terenach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Zakres działań wnosi istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu dzięki wzmocnieniu lądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla, w wyniku prowadzenia zrównoważonego gospodarowania terenami zielonymi oraz zapobiegania ich degradacji czy wylesiania. Z tego względu zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań przyczyni się do przygotowania ekosystemów na ewentualne wystąpienie zjawisk ekstremalnych. W związku z tym wnosi istotny wkład w adaptację do zmian klimatu i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Wspierany zakres będą dotyczył działań na rzecz ochrony oraz poprawy stanu ekosystemów, w tym ekosystemów wodnych i wodno-błotnych, które odgrywają szczególną rolę w procesie retencjonowania wody. Podejmowane działania przyczynią się do ochrony zasobów wodnych, zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym. Tym samym wniosą istotny wkład w realizację danego celu środowiskowego i z tego względu uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do niego.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Zakres wspieranych działań nie ma żadnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym na zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Wspieranie działań na rzecz ochrony i poprawy stanu ekosystemów wnosi istotny wkład w zapobieganie emisjom zanieczyszczeń do powietrza, wody oraz gleby. Osiągnięcie korzystnego stanu zachowania ekosystemów wpłynie na poprawę ich zdolności do świadczenia usług ekosystemowych, między innymi związanych z filtrowaniem i eliminowaniem zanieczyszczeń z powietrza, wody czy gleby. Z tego względu zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Prowadzone działania przyczynią się do ochrony i odbudowy bioróżnorodności ekosystemów. Planowany zakres interwencji (078, 079) jest monitorowany jako wspierający cel środowiskowy o współczynniku 100% i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do tego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Tab. 54_2.2(vii). 18a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Działania rozwijające infrastrukturę związaną z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo (obszarach chronionych z tytułu ustawy o ochronie przyrody)

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu

Cel szczegółowy 2(vii): Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

Zakres wsparcia: Działania rozwijające infrastrukturę związaną z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo (obszarach chronionych z tytułu ustawy o ochronie przyrody)

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań przyczyni się do ukierunkowania ruchu turystycznego, a tym samym ograniczenie presji turystycznej na obszarach objętych ochroną przyrody. Zapobieganie degradacji terenów cennych przyrodniczo pozwala na wzmacnianie i ochronę lądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla, co w efekcie wnosi istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za

			zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań przyczyni się do ukierunkowania ruchu turystycznego, a tym samym ograniczenie presji turystycznej na obszarach objętych ochroną przyrody, w tym obszarach wodno-błotnych. Stanowią one istotny element regulujący obieg wody w przyrodzie. Dzięki zdolnością do naturalnej retencji wód przeciwdziałają skutkom suszy i niedoborów wody, będących coraz bardziej widocznymi efektami zmian klimatu. W związku z tym podejmowane działania wniosą istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu i z tego względu uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wspieranych działań przyczyni się do ukierunkowania ruchu turystycznego, a tym samym ograniczenie presji turystycznej na obszarach objętych ochroną przyrody, w tym obszarach wodno-błotnych, które odgrywają szczególną rolę w procesie retencjonowania wody. Podejmowane działania pozwolą na ograniczenie strat środowiskowych, a tym samym ochronę zasobów wodnych. W związku z tym zakres wsparcia wnosi istotny wkład w realizację celu środowiskowego dotyczącego zrównoważonego wykorzystania i ochrony zasobów wodnych, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu. Ponadto planowane inwestycje będą realizowały kierunki ochrony wynikające z planów ochrony lub innych dokumentów ustanawiających formy ochrony przyrody, a tym samym będą w optymalny i celowy sposób wspierać ekosystemy i ich bioróżnorodność. W związku z tym zakłada się, że nie będą wiązały się z tworzeniem wielkopowierzchniowych przestrzeni nieprzepuszczalnych uniemożliwiających wsiąkanie wód opadowych. Nie przewiduje się również, aby mogły doprowadzić do znacznego zużycia wody w związku z realizacją infrastruktury turystycznej.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym. W ramach realizowanej infrastruktury turystycznej zostaną wskazane miejsca selektywnej zbiórki odpadów generowanych przez ruch turystyczny. Pozwoli to na ograniczenie zaśmiecania terenów cennych przyrodniczo. Z tego względu planowane działania uznaje się go za zgodne z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Wspierany zakres działań poprzez ukierunkowanie ruchu turystycznego przyczyni się do ochrony i poprawy stanu ekosystemów. Wpłynie to korzystnie na świadczenie przez nie usług ekosystemowych, w tym związanych z filtrowaniem i eliminowaniem zanieczyszczeń z powietrza, wody czy gleby. Ponadto realizacja infrastruktury turystycznej pozwoli na wyznaczenie miejsc

			zbiórki odpadów, co ograniczy skalę zaśmiecania terenów cennych przyrodniczo i zapobiegnie potencjalnemu niekontrolowanemu przedostawaniu się zanieczyszczeń do środowiska, zwłaszcza gleb i wody. Podejmowane działania wniosą istotny wkład w zapobieganie zanieczyszczeniom i usuwanie śmieci z obszarów chronionych z tytułu ustawy o ochronie przyrody. Z tego względu zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Wspieranie działań służących ograniczeniu presji turystycznej na obszary cenne przyrodniczo pozwoli na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Planowane zakresy interwencji (078 i 079) są monitorowane jako wspierające cele związane ze środowiskiem o współczynniku 100% i tego względu uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Tab. 55_2.2(vii). 19a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wyposażenie i przebudowa ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu

Cel szczegółowy 2(vii): Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

Zakres wsparcia: Wyposażenie i przebudowa ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Wspierane inwestycje nie mają znaczącego bezpośredniego wpływu na łagodzenie zmian klimatu. W ramach planowanych działań, poza zakupem wyposażenia, możliwe będzie prowadzenie rozbudowy, przebudowy czy modernizacji obiektów edukacji ekologicznej. W takich przypadkach oczekuje się, że w efekcie prowadzonych prac remontowo-budowlanych nastąpi zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez zastosowanie nowych technologii ogrzewania budynków oraz ich ogrzewania i chłodzenia. Możliwe jest też

			<p>zastosowanie OZE, eliminując lub ograniczając zapotrzebowanie na energię na energię ze źródeł konwencjonalnych. Dodatkowo, w dłuższej perspektywie, stworzenie warunków do prowadzenia działań promocyjno-edukacyjnych przyczyni się do wzrostu świadomości mieszkańców regionu w zakresie możliwości wpływu na łagodzenie zmian klimatu.</p> <p>W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Adaptacja do zmian klimatu		x	<p>Zakres planowanych inwestycji nie ma znaczącego bezpośredniego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Prowadzenie prac remontowo-budowlanych może w pewnym zakresie przygotować budynki do zmieniających się warunków klimatycznych: m.in. ograniczyć ich nagrzewanie się w celu zapewnienia komfortu cieplnego osobom w nich przebywającym. Dodatkowo, w dłuższej perspektywie, stworzenie warunków do prowadzenia działań promocyjno-edukacyjnych przyczyni się do wzmocnienia świadomości mieszkańców regionu w zakresie zadań dotyczących adaptacji do zmian klimatu. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	<p>Zakres planowanych działań nie ma znaczącego bezpośredniego wpływu na zasoby wodne. W przypadku prowadzonych prac remontowych uwzględniających interwencje w sieci wodno-kanalizacyjne zakłada się, że zastosowane rozwiązania pozwolą ograniczyć zużycie wody i produkcję ścieków, a także zabezpieczyć ich właściwe odprowadzanie i oczyszczenie. Nie zidentyfikowano ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody i deficytem wody. Nie będą to przedsięwzięcia wodochłonne ani generujące powstawanie znacznych ilości ścieków. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	<p>Wspierane interwencje nie mają znaczącego wpływu na powstawanie odpadów. Niewielkie ilości odpadów mogą powstawać w wyniku prowadzonych prac remontowo-budowlanych, ale podejmowane działania będą prowadzone zgodnie z zasadami zapobiegania powstawania odpadów, uwzględniając ich selektywną zbiórkę i recykling. Również w trakcie prowadzenia działalności w zakresie edukacji ekologicznej mogą powstawać niewielkie ilości odpadów. Ich zbiórka będzie miała charakter selektywny, będą gromadzone w wyznaczonych miejscach, zgodnie z ustawą o gospodarce odpadami. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Wspierane zadania nie mają znaczącego przewidywanego wpływu na zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby. Ewentualne prace remontowo-budowlane będą</p>

			<p>prowadzone w kontekście dodatkowego ograniczenia emisji na skutek zastosowania nowoczesnych, zasobooszczędnych technologii. W dłuższej perspektywie działania promocyjno-edukacyjne mogą przyczynić się do wzmocnienia świadomości w zakresie ograniczania zanieczyszczeń powietrza, wody i gleby. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Działania na rzecz edukacji ekologicznej będą realizowane w sposób zapewniający ochronę i odbudowę ekosystemów. Stworzenie dobrze wyposażonej bazy edukacyjnej pozwoli budować proekologiczne postawy wśród mieszkańców województwa, w dłuższej perspektywie prowadząc do wzrostu świadomości w zakresie potrzeby wzmocnienia różnorodności biologicznej i ochrony oraz odbudowy ekosystemów. Planowany zakres interwencji (078, 079) jest monitorowany jako wspierający cele środowiskowe o współczynniku 100% i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czynić poważnych szkód”.</p>
<p><i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i></p>			

PRIORYTET 3

Fundusze europejskie

na zrównoważony transport miejski

Tab. 56_3.2(viii). 1a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Projekty z zakresu rozwoju i usprawnienia systemu transportu miejskiego, w tym węzły zintegrowane i infrastruktura przystankowa

Priorytet 3. Fundusze europejskie na zrównoważony transport miejski

Cel szczegółowy 2(viii): Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej

Zakres wsparcia: Projekty z zakresu rozwoju i usprawnienia systemu transportu miejskiego, w tym węzły zintegrowane i infrastruktura przystankowa

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Wspierany zakres działań będzie w istotny sposób wpływał na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, co przyczyni się do łagodzenia zmian klimatu. Planowany zakres interwencji (081) jest monitorowany jako wspierający cel związany ze zmianą klimatu o współczynniku 100% i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań wnosi istotny wkład w adaptację do zmian klimatu. Wspierane będą inwestycje sprzyjające przystosowaniu miast do zmian klimatu oraz tworzące lub podnoszące ich odporność w stosunku do obecnej i przyszłej zmienności klimatu. Planowane działania będą uwzględniać rozwiązania oparte na przyrodzie, w których wprowadzono rozwiązania dotyczące roślinności towarzyszącej: zieleń przyuliczna, zielone parkingi, zielone przystanki, zielone ściany, zielone dachy, łąki kwietne. Zakłada się również wprowadzenie rozwiązań z zakresu gospodarki wodami opadowymi z udziałem zielono-niebieskiej infrastruktury, które będą sprzyjać adaptacji przestrzeni do zmian klimatu. Z tego względu działania na rzecz rozwoju i usprawnienia systemu transportu miejskiego, w tym tworzenie zintegrowanych węzłów i infrastruktury przystankowej, uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recyklingu. Niemniej jednak w trakcie prowadzenia prac budowlanych będą powstawać odpady, które zgodnie z krajowymi przepisami w zakresie gospodarki odpadami będą we właściwy sposób zagospodarowywane. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu. Ze względu na charakter proponowanych działań, uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres wspieranych działań wnosi istotny wkład w zmniejszenie poziomu emisji zanieczyszczeń. Proponowane działania mają służyć stworzeniu sprawnego, wyposażonego m.in. w infrastrukturę przesiadkową, systemu transportu miejskiego. W efekcie przyczynią się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych, przede wszystkim do powietrza, ale poprzez stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury, w tym opartych na przyrodzie, również emisji do gleb czy wód. Z tego względu planowany zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tab. 57_3.2 (viii). 1b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Projekty z zakresu rozwoju i usprawnienia systemu transportu miejskiego, w tym węzły zintegrowane i infrastruktura przystankowa

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i>		
Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i>		

<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i></p> <p><i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i></p> <p><i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p> <p><i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>	<p>x</p>	<p>Zakres wsparcia obejmuje inwestycje dotyczące budowy infrastruktury komunikacyjnej: m.in. zintegrowanych węzłów przesiadkowych i infrastruktury przystankowej. Często będzie się to wiązać z ingerencją w przestrzeń na etapie realizacji inwestycji. Lokalizacja inwestycji będzie ustalana indywidualnie, tak aby nie wpływać niekorzystnie na stan i odporność ekosystemów, ani nie być szkodliwą dla zachowania siedlisk i gatunków objętych zainteresowaniem UE. Oczekuje się, że podejmowane działania będą uwzględniały okoliczną zieleń i przeciwdziałały nieuzasadnionej wycince drzew, a także rekompensowały ewentualne ponoszone straty. W celu zminimalizowania wpływu na siedliska i gatunki, przygotowując i realizując inwestycje należy uwzględnić wskazane we wstępie niniejszego opracowania ogólne zasady prowadzenia prac budowlanych w odniesieniu do elementów przyrodniczych.</p>

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- w celu zminimalizowania wpływu na siedliska i gatunki przygotowując i realizując inwestycje należy stosować dobre praktyki z zakresu ochrony zieleni i drzew;
- zastosowanie w ramach projektu rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury.

Tab. 58_3.2(viii). 2a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Infrastruktura przeznaczona dla rowerów

Priorytet 3. Fundusze europejskie na zrównoważony transport miejski

Cel szczegółowy 2(viii): Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej

Zakres wsparcia: Infrastruktura przeznaczona dla rowerów

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Podejmowane działania obejmujące rozwój infrastruktury rowerowej będą miały pozytywny wpływ na łagodzenie zmian klimatu. Planowany zakres interwencji (083) jest monitorowany jako wspierający cel związany ze zmianą klimatu o współczynniku 100% i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód”.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Ze względu na charakter proponowanych działań dotyczący rozwoju infrastruktury rowerowej, każdy z etapów ich realizacji uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. Ze względu na charakter proponowanych działań uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Nie przewiduje się, że zakres wspieranych działań będzie miał znaczący negatywny wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recyklingu. Zakłada się, że działania podejmowane w ramach środka będą zasobooszczędne oraz będą uwzględniać zasady gospodarki o obiegu zamkniętym. Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami

			<p>prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu.</p> <p>Charakter działań uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Wspierane działania wnoszą istotny wkład w ograniczenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Proponowane rozwiązania w zakresie rozwoju infrastruktury rowerowej pozwolą na zmniejszenia natężenia ruchu komunikacyjnego emitującego zanieczyszczenia na rzecz środków bezemisyjnych.</p> <p>Ponadto wskazywany zakres wsparcia ma współczynnik 100% do obliczania wsparcia na cele związane ze środowiskiem.</p> <p>W związku z tym, zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tab. 59_3.2(viii). 2b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>		
<p>Adaptacja do zmian klimatu:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i></p> <p><i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i></p> <p><i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		

<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p> <p><i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>	<p>x</p>	<p>Zakres wspieranych działań obejmuje inwestycje w infrastrukturę rowerową. Często realizacja wiązać się będzie z ingerencją w przestrzeń na etapie realizacji inwestycji. Lokalizacja inwestycji będzie ustalana indywidualnie, tak aby nie wpływać niekorzystnie na stan i odporność ekosystemów, ani nie być szkodliwą dla zachowania siedlisk i gatunków objętych zainteresowaniem UE. Zakłada się, że w głównej mierze ścieżki rowerowe będą realizowane w pasach drogowych lub ich sąsiedztwie, bądź w śladach istniejących ciągów komunikacyjnych, co pozwoli zminimalizować wpływ inwestycji na środowisko. W celu zminimalizowania wpływu na siedliska i gatunki, przygotowując oraz realizując inwestycje należy uwzględniać wskazane we wstępie niniejszego opracowania ogólne zasady prowadzenia prac budowlanych w odniesieniu do elementów przyrodniczych.</p>

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- w celu zminimalizowania wpływu na siedliska i gatunki przygotowując i realizując inwestycje należy stosować dobre praktyki z zakresu ochrony zieleni i drzew.

Tab. 60_3.2(viii).3a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Infrastruktura paliw alternatywnych

Priorytet 3. Fundusze europejskie na zrównoważony transport miejski

Cel szczegółowy 2(viii): Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej

Zakres wsparcia: Infrastruktura paliw alternatywnych

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Podejmowane działania dotyczące rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych (z wykluczeniem gazu) będą służyły wsparciu dla rozwiązań nisko- i zeroemisyjnych w zakresie zrównoważonej mobilności. Jest to niezbędny element dla transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu. Planowany zakres interwencji (O86) jest monitorowany jako wspierający cel związany ze zmianą klimatu o współczynniku 100% i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód”. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Ze względu na charakter proponowanych działań koncentrujących się na infrastrukturze paliw alternatywnych, każdy z etapów ich realizacji uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. Nie zidentyfikowano ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody i deficytem wody. Ponadto nie są to przedsięwzięcia wodochłonne czy generujące powstawanie dużej ilości ścieków. Planowane działania uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Proponowane rozwiązania pośrednio przyczynią się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, co jest

			szczególnie istotne w przypadku obszarów miejskich. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności oraz ekosystemów i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Tab. 61_3.2(viii).3b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Infrastruktura paliw alternatywnych

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i>		
Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i>		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i>		
Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z</i>	x	Nie przewiduje się negatywnego wpływu infrastruktury paliw alternatywnych na gospodarkę o obiegu zamkniętym, choć istnieje prawdopodobieństwo zwiększenia wytwarzania odpadów, wynikających z eksploatacji urządzeń. Zakłada się, że materiały pozyskiwane w procesach demontażu urządzeń wycofywanych z eksploatacji będą w wysokim stopniu poddawane recyklingowi. Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu.

<p><i>jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: <i>Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- w celu zminimalizowania wpływu na siedliska i gatunki przygotowując i realizując inwestycje należy stosować dobre praktyki z zakresu ochrony zieleni i drzew.

Tab. 62_3.2(viii).4a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Tabor na potrzeby czystej komunikacji miejskiej

Priorytet 3. Fundusze europejskie na zrównoważony transport miejski

Cel szczegółowy 2(viii): Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej

Zakres wsparcia: Tabor na potrzeby czystej komunikacji miejskiej

Inwestycje zawarte w KPO: Zero i niskoemisyjny transport zbiorowy (autobusowy) (E1.1.2) oraz Zero i niskoemisyjny transport zbiorowy (tramwajowy) (E1.2.1) zostały poddane ocenie DNSH zgodnie z wytycznymi instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności, której wynik był pozytywny – wykazano zgodność z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do wszystkich celów środowiskowych.

Niniejsza ocena bazuje na ocenie DNSH dla KPO, ale dostosowana została do uwarunkowań regionalnych.

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Podejmowane działania będą polegały na zakupie taboru na potrzeby czystej komunikacji miejskiej, a tym samym bezpośrednio przyczyniają się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i realizacji celu w zakresie łagodzenia zmian klimatu. Planowany zakres wsparcia jest monitorowany jako obszar interwencji (082) w załączniku do rozporządzenia PE i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%, i jako taki uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Kupowany tabor na potrzeby czystej komunikacji miejskiej będzie dostosowany do zmian klimatu, m.in. pod względem wyposażenia go w urządzenia klimatyzacyjne. W związku z tym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Działalność wspierana w ramach środka ma nieznaczny przewidywalny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, biorąc pod uwagę zarówno jej bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nie zidentyfikowano żadnego ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem

			jakości wody i deficytem wody. Zużycie wody związane z utrzymaniem zero- i niskoemisyjnego taboru (mycie pojazdów) należy uznać za pomijalnie małe. W związku z tym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Wspierany zakres działań ma istotny wpływ na ograniczenie emisji zanieczyszczeń. Zakup nisko- i zero emisyjnego taboru komunikacji miejskiej pozwoli na osiągnięcie korzyści środowiskowych w postaci zmniejszonej emisji zanieczyszczeń do powietrza (m.in. pyłów (PM), tlenków azotu (NOx), tlenku węgla (CO), lotnych związków organicznych (LZO), węglowodorów (HC)) oraz zmniejszonej emisji hałasu w związku z ograniczeniem korzystania z indywidualnych środków transportu (samochodów z silnikami spalinowymi), przede wszystkim w obszarach, gdzie wprowadzono lub planowane jest wprowadzenie stref czystego transportu, ze względu na występujące przekroczenia dopuszczalnych norm jakości powietrza. Ewentualne emisje zanieczyszczeń do wody i gleby identyfikuje się jako pomijalnie małe. Finansowane będą bezemisyjne formy publicznego transportu miejskiego, a także pojazdy niskoemisyjne wykorzystywane w publicznym transporcie zbiorowym, spełniające wymogi „czystych ekologicznie pojazdów” w rozumieniu Dyrektywy 2009/33/WE. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Zakup nisko i zero emisyjnego taboru komunikacji miejskiej będzie miał niewielki pozytywny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów w związku ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza i ograniczeniem emisji hałasu. Nie zakłada się, aby podejmowane działania miały jakkolwiek negatywny wpływ na ten cel środowiskowy. W związku z tym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>

Tab. 63_3.2(viii).4b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Tabor na potrzeby czystej komunikacji miejskiej

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>		
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i> <i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i> <i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejęcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek:</i> <i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i> <i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i> <i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>Wymieniony na nisko- i zeroemisyjny tabor komunikacji miejskiej będzie eksploatowany w długim horyzoncie czasowym.</p> <p>W specyfikacjach na nowy tabor przewiduje się selekcję pod względem znaczenia dla środowiska zastosowanych materiałów i technologii, a także uniknięcia odpadów niebezpiecznych, uwzględnienie stopnia recyklingu i odzysku materiałów, jak również poziomu wykorzystania materiałów odnawialnych. Nie przewiduje się, żeby podejmowane działania doprowadziły do znacznego zwiększenia wytwarzania odpadów. Dla zużytych baterii litowo-jonowych pochodzących z autobusów elektrycznych przewiduje się stosowanie nowoczesnych systemów recyklingu, regeneracji oraz ponownego użycia zarówno całych urządzeń jak i odzyskanych części/podzespołów. Obecnie postępowanie ze zużytymi bateriami z autobusów elektrycznych objęte jest ogólnymi przepisami o odpadach, zawartymi w Dyrektywie Ramowej o Odpadach oraz w Dyrektywie w sprawie Baterii i Akumulatorów oraz Zużytych Baterii i Akumulatorów.</p> <p>Jednocześnie na poziomie krajowym przygotowywane są nowe regulacje, które zapewnią, że baterie będą objęte rozszerzoną odpowiedzialnością producenta (ROP). Tym samym korzystanie z nowych zasobów pierwiastków metalicznych (lit, kobalt, nikiel) stosowanych w bateriach litowo-jonowych będzie ograniczone do minimum. W kraju planowana jest również budowa pierwszego w UE zakładu recyklingu baterii z pojazdów elektrycznych.</p> <p>Produkcja i wykorzystanie recyklingowanych baterii i metali może prowadzić do oszczędności węgla nawet o ok. 98% w porównaniu z ich pierwotnymi odpowiednikami. Przyczynia się tym samym do efektywnego wykorzystania ograniczonych zasobów naturalnych.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		

Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:

Czy przewiduje się, że środek:

(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub
(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- finansowane będą bezemisyjne formy publicznego transportu miejskiego, a także pojazdy niskoemisyjne wykorzystywane w publicznym transporcie zbiorowym, spełniające wymogi „czystych ekologicznie pojazdów” w rozumieniu Dyrektywy 2009/33/WE.

PRIORYTET 4

Fundusze europejskie

na rzecz spójności i dostępności komunikacyjnej regionu

Tab. 64_4.3(ii).1a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Poprawa bezpieczeństwa drogowego (projekty punktowe)

Priorytet 4. Fundusze europejskie na rzecz spójności i dostępności komunikacyjnej regionu

Cel szczegółowy 3(ii): Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej

Zakres wsparcia: Poprawa bezpieczeństwa drogowego (projekty punktowe)

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań służących poprawie bezpieczeństwa drogowego w odniesieniu do miejsc niebezpiecznych koncentruje się na inwestycjach o charakterze punktowym, w tym dotyczy przebudowy i rozbudowy skrzyżowań, budowy ścieżek rowerowych, chodników czy sygnalizacji świetlnej. Nie przewiduje się, żeby miał znaczący przewidywany wpływ na adaptację do zmian klimatu. Z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu. Jednocześnie zakłada się, że realizowane działania poprzez zastosowanie m.in. odpowiednich materiałów, będą obejmować dostosowanie do zmian klimatu i występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		

Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Z uwagi na zakres działań ograniczający się do przebudowy miejsc/skrzyżowań niebezpiecznych nie przewiduje się znacznego ich wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. W ramach realizowanych inwestycji nie przewiduje się zajmowania dużych powierzchni niezagospodarowanych terenów czy nieuzasadnionej wycinki drzew. W czasie prac należy uwzględnić działania służące ochronie drzew i innych form zieleni. Zaleca się również wprowadzanie zieleni przydrożnej, która na etapie eksploatacji infrastruktury drogowej pozwoli na ograniczenie zasięgu niekorzystnych oddziaływań.
---	--	---	--

Tab. 65_4.3(ii).1b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Poprawa bezpieczeństwa drogowego (projekty punktowe)

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i>	x	Zakres wsparcia obejmuje działania o charakterze punktowym dotyczące przebudowy istniejących już, ale niebezpiecznych miejsc/skrzyżowań. W związku z tym nie przewiduje się, żeby realizowane inwestycje przyczyniły się do znaczącego wzrostu emisji gazów cieplarnianych. Powstająca infrastruktura, a zwłaszcza oświetlenie, będzie realizowana w oparciu o rozwiązania energooszczędne i zasilane w miarę możliwości ze źródeł odnawialnych, co nie przyczyni się do znacznego wzrostu zapotrzebowania na energię. Zwiększenie emisji może mieć miejsce jedynie na etapie prac budowlanych i związane będzie z wykorzystywaniem ciężkiego sprzętu. Ponadto w celu ograniczenia emisji związanych z eksploatacją nowopowstałej infrastruktury planowane jest zastosowanie rozwiązań w postaci m.in. zachowania i poprawy zieleni przydrożnej oraz wprowadzania nowych nasadzeń.
Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i>		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i>	x	Oddziaływanie zakresu wsparcia na zrównoważone wykorzystanie i ochronę zasobów wodnych będzie nieznaczne. Nie wpłynie ono znacząco negatywnie na stan i potencjał jednolitych części wód lub chronione siedliska i gatunki bezpośrednio uzależnione od wody. Wynika to z charakteru działań, które ograniczą się do terenów już zainwestowanych, tj. będą dotyczyły miejsc i skrzyżowań niebezpiecznych. Zakłada się, że przygotowanie i realizacja inwestycji będą uwzględniały ochronę zasobów wodnych. Zaleca się zastosowanie odpowiednich środków zaradczych w trakcie prowadzenia prac budowlanych, takich jak stosowanie sprawnego technicznie sprzętu. Zasadne jest również wprowadzanie zieleni przydrożnej i pasów zieleni, a w pewnych, uzasadnionych przypadkach również zamontowanie urządzeń podczyszczających. Poza krótkotrwałym i chwilowym nieznacznym oddziaływaniem na etapie prac budowlanych nie zidentyfikowano ryzyka degradacji środowiska związanego z pogorszeniem jakości wody bądź jej deficytem.

<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>Z uwagi na skalę i zakres planowanych działań można stwierdzić, że ich wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym nie będzie znaczący. Realizacja inwestycji nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania czy unieszkodliwiania odpadów. Będą one generowane przede wszystkim na etapie prac budowlanych. Zakłada się jednak, że zgodnie z hierarchią postępowania z powstałymi odpadami, podejmowane będą działania mające na celu zapobieganie ich powstawaniu, a także, jak w przypadku nadmiaru mas ziemnych, służące ponownemu ich wykorzystaniu w miejscu powstania.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>	x	<p>Wspierany zakres działań nie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Wynika to z charakteru działań, które ograniczą się do terenów już zainwestowanych, tj. będą dotyczyły miejsc i skrzyżowań niebezpiecznych. Poprawa bezpieczeństwa w tych lokalizacjach przyczyni się do mniejszej ilości wypadków drogowych, dzięki czemu zostanie zminimalizowane ryzyko wycieków płynów eksploatacyjnych z uszkodzonych pojazdów do wód i gleb. Przygotowanie i realizacja działań powinny uwzględniać najlepsze dostępne techniki (BAT) lub dokumenty referencyjne dotyczące tych technik.</p> <p>Dostrzega się potencjale chwilowe zagrożenia, które mogą wystąpić na etapie prac budowlanych, ale jego zasięg będzie miał charakter miejscowy, bezpośrednio związany z realizacją inwestycji. W związku z tym należy podjąć odpowiednie środki zaradcze dotyczące przygotowania i prowadzenia inwestycji, polegające m.in. na stosowaniu sprawnego sprzętu, ograniczając tym samym ryzyko potencjalnych awarii i skażeń.</p> <p>W perspektywie długofalowej, na etapie eksploatacji inwestycji, można dodatkowo zredukować występujące obecnie emisje do wód, gleb czy powietrza poprzez wdrożenie odpowiednich środków zaradczych w postaci zieleni przyrodznej, upłynnienia ruchu czy również, w uzasadnionych przypadkach, montażu urządzeń podczyszczających.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p> <p><i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- stosowanie rozwiązań mających na celu uodpornienie inwestycji na zmiany klimatu.

Tab. 66_4.3(ii).2a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w drogi wojewódzkie (budowa obwodnic)

Priorytet 4. Fundusze europejskie na rzecz spójności i dostępności komunikacyjnej regionu

Cel szczegółowy 3(ii): Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej

Zakres wsparcia: Inwestycje w drogi wojewódzkie (budowa obwodnic)

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tab. 67_4.3(ii).2b. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w drogi wojewódzkie (budowa obwodnic)

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i>	x	Zakres wsparcia obejmuje realizację obwodnic w ciągach dróg wojewódzkich. Nie zakłada się, że planowane działania doprowadzą do znacznych emisji gazów cieplarnianych. Zwiększenie emisji może mieć miejsce na etapie prac budowlanych i związane będzie z wykorzystywaniem ciężkiego sprzętu. Odpowiednie prowadzenie prac może jednak zminimalizować to oddziaływanie. W perspektywie

		<p>długoterminowej efektem realizacji obwodnic będzie poprawa efektywności sieci transportowej. Zmianie ulegnie obecny rozkład potoków ruchu, a tym samym nastąpi dyslokacja zanieczyszczeń. Ograniczenie emisji będzie mieć miejsce w centrach miast i miejscowości, co wpłynie na poprawę warunków życia i bezpieczeństwa ich mieszkańców. Nowe emisje pojawią się w obrębie wybudowanych obwodnic, ale z uwagi na przewidywaną płynność ruchu na tych odcinkach nie przewiduje się by były one znaczące.</p> <p>Zakłada się, że dodatkowym rozwiązaniem minimalizującym emisje gazów cieplarnianych, generowane na nowopowstałych odcinkach dróg, będzie wprowadzenie zieleni przydrożnej. W związku z powyższym planowany zakres wsparcia nie powinien przyczynić się do znacznych emisji gazów cieplarnianych. Potrzeba wyprowadzenia ruchu z centrów miast i miejscowości ma na celu poprawę warunków życia i bezpieczeństwa mieszkańców, a tym samym ich zdrowia.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>	x	<p>Zakres wspieranych działań ma zarówno pozytywny, jak i negatywny wpływ na adaptację do zmian klimatu. Korzyści jakie przewiduje się, to takie, że budowa obwodnic w ciągu dróg wojewódzkich wpłynie na zmiany w obecnym rozkładzie natężenia ruchu, a w efekcie ograniczy emisje w centrach miast i miejscowości, minimalizując ich skutki związane m.in. z tworzeniem miejskich wysp ciepła. Wpłynie to na polepszenie komfortu ich życia, ale przede wszystkim spowoduje poprawę stanu zdrowia.</p> <p>Jednak budowa obwodnic związana jest z tworzeniem nowych korytarzy infrastrukturalnych, które w swoim przebiegu w znacznym stopniu będą powierzchniami nieprzepuszczalnymi kosztem powierzchni biologicznie czynnych. Straty w postaci dewastacji łądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla będą rekompensowane poprzez wprowadzanie nowych, przydrożnych nasadzeń i zazielenień. Realizowane inwestycje zarówno w sposobie zaprojektowania, jak i wyborze materiałów, będą uwzględniać ich dostosowanie do zmian klimatu, a także do występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i> <i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i> <i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>	x	<p>Nie przewiduje się, żeby budowa obwodnic mogła zagrażać dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Ze względu jednak na zakres prac budowlanych, które obejmują zajęcie dodatkowych terenów i prowadzenie wykopów, w trakcie ich trwania istnieje potencjalne ryzyko negatywnego wpływu na zasoby wodne. W celu jego zminimalizowania na etapie prac projektowych i przygotowania do realizacji inwestycji należy uwzględnić zastosowanie odpowiednich środków zaradczych, w tym przede wszystkim stosowania sprawnego sprzętu. Na etapie eksploatacji na ograniczenie ryzyka wpływu, zwłaszcza na jakość wód, przyczyni się wprowadzanie pasów zieleni przydrożnej wraz z nasadzeniami drzew, a w uzasadnionych przypadkach również montaż urządzeń podczyszczających wody opadowe. Zazielenione przepuszczalne powierzchnie pozwolą również na naturalną absorpcję wód opadowych w powierzchnię ziemi.</p> <p>Poza krótkotrwałym i chwilowym nieznacznym oddziaływaniem na etapie prac budowlanych nie zidentyfikowano ryzyka degradacji środowiska związanego z pogorszeniem jakości wody bądź jej deficytem.</p>

<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	<p>x</p>	<p>Budowa nowych odcinków dróg wojewódzkich jakimi są obwodnice będzie wiązała się z prowadzeniem prac budowlanych, w trakcie których powstanie nadmiar mas ziemnych. Zakłada się jednak, że zgodnie z hierarchią postępowania z powstałymi odpadami, w pierwszej kolejności podejmowane będą działania mające na celu zapobieganie ich powstawaniu bądź służące ponownemu ich wykorzystaniu w miejscu powstania. Nie przewiduje się powstawania odpadów niebezpiecznych. W związku z tym zakłada się, że realizacja inwestycji nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania czy unieszkodliwiania odpadów. Również mając powyższe na uwadze można stwierdzić, że ich wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym nie będzie znaczący. Zakłada się, że stosowanie materiały będą cechowały się odpowiednią trwałością zarówno w warunkach normalnego użytkowania, jak i w sytuacjach ekstremalnych wynikających z postępujących zmian klimatycznych, takich jak np. fale upałów czy nawałne deszcze.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>	<p>x</p>	<p>Z uwagi na fakt, że powstające obwodnice będą inwestycjami realizowanymi w nowych lokalizacjach, przyczynią się do powstawania nowych emisji do powietrza, wody i gleby. Zakłada się jednak, że nie będą to emisje znaczące, a ich oddziaływanie będzie ograniczone do pasa drogowego i jego bezpośredniego sąsiedztwa. Największe zagrożenie będzie istniało na etapie prac budowlanych, ale zastosowanie odpowiednich środków zaradczych, takich jak przede wszystkim wykorzystanie sprawnego sprzętu, ograniczy ryzyko potencjalnych awarii i skażeń. Przygotowanie i realizacja działań powinny uwzględniać najlepsze dostępne techniki (BAT) lub dokumenty referencyjne dotyczące najlepszych dostępnych technik.</p> <p>W ujęciu kompleksowym emisje zanieczyszczeń do powietrza, wody czy gleby ulegną redukcji. Wyprowadzenie ruchu z centrów miast/miejscowości pozwoli na ograniczenie kumulacji zanieczyszczeń wzdłuż dróg o dużym natężeniu ruchu. Przeniesienie ruchu tranzytowego na nowopowstałe obwodnice przyczyni się do poprawy płynności ruchu, w efekcie również redukując ilość emitowanych zanieczyszczeń.</p> <p>W perspektywie długofalowej, na etapie eksploatacji inwestycji, można dodatkowo zredukować występujące emisje do wód, gleb czy powietrza poprzez wdrożenie odpowiednich środków zaradczych w postaci zieleni przydrożnej czy, w uzasadnionych przypadkach, zaprojektowania systemu wstępnego oczyszczania wód opadowych i roztopowych. Zastosowanie odpowiednich materiałów i technologii wykonania nawierzchni drogowych, proponowanych np. w kryteriach zielonych zamówień publicznych, może dodatkowo uskutecznić redukcję poziomu emisji zanieczyszczeń, w tym także hałasu.</p> <p>W związku z powyższym realizacja zakładanych działań nie wpłynie negatywnie na istotne zwiększenie emisji zanieczyszczeń. Wręcz przeciwnie – redukcja emisji zanieczyszczeń w centrach miast i miejscowości do poziomów niestanowiących zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi poprawi ich komfort życia i zdrowie, a emisje wynikające z dyslokacji ruchu na nowe tereny nie będą znaczące.</p>

<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p> <p><i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>	<p>x</p>	<p>Z uwagi na fakt, że budowane obwodnice zajmą tereny dotychczas niezainwestowane, realizowany zakres wsparcia nie pozostanie obojętny w stosunku do występujących w ich obrębie roślin i zwierząt.</p> <p>Potrzeba wyprowadzenia ruchu z centrów miast i miejscowości ma na celu poprawę warunków życia i bezpieczeństwa mieszkańców, a tym samym ich zdrowia. W związku z tym wyprowadzenie ruchu z centrów miast i miejscowości jest konieczne. Należy jednak podjąć stosowane działania minimalizujące i kompensacyjne, aby ograniczyć ich szkodliwość w stosunku do dobrego stanu i odporności ekosystemów.</p> <p>Planuje się, że wsparciem objęte będzie mogło być 14 obwodnic, o łącznej powierzchni blisko 73 km. Dla każdej z nich wymagane będzie przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE, a także uzyskanie innych, wymaganych prawem, stosownych zgód i decyzji administracyjnych. W ramach procedury przygotowywania, w tym uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji inwestycji, wymagana jest analiza wariantowa alternatywnych przebiegów dróg. Wybór optymalnego wariantu, a także wdrożenie wskazywanych w decyzji środowiskowej działań minimalizujących i kompensujących, pozwoli ograniczyć negatywny wpływ planowanych działań na środowisko.</p> <p>Szczególnie silne oddziaływanie związane będzie z etapem prac budowlanych, należy więc dążyć do minimalizacji tego oddziaływania poprzez m.in. uwzględnianie okresów lęgowych w planowaniu działań, wykorzystywanie sprawnego sprzętu generującego jak najmniej hałasu, ograniczenie zajęcia terenu do niezbędnego minimum i zabezpieczenia okolicznej roślinności przed negatywnym wpływem prac budowlanych. Zakończenie prac budowlanych pozwoli w perspektywie długofalowej osiągnąć nową równowagę. Obwodnice jako inwestycje o charakterze liniowym stanowią bariery infrastrukturalne dla przemieszczania się zwierząt, należy więc szczególną uwagę zwrócić na potencjalną lokalizację w obrębie korytarzy migracji i w razie potrzeby wykonać stosowne przejścia.</p> <p>Ponadto wskazuje się, że miejsca lokalizacji nowych inwestycji drogowych położone są poza terenami prawnie chronionymi.</p> <p>Wyjątek stanowi obwodnica Tucholi, w przypadku której, ze względu na lokalizację, przebieg przez obszary chronione jest nieunikniony. Zwraca się jednak uwagę, że obwodnice, w tym obwodnica Tucholi, stanowią inwestycje celu publicznego i w przypadku braku możliwych do realizacji wariantów alternatywnych możliwe jest zastosowanie ustawowych odstępstw. Tak jak w tym przypadku istnieje pilna potrzeba wyprowadzenia ruchu z miasta, generowanego przede wszystkim przez ruch tranzytowy związany z drogą wojewódzką nr 240, jedną z najbardziej obciążonych dróg wojewódzkich. Z uwagi na brak bezkolizyjnych wariantów i konieczność podjęte zostaną działania kompensujące poniesione straty środowiskowe, ustalone przez właściwe w kwestiach ochrony środowiska organy państwowe, zarówno w oparciu o prawo krajowe, jak i unijne dyrektywy.</p> <p>Wszystkie podejmowane działania, zarówno na etapie przygotowania inwestycji, jak i ich realizacji, będą cechowały się dbałością o cele ochrony środowiska i zapewniona zostanie właściwa, zgodna z odpowiednimi normami, jakość wykonania infrastruktury drogowej.</p>
---	----------	---

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- stosowanie rozwiązań mających na celu uodpornienie inwestycji na zmian klimatu;
- konieczność uwzględnienia w ramach realizowanych projektów wprowadzania zieleni przydrożnej.

**Priorytet 4. Fundusze europejskie na rzecz spójności
i dostępności komunikacyjnej regionu**

Cel szczegółowy 3(ii): Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej

Zakres wsparcia: Zakup taboru kolejowego

Inwestycje zawarte w KPO: Pasażerki tabor kolejowy (E2.1.2) i Pasażerski tabor kolei regionalnej (E2.3.1) zostały poddane ocenie DNSH zgodnie z wytycznymi instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności, której wynik był pozytywny – wykazano zgodność z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do wszystkich celów środowiskowych. Z uwagi na zbieżność rodzajów planowanych działań uznaje się, że zakres wsparcia FEoKP: Zakup taboru kolejowego jest również zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do wszystkich celów środowiskowych.

Niniejsza ocena bazuje na ocenie DNSH dla KPO, ale dostosowana została do uwarunkowań regionalnych.

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Działalność wspierana w ramach zakresu kwalifikuje się do objęcia obszarem interwencji 107 (Bezemisijny/zasilany energią elektryczną tabor kolejowy) w załączniku do rozporządzenia PE i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ze współczynnikiem zmiany klimatu na poziomie 100%, gdyż dotyczy zakupu taboru kolejowego zasilanego energią elektryczną, tj. składów elektrycznych zespołów trakcyjnych. Celem jest zwiększenie roli sektora kolejowego w systemie transportowym (na poziomie regionalnym), którego oddziaływanie w kontekście emisji gazów cieplarnianych jest mniejsze aniżeli pozostałych sektorów transportu (w szczególności transportu drogowego). Zwiększenie udziału transportu kolejowego w przewozach pasażerskich jest niezbędne dla transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Działalność wspierana w ramach zakresu ma nieznaczący przewidywalny wpływ na ten cel środowiskowy, biorąc pod uwagę zarówno jego bezpośrednie, jak i najistotniejsze

			pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nowy, pasażerski tabor kolejowy będzie wyposażony w klimatyzację.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Działalność wspierana w ramach zakresu ma nieznaczny przewidywalny wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich, biorąc pod uwagę zarówno jej bezpośrednie, jak i najistotniejsze pośrednie skutki w całym cyklu życia. Nie zidentyfikowano żadnego ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody i deficytem wody. Zużycie wody związane z utrzymaniem taboru kolejowego (mycie pojazdów, zasilanie toalet) należy uznać za pomijalnie małe.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Działalność wspierana w ramach zakresu nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami w całym jego cyklu życia. Tabor kolejowy jest eksploatowany w długim horyzoncie czasowym (przez kilkadziesiąt lat). W specyfikacjach na nowy tabor przewiduje się selekcję pod względem znaczenia dla środowiska zastosowanych materiałów i technologii, a także uniknięcia odpadów niebezpiecznych, uwzględnienie stopnia recyklingu i odzysku materiałów, jak również poziomu wykorzystania materiałów odnawialnych.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Działalność wspierana w ramach zakresu nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami w całym jego cyklu życia. Eksploatacja nowoczesnych składów elektrycznych zespołów trakcyjnych przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza. Nowy tabor będzie wyposażony w toalety z zamkniętym obiegiem, co pozwoli wyeliminować odprowadzanie ścieków z toalet pociągów bezpośrednio na tory.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Działalność wspierana w ramach zakresu nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, związanego z bezpośrednimi i pierwotnymi pośrednimi skutkami w całym jego cyklu życia. Można wskazać natomiast niewielki pozytywny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów w związku ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz eliminacją odprowadzania ścieków z toalet bezpośrednio na tory, co wyjaśniono w zakresie celu dot. zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Tab. 69_4.3(ii).4a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Rozwój i poprawa zrównoważonej mobilności na szczeblu regionalnym i lokalnym, w tym system "biletu regionalnego", ITS oraz integracja różnych rodzajów transportu

Priorytet 4. Fundusze europejskie na rzecz spójności i dostępności komunikacyjnej regionu

Cel szczegółowy 3(ii): Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej

Zakres wsparcia: Rozwój i poprawa zrównoważonej mobilności na szczeblu regionalnym i lokalnym, w tym system "biletu regionalnego", ITS oraz integracja różnych rodzajów transportu

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Wspierany zakres działań wnosi istotny wkład w ograniczenie emisji gazów cieplarnianych poprzez zwiększanie czystej lub neutralnej dla klimatu mobilności. Istotne jest zapewnienie warunków dostarczenia usług transportu publicznego adekwatnych do zdiagnozowanych potrzeb. W odniesieniu do zakupu taboru autobusowego preferowany będzie tabor nisko i zeroemisyjny. Na obszarach peryferyjnych planuje się zastępowanie obecnie wykorzystywanych pojazdów spalinowych taborem nisko- i zeroemisyjnym lub warunkowo spełniającym normy Euro 6 (wraz z modyfikacjami), co pozwoli zmniejszyć stopień emisji. Nowocześniejszy tabor i infrastruktury komunikacyjnej, w tym ich integracja różnych rodzajów transportu, pozwoli na zwiększenie funkcjonalności, a przez to również popularności transportu zbiorowego. W efekcie oczekuje się ograniczenia indywidualnego ruchu samochodowego, co przyczyni się do ograniczenia emisji m.in. gazów cieplarnianych. Z tego względu uznaje się, że wspierany zakres jest zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres planowanych działań ma nieznaczny przewidywalny wpływ na adaptację do zmian klimatu. Nowoczesny tabor będzie zapewne w większym stopniu minimalizował zmienne warunki pogodowe. W ramach rozwoju zrównoważonej mobilności na szczeblu regionalnym i lokalnym realizowane będą inwestycje w zieloną infrastrukturę przystankową. W związku z tym zakres

			wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Wspierane działania nie mają znacznego przewidywalnego wpływu na zasoby wodne. Pobór wody związany z utrzymaniem taboru autobusowego (mycie pojazdów) uznaje się za mało znaczący. Z kolei działania na rzecz przebudowy, rozbudowy czy modernizacji infrastruktury przystankowej i systemów integracji różnych rodzajów transportu mogą powodować chwilowe lokalne zagrożenia związane z prowadzonymi pracami. Planowane inwestycje nie przyczynią się jednak do degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody czy jej deficytem wody. W związku z tym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań ma nieznaczny przewidywalny wpływ na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Realizacja infrastruktury przystankowej będzie realizowana z poszanowaniem istniejącej zieleni. Usprawnienie i zwiększenie roli transportu zbiorowego przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, wód i gleb oraz do zmniejszenia emisji hałasu – w efekcie przyniesie wymierne skutki dla środowiska. W związku z tym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Tab. 70_4.3(ii).4b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Rozwój i poprawa zrównoważonej mobilności na szczeblu regionalnym i lokalnym, w tym system "biletu regionalnego", ITS oraz integracja różnych rodzajów transportu

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i>		
Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i>		

<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i></p> <p>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</p> <p>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</p>		
<p>Przejęcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek:</i></p> <p>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</p> <p>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</p> <p>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</p>	x	<p>Wspierane interwencje nie doprowadzą do zwiększenia wytwarzania odpadów.</p> <p>W przypadku wykorzystywania baterii litowo-jonowych, należy zadbać o odpowiednią ich utylizację po okresie eksploatacji. Przewiduje się, że zostaną one poddane nowoczesnemu procesowi recyklingu, regeneracji oraz ponownego użycia zarówno całych, jak i odzyskanych części. Postępowanie w zakresie zużytych baterii objęte jest rozporządzeniami zawartymi w Ramowej Dyrektywie Odpadowej.</p> <p>Powtórne wykorzystanie baterii może przyczynić się do zmniejszenia zużycia węgla, co doprowadzi do efektywnego korzystania z zasobów naturalnych.</p> <p>Wymiana taboru autobusowego również wiązać się będzie z powstawaniem odpadów w postaci zużytych pojazdów. Zakłada się, że wyeksploatowany tabor będzie poddawany procesowi recyklingu, odzyskowi materiałów i ponownego ich wykorzystania.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>	x	<p>Wspierane działania związane z wymianą autobusów na niskoemisyjne w transporcie zbiorowym przyczynią się do osiągnięcia korzyści środowiskowych w postaci zmniejszonej emisji zanieczyszczeń do powietrza m.in. pyłów, tlenków azotu, tlenku węgla, lotnych związków organicznych, węglowodorów. W przypadku zastosowania taboru elektrycznego nastąpi również ograniczenie emisji hałasu.</p> <p>Wymiana dotychczasowego i wprowadzenie nowego taboru obsługującego obszary peryferyjne, nowocześniejszego, nisko- i zeroemisyjnego, spełniającego normę Euro 6, również wpłynie pozytywnie na ograniczenie emisji zanieczyszczeń przede wszystkim do powietrza, ale również do wody i gleby. Z kolei działania na rzecz przebudowy, rozbudowy czy modernizacji infrastruktury przystankowej i systemów integracji różnych rodzajów transportu mogą przyczyniać się do chwilowych lokalnych emisji związanych z prowadzonymi pracami budowlanymi. Zakłada się jednak, że w wyniku stosowania sprawnego sprzętu i realizacji inwestycji zgodnie z przygotowaną dokumentacją, pozwoli to ograniczyć takie sytuacje, a planowane inwestycje nie przyczynią się do wzrostu emisji zanieczyszczeń do środowiska.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p>		

<i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i> <i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i>		
---	--	--

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- w przypadku projektów infrastrukturalnych – stosowanie rozwiązań mających na celu uodpornienie inwestycji na zmiany klimatu;
- finansowane będą pojazdy niskoemisyjne wykorzystywane w publicznym transporcie zbiorowym, spełniające wymogi „czystych ekologicznie pojazdów” w rozumieniu Dyrektywy 2009/33/WE.

PRIORYTET 5

Fundusze europejskie

na wzmacnianie potencjałów endogenicznych regionu

Tab. 71_5.5(i).1a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wsparcie rozwoju uzdrowisk

Priorytet 5. Fundusze europejskie na wzmacnianie potencjałów endogenicznych regionu

Cel szczegółowy 5(i): Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich

Zakres wsparcia: Wsparcie rozwoju uzdrowisk

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres planowanych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, aczkolwiek zastosowanie nowoczesnych materiałów podczas przebudowy/modernizacji infrastruktury uzdrowiskowej pozwoli na dostosowanie się do zmian warunków klimatycznych m.in. ograniczy nagrzewanie się budynków. Dodatkowo istnieje możliwość zagospodarowania wód i różnych form roślinności w ramach zielono-niebieskiej infrastruktury. W związku z powyższym wspierany zakres uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Planowane działania nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. W przypadku realizacji inwestycji w zakresie modernizacji sieci wodno-kanalizacyjnej należy uwzględnić działania minimalizujące zużycie wody i produkcję ścieków, a także zabezpieczyć ich właściwe odprowadzenie i oczyszczanie. Ponadto nie zdiagnozowano zagrożenia związanego z zachowaniem jakości wody lub jej deficytem. Wspierany zakres uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Zakres planowanych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. W ramach prowadzonych działań możliwe jest

			<p>powstawanie odpadów związanych z pracami remontowo-budowlanymi. Ilość powstających odpadów nie będzie znacząca.</p> <p>Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu.</p> <p>W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby.</p> <p>Proponowane inwestycje będą posiadały jedynie lokalny zakres możliwych negatywnych oddziaływań. W przypadku zastosowania instalacji OZE nastąpi ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, dzięki czemu poprawi się jakość powietrza. Dodatkowo istnieje możliwość zagospodarowania wód i różnych form roślinności w ramach zielono-niebieskiej infrastruktury. Charakter projektów jest zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Działania będą prowadzone na obszarach zurbanizowanych, a podczas prac remontowo-budowlanych należy pamiętać o zabezpieczeniu pobliskich terenów zieleni i drzew przed zniszczeniem. Pośrednio wdrażanie nowoczesnych technologii w trakcie budowy przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń, dzięki czemu realizowane zadania będą oddziaływały pozytywnie na bioróżnorodność oraz na ekosystemy. Ponadto zastosowanie zielono-niebieskiej infrastruktury oraz zazielenianie równie korzystnie wpłynie na stan środowiska. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>

Tab. 72_5.5(i).1b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Wsparcie rozwoju uzdrowisk

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znaczących emisji gazów cieplarnianych?</p>	x	<p>Zakres planowanych działań nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na łagodzenie zmian klimatu. W ramach planowanych działań możliwe będzie prowadzenie budowy/przebudowy infrastruktury uzdrowiskowej. W wyniku prowadzonych prac remontowo-budowlanych nastąpi zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i pyłów do środowiska, poprzez zastosowanie nowych technologii ogrzewania budynków i wykorzystanie instalacji OZE. Ponadto istnieje możliwość tworzenia nowych terenów zieleni, które będą naturalnym pochłaniaczem dwutlenku węgla.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego</p>		

<p><i>niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i> <i>(i) dobru stanowi lub dobru potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i> <i>(ii) dobru stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek:</i> <i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i> <i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i> <i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: <i>Czy przewiduje się, że środek:</i> <i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i> <i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- pożądane stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury;
- preferowane zastosowanie gatunków rodzimych w zagospodarowywaniu otoczenia;
- stosowanie dobrych praktyk z zakresu ochrony zieleni i drzew w celu zminimalizowania wpływu prowadzonych prac na występujące siedliska i gatunki.

Tab. 73_5.5(i).2a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wsparcie instytucji kultury

Priorytet 5. Fundusze europejskie na wzmocnienie potencjałów endogenicznych regionu			
Cel szczegółowy 5(i): Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
Zakres wsparcia: Wsparcie instytucji kultury			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wsparcia nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Ze względu na narażenie budynków na falę upałów, zasadne jest wykonanie termoizolacji (zarówno nowych obiektów, jak i modernizowanych). Zagwarantuje to komfort osobom z nich korzystającym. Ponadto nowopowstałe budynki powinny zachować określoną w przepisach krajowych ilość powierzchni biologicznie czynnej. Przewiduje się także wprowadzanie rozwiązań adaptacyjnych w postaci zielono-niebieskiej infrastruktury, które pozwolą przystosować obiekty i ich otoczenie do zmian klimatu. W związku z powyższym prowadzone działania będą zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Planowane działania nie mają znaczącego przewidywanego wpływu na ten cel środowiskowy. Nie przewiduje się, aby mogły zagrażać potencjałowi oraz dobremu stanowi jcw podziemnych i powierzchniowych. Przy budowie oraz rozbudowie obiektów będą stosowane nowoczesne technologie, stawiające na oszczędność wody, natomiast odprowadzane z nich ścieki będą poddawane oczyszczaniu. W związku z tym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. Proponowane inwestycje będą posiadały jedynie lokalny zakres możliwych negatywnych oddziaływań. W przypadku zastosowania instalacji OZE nastąpi ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, dzięki czemu poprawi się jakość powietrza. Ponadto istnieje możliwość zagospodarowania wód i różnych form roślinności w ramach zielono-niebieskiej infrastruktury. Charakter projektów jest zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. W ramach działań zakłada się inwestycje ingerujące w dotychczasowe tereny miejskie polegające na budowie/rozbudowie istniejących obiektów. W przypadku budowy/rozbudowy obiektów kultury istnieje możliwość zajęcia fragmentów terenów zieleni miejskiej. Skala ingerencji nie będzie znacząca, a wszelkie szkody zostaną zrekompensowane. Podczas prac remontowo-budowlanych należy zabezpieczyć pobliskie tereny zielone i drzewa przed zniszczeniem. Pośrednio wdrażanie nowoczesnych technologii w trakcie budowy przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń, dzięki czemu realizowane zadania będą oddziaływały pozytywnie na bioróżnorodność oraz na ekosystemy. Ponadto zastosowanie zielono-niebieskiej infrastruktury również korzystnie wpłynie na stan środowiska. Charakter projektów jest zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Tab. 74_5.5(i).2b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Wsparcie instytucji kultury

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i>	x	Zakres wsparcia umożliwi budowę/rozbudowę instytucji kultury. Modernizacja obiektów przyczyni się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, dzięki użyciu technologii do ich ocieplania, a także chłodzenia oraz ogrzewania. Istotnym rozwiązaniem jest także stosowanie OZE, co pozwoli ograniczyć zapotrzebowania na energię. Wprowadzanie zieleni na otaczające tereny pozwoli na zwiększenie liczby lądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla.
Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i>		

<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i></p> <p><i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i></p> <p><i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejęcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>W ramach działań przewiduje się przede wszystkim przebudowę/rozbudowę/modernizację obiektów kultury wraz z ich wyposażeniem, ewentualnie budowę nowych. Z uwagi na charakter działań w wyniku prowadzonych prac powstawać będą odpady remontowo-budowlane. Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu. Prace inwestycyjne należy prowadzić z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz uwzględnić ponowne użycie części wygenerowanych odpadów lub ich recykling.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p> <p><i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- pożądanę stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury;
- preferowane zastosowanie gatunków rodzimych w zagospodarowywaniu otoczenia;
- stosowanie dobrych praktyk z zakresu ochrony zieleni i drzew w celu zminimalizowania wpływu prowadzonych prac na występujące siedliska i gatunki.

Tab. 75_5.5(i).3a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wsparcie rozwoju turystyki

Priorytet 5. Fundusze europejskie na wzmacnianie potencjałów endogenicznych regionu			
Cel szczegółowy 5(i): Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
Zakres wsparcia: Wsparcie rozwoju turystyki			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres planowanych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. Podczas budowy i rozbudowy infrastruktury turystycznej oraz rekreacyjnej zakłada się rozwój elementów zielono-niebieskiej infrastruktury. Takie działania przyczynią się do korzystania z wody w sposób efektywny i oszczędny oraz ograniczania negatywnych skutków suszy. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Planowane działania nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. W przypadku prowadzonych prac remontowych, polegających na modernizacji sieci wodno-kanalizacyjnych, zastosowane rozwiązania ograniczą zużycie wody i produkcję ścieków. Ponadto nie zdiagnozowano zagrożenia związanego z zachowaniem jakości wody lub jej deficytem. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Sposób projektowania oraz wykonania infrastruktury turystycznej powinien ograniczać potencjalną emisję zanieczyszczeń do środowiska. Proponowane inwestycje

			będą posiadały jedynie lokalny zakres możliwych negatywnych oddziaływań. W przypadku zastosowania instalacji OZE nastąpi zmniejszenie ilości zanieczyszczenia, dzięki czemu poprawi się jakość powietrza. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Zakłada się, że projektowanie oraz wykonanie infrastruktury turystycznej powinno uwzględniać ochronę siedlisk i gatunków przed antropopresją. W ramach działań istnieje możliwość budowy ścieżek rowerowych nie powodujących większych zagrożeń środowiskowych (wycinka drzew przy budowie będzie ograniczona do minimum). Pośrednio wdrażanie nowoczesnych technologii w trakcie budowy przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń, dzięki czemu realizowane zadania będą oddziaływały pozytywnie na różnorodność biologiczną oraz na ekosystemy. Ponadto zastosowanie elementów zielono-niebieskiej infrastruktury również korzystnie wpłynie na stan środowiska. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Tab. 76_5.5(i).3b. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wsparcie rozwoju turystyki

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środki doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i>	x	Zakres planowanych działań nie przyczyni się do zwiększenia emisji gazów cieplarnianych. W ramach projektów zakładających realizację nowych obiektów kubaturowych należy uwzględnić zastosowanie technologii niskoemisyjnych. W rezultacie prowadzonych prac remontowo-budowlanych nastąpi zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, a zastosowanie odnawialnych źródeł energii ograniczy zapotrzebowanie na energię ze źródeł niekonwencjonalnych. W ramach działań istnieje możliwość budowy ścieżek rowerowych nie powodujących większych zagrożeń środowiskowych (wycinka drzew przy budowie będzie ograniczona do minimum). Dodatkowo istnieje możliwość utworzenia nowych terenów zieleni, które będą naturalnym pochłaniaczem węgla.
Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środki doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i>		

<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i></p> <p><i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i></p> <p><i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejęcie na gospodarke o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>W ramach prowadzonych działań możliwe jest powstawanie odpadów związanych z pracami remontowo-budowlanymi. Ilość powstających odpadów nie będzie znacząca. Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu. Ponadto planując ruch turystyczny w danej lokalizacji, zakłada się organizację miejsca na selektywną zbiórkę odpadów.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p> <p><i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- pożądane stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury;
- preferowane zastosowanie gatunków rodzimych w zagospodarowywaniu otoczenia;
- stosowanie dobrych praktyk z zakresu ochrony zieleni i drzew w celu zminimalizowania wpływu prowadzonych prac na występujące siedliska i gatunki.

Tab. 77_5.5(i).4a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Rewitalizacja/odnowa przestrzeni publicznych

Priorytet 5. Fundusze europejskie na wzmacnianie potencjałów endogenicznych regionu			
Cel szczegółowy 5(i): Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
Zakres wsparcia: Rewitalizacja/odnowa przestrzeni publicznych			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres planowanych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. Proponowane prace remontowe, renowacyjne czy uporządkowanie przestrzeni publicznych będą posiadały jedynie lokalny zakres możliwych negatywnych oddziaływań. W przypadku zastosowania instalacji OZE nastąpi zmniejszenie ilości zanieczyszczenia, dzięki czemu poprawi się jakość powietrza. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów, aczkolwiek podczas prac remontowo-budowlanych należy zabezpieczyć pobliskie tereny zielone i drzewa przed negatywnym wpływem. Pośrednio wdrażanie nowoczesnych technologii w trakcie budowy przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń, dzięki czemu realizowane zadania będą oddziaływały pozytywnie na bioróżnorodność oraz na ekosystemy. Ponadto zastosowanie zielono-niebieskiej infrastruktury również korzystnie wpłynie na stan środowiska. Podejmowane działania nie będą prowadziły do ograniczenia powierzchni biologicznie czynnej. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Tab. 78_5.5(i).4b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Rewitalizacja/odnowa przestrzeni publicznych

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>	x	<p>W ramach wspieranych działań możliwa będzie m.in. przebudowa/remonta/adaptacja budynków na obszarach zdegradowanych. Modernizacja obiektów przyczyni się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, dzięki użyciu technologii do ich ocieplania. Ponadto szereg działań będzie kierowanych na poprawę stanu przestrzeni publicznych i bezpieczeństwa publicznego. Zakłada się, że wykorzystywane rozwiązania w zakresie np. oświetlenia przestrzeni publicznych będą uwzględniać energooszczędność i stosowanie odnawialnych źródeł energii. Nie spowoduje to więc znaczącego zwiększenia poboru energii. Wprowadzanie zieleni na otaczające tereny pozwoli na zwiększenie liczby łądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla. Preferowane będą gatunki rodzime.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>	x	<p>Podczas działań inwestycyjnych w przestrzeni publicznej zakłada się wykorzystywanie nowoczesnych materiałów, pozwalających na dostosowanie do zmieniających się warunków klimatycznych oraz zachowanie wysokich standardów wykonania z zachowaniem znacznego udziału powierzchni przepuszczalnych. Wprowadzane rozwiązania w kierunku oświetlenia przestrzeni publicznych i innych działań na rzecz poprawy ich bezpieczeństwa będą bazować na energooszczędności. Przewiduje się także wprowadzanie rozwiązań adaptacyjnych w postaci zielono-niebieskiej infrastruktury, które pozwolą przystosować obiekty i przestrzenie do zmian klimatu. Należy ograniczyć spływ powierzchniowy i dążyć do zapewnienia naturalnego wsiąkania wód opadowych w powierzchnię ziemi, a także ich gromadzenia i wykorzystywania. Wprowadzanie zazielenień i zadrzewień pozwoli ograniczyć nagrzewanie się powierzchni, a tym samym zminimalizuje powstawanie tzw. wysp ciepła.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>	x	<p>Nie przewiduje się, aby podejmowane działania mogły zagrazać potencjałowi oraz dobremu stanowi jcw podziemnych i powierzchniowych. Przy inwestycjach w ramach obiektów kubaturowych stosowane będą nowoczesne technologie, stawiające na oszczędność wody, natomiast odprowadzane z nich ścieki będą poddawane oczyszczaniu. Zakłada się, że w ramach prac dotyczących rewitalizacji przestrzeni stosowane będą rozwiązania z zakresu niebieskiej infrastruktury pozwalających na gromadzenie i zagospodarowywanie wód opadowych. Ponadto zwiększenie udziału terenów zieleni pozwoli na ograniczenie spływu powierzchniowego i naturalne wsiąkanie wody w podłoże. Podejmowane działania przyczynią się do ograniczania deficytów wody, jak również będą sprzyjać dobremu stanowi i potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych.</p>
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z</i></p>	x	<p>W ramach prowadzonych działań możliwe jest powstawanie odpadów o charakterze tymczasowym, związanych z pracami remontowo-budowlanymi. Ilość powstających odpadów nie będzie znacząca, odpady budowlane podlegać będą recyklingowi. W przypadku inwestycji w oświetlenie przestrzeni publicznych przy wykorzystaniu energooszczędnych rozwiązań należy przewidzieć potrzebę utylizacji wyeksploatowanych elementów, w tym źródeł światła. Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu.</p>

<p><i>jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>		
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: <i>Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- w celu zminimalizowania wpływu na siedliska i gatunki przygotowując i realizując inwestycje należy stosować dobre praktyki z zakresu ochrony zieleni i drzew;
- zwiększenie powierzchni biologicznie czynnych i unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych, zgodnie ze standardami kształtowania ładu przestrzennego w polityce województwa.

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- pożądane stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury;
- preferowane zastosowanie gatunków rodzimych w zagospodarowywaniu otoczenia.

Tab. 79_5.5(i).5a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą dla MŚP

Priorytet 5. Fundusze europejskie na wzmocnienie potencjałów endogenicznych regionu

Cel szczegółowy 5(i): Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich

Zakres wsparcia: Uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą dla MŚP

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu	x		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tab. 80_5.5(i).5b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą dla MŚP

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>	x	<p>Wsparciem objęte będą działania mające na celu przygotowanie terenów pod przyszłe inwestycje. Będą miały one charakter kompleksowy i doprowadzą do realizacji niezbędnej infrastruktury, tj. dróg, sieci wodno-kanalizacyjnej, energetycznej i innych mediów na obszarach przeznaczonych pod przyszłe inwestycje. Budowa powierzchni produkcyjnych i magazynowych na cele przemysłowe i usługowe może przyczynić się do emisji gazów cieplarnianych. W celu przeciwdziałania znacznym emisjom gazów cieplarnianych zakłada się, że pierwszej kolejności nowopowstałe budynki zasilane będą z istniejących już obiektów energetycznych lub wykorzystywać będą odnawialne źródła energii. Oczekuje się, że preferowane pod działalność gospodarczą obszary nie będą obejmowały terenów cennych przyrodniczo, a w związku z tym pozbawienie ich roślinności nie wpłynie znacząco na ograniczenie pochłaniania liczebności łądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla. Dodatkowo niezbędne zajęcia terenów zieleni i wycinki drzew zostaną zrekompensowane na etapie realizacji inwestycji poprzez wprowadzanie zieleni w otoczeniu powstających obiektów, jak i stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury. Zakłada się, że na uzbrojonych terenach będzie mogła być prowadzona zrównoważona środowiskowo działalność gospodarcza, która nie wyrządza poważnych szkód dla celów środowiskowych, w myśl zapisów rozporządzenia PE i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>	x	<p>W przypadku przygotowywania nowych terenów inwestycyjnych również należy przewidzieć możliwość stosowania rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury, które pozwolą ograniczyć skutki wprowadzanych zmian w przestrzeni. Szczególnie istotne jest zbieranie i wykorzystanie wód opadowych, które pozwoli zapobiegać skutkom niedoborów wody, a także przygotowanie rozwiązań adaptujących do nawałnych opadów – pozostawianie powierzchni przepuszczalnych i zbiorników wodnych. Beneficjent zobowiązany będzie do identyfikacji zagrożeń związanych ze zmianami klimatu, które mogą wystąpić na skutek realizacji projektu, a następnie uwzględnienia w projekcie odpowiednich środków i rozwiązań w zakresie adaptacji do zmian klimatu.</p>
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>	x	<p>Ingerencja w dotychczas niezagospodarowane obszary poprzez przygotowanie i uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych nie pozostanie obojętna dla stosunków wodnych na danym obszarze. Ograniczenie roślinności, powstawanie powierzchni nieprzepuszczalnych i prowadzenia prac na głębokości dla realizacji niezbędnej infrastruktury wpłynie w pewnym stopniu na naruszenie stosunków wodnych. Nie zakłada się jednak, aby podejmowane w dalszej kolejności działania inwestycyjne, w myśl obowiązujących przepisów prawa i zgodnie z postępującą myślą technologiczną, stanowiły zagrożenie dla jakości i ilości zasobów wodnych.</p>

<p>Przejsie na gospodarke o obiegu zamknietym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadow i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje sie, ze srodek:</i> <i>(i) prowadzi do znacznego zwiekszenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadow, z wyjatkiem spalania odpadow niebezpiecznych nienadajacych sie do recyklingu lub</i> <i>(ii) doprowadzi do powaznej nieefektywnosci w zakresie bezposredniego lub posredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu zycia, ktora nie zostanie ograniczona do minimum za pomoca odpowiednich srodkow lub</i> <i>(iii) spowoduje powazne i dlugoterminowe szkody dla srodowiska w kontekscie gospodarki o obiegu zamknietym?</i></p>	x	<p>W ramach prowadzonych prac budowlanych zwiazanych z przygotowaniem terenow inwestycyjnych przewiduje sie prace polegajace na doprowadzeniu infrastruktury (woda, gaz, energia), ktore rowniez moga generowac powstawanie odpadow, w tym w szczegolnosci w postaci mas ziemnych. Zaklada sie, ze ich skala nie bedzie duza, a zagospodarowanie bedzie moglo odbyc w miejscu powstania. Gospodarka odpadami bedzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Wedlug hierarchii postepowania z powstalymi odpadami najpierw podejmowane beda dzialania sluzace zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego uzycia czy recyklingu.</p> <p>W przypadku dzialan obejmujacych mozliwe prace na terenach przemyslowych typu brownfield powinny zostac opracowane plany zarzadzania odpadami rozbiorkowymi na placu budowy w celu przygotowania odpadow do ponownego uzycia, recyklingu i innych materialow do odzysku z wykorzystaniem odpadow do zastapienia innych materialow, zgodnie z hierarchia postepowania z odpadami.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje sie, ze srodek doprowadzi do istotnego zwiekszenia poziomu emisji zanieczyszczen do powietrza, wody lub gleby?</i></p>	x	<p>Tworzenie terenow przeznaczonych pod dzialalnosc gospodarcza bedzie wiadzalo sie z powstawaniem emisji zanieczyszczen w obrzebie terenow, na ktorych dotychczas one nie wystepowaly. Zaklada sie, ze poziomy emisji komunikacyjnych i emisji przemyslowych w nowo tworzonych strefach gospodarczych beda regulowane poprzez wprowadzanie limitow w stosownych pozwoleniach na emisje, wynikajacych z wlasciwych przepisow prawa. Dodatkowo oczekuje sie, ze na uzbrojonych terenach bedzie mogla byc prowadzona zrownowazona srodowiskowo dzialalnosc gospodarcza, ktora nie wyrzadz powaznych szkod dla celow srodowiskowych, w mysz zapisow rozporzadzenia PE i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ulatwiajacych zrownowazone inwestycje.</p> <p>W przypadku obszarow inwestycyjnych lokalizowanych na terenach potencjalnie skazonych (tereny przemyslowe) zostana one poddane analizie pod katem potencjalnych zanieczyszczen zgodnie z rozporzadzeniem Ministra Srodowiska z dnia 1 wrzesnia 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioroznorodnosci i ekosystemow:</p> <p><i>Czy przewiduje sie, ze srodek:</i> <i>(i) bedzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odpornosci ekosystemow lub</i> <i>(ii) bedzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunkow, w tym siedlisk i gatunkow objetych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>	x	<p>W przypadku przygotowywania nowych terenow pod dzialalnosc MSP nalezy w sposob szczegolowy dokonac wyboru ich lokalizacji, aby wyeliminowac miejsca szczegolnie cenne pod wzgledem przyrodniczym i krajobrazowym, wymagajace zachowania ze wzgledu na wystepujace siedliska przyrodnicze oraz gatunki roslin i zwierzat. Preferowane jest wybieranie terenow juz obecnie poddawanych antropopresji, znajdujacych sie w sasiedztwie wzetow komunikacyjnych, drog o duzym natenzieniu ruchu czy terenow o podobnym przeznaczeniu. Zasadne jest rowniez ich oddalenie od istniejacych form ochrony przyrody, aby ograniczyc ich wplyw na funkcjonujace obecnie ekosystemy.</p> <p>W zaleznosci od tego, czy planowane inwestycje maja charakter przedsiwziec zaliczanych do mogacych zawsze znaczo lub potencjalnie znaczo oddzialywac na srodowiskowo wymagane bedzie przeprowadzenie procedury oceny oddzialywania na srodowisko zgodnie z Rozporzadzeniem Rady Ministrów z dnia</p>

	<p>10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Dotyczy to w szczególności takich przedsięwzięć, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko: zabudowy przemysłowej, w tym zabudowy systemami fotowoltaicznymi, lub magazynowej, wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż: 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 tej ustawy, bądź 1 ha na obszarach innych niż wymienione w lit. a, a także między innymi dróg o nawierzchni twardej o całkowitej długości przedsięwzięcia powyżej 1 km czy sieci kanalizacyjnej o całkowitej długości przedsięwzięcia nie mniejszej niż 1 km. Obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko stwierdza organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W przypadku stwierdzenia wystąpienia znaczących oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska, w tym różnorodność biologiczną, wskazane zostaną sposoby zapobiegania, ograniczania lub minimalizowania skutków realizacji planowanych działań, które nie doprowadzą do powstania poważnych szkód odnośnie ochrony i odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów. W ramach uzbrajanie terenów pod działalność gospodarczą należy zabezpieczyć tereny o największym potencjale przyrodniczym pod kątem stworzenia zieleni towarzyszącej funkcji przemysłowo-usługowej o funkcji izolacyjnej i ochronnej oraz ograniczyć wycinkę drzew do niezbędnego minimum. W celu zabezpieczenia i zminimalizowania wpływu na wartość zachowania siedliska i gatunki przygotowując i realizując inwestycje należy uwzględniać wskazane we wstępie niniejszego opracowania ogólne zasady prowadzenia prac budowlanych w odniesieniu do elementów przyrodniczych.</p>
--	---

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- dla inwestycji dotyczących przygotowania terenów pod działalność gospodarczą beneficjent zobowiązany będzie do identyfikacji zagrożeń związanych ze zmianami klimatu, które mogą wystąpić na skutek realizacji projektu, a następnie uwzględnienia w projekcie odpowiednich środków i rozwiązań w zakresie adaptacji do zmian klimatu;
- nowo tworzone tereny inwestycyjne w pierwszej kolejności zasilane będą z istniejących już obiektów energetycznych lub wykorzystywane będą odnawialne źródła energii.

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- w zagospodarowywaniu terenów otaczających preferowane będzie wprowadzanie gatunków rodzimych;
- w odniesieniu do zakładów i budynków powstających na wspieranym terenie inwestycyjnym pożądane będzie wdrażanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury;
- preferowane pod działalność gospodarczą będą obszary nieobjmujące terenów cennych przyrodniczo.

Tab. 81_5.5(i).6a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w drogi wojewódzkie w miastach prezydenckich

Priorytet 5. Fundusze europejskie na wzmacnianie potencjałów endogenicznego regionu			
Cel szczegółowy 5(i): Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
Zakres wsparcia: Inwestycje w drogi wojewódzkie w miastach prezydenckich			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na łagodzenie zmian klimatu. Przewiduje się, że budowa dróg wojewódzkich w miastach prezydenckich może wpłynąć na zmiany w obecnym rozkładzie natężenia ruchu, w efekcie go dyslokować, a jednocześnie poprzez upłynnienie ruchu, ograniczać emisje. Realizacja inwestycji wraz z elementami zieleni przydrożnej i nowych nasadzeń w sposób pozytywny wpłynie na zapobieganie tworzeniu się w przestrzeni miast miejsc z wyższymi niż w otoczeniu temperaturami powietrza (tzw. miejskie wyspy ciepła), jak również pozwoli na ograniczenie wpływu powierzchniowego przyczyniając się do redukcji ryzyka nagłych podtopień. Z tego względu zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Z uwagi na fakt, że zakres wsparcia dotyczy realizacji inwestycji w obszarach zurbanizowanych nie zakłada się, aby miał on znaczący wpływ na zrównoważone wykorzystywanie i ochronę zasobów wodnych i morskich. Przy zachowaniu właściwych standardów na etapie prac budowlanych nie zidentyfikowano ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody, jak również z jej deficytem. W perspektywie długofalowej do ograniczenia ryzyka wpływu zwłaszcza na jakość wód przyczyni się wprowadzanie pasów zieleni przydrożnej wraz z nasadzeniami drzew, a w uzasadnionych przypadkach również montaż urządzeń podczyszczających wody opadowe. Z tego względu planowane działania uznaje się za zgodne z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do ocenianego celu.

Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tab. 82_5.5(i).6b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Inwestycje w drogi wojewódzkie w miastach prezydenckich

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>	x	<p>Nie prognozuje się, że inwestycje w drogi wojewódzkie w obrębie miast prezydenckich doprowadzą do istotnych wzrostów emisji gazów cieplarnianych. Realizacja nowych ciągów komunikacyjnych lub poprawa stanu i rozbudowa istniejących może przyczynić się jednak do zmiany rozkładu obecnych potoków ruchu, a tym samym dyslokacji zanieczyszczeń. Niemniej jednak na skutek planowanych działań nastąpi upłynnienie ruchu, w efekcie również ograniczając emisje spalin. Dodatkowo skalę emisji gazów cieplarnianych pozwoli zminimalizować wprowadzanie przydrożnej zieleni, w tym sadzenie drzew, będącymi naturalnymi pochłaniaczami dwutlenku węgla.</p> <p>Istotnym elementem procesu inwestycyjnego będzie zapewnienie właściwej ochrony drzew i zieleni zarówno w trakcie prac budowlanych, ale także na etapie przygotowania i po zakończeniu inwestycji. Oczekuje się, że wycinki drzew będą ograniczone do minimum i wykonywane w sytuacjach braku racjonalnych, alternatywnych rozwiązań dla realizacji inwestycji.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>		

<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i></p> <p><i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i></p> <p><i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejęcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recyklingu:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>Zakres wsparcia obejmuje inwestycje w drogi wojewódzkie w miastach prezydenckich, a w związku z tym będzie realizowany w przestrzeni już zurbanizowanej, wymagającej wtórnego zagospodarowania. W związku z tym zakłada się, że zasadniczymi odpadami, które będą powstawać w toku inwestycji będą odpady budowlane i rozbiórkowe. Z tego względu istotne jest prowadzenie selektywnej ich zbiórki, aby mogły być wtórnie zagospodarowane lub poddane recyklingowi. Ponadto w celu minimalizacji wpływu planowanych działań na gospodarkę o obiegu zamkniętym oczekuje się, że w ramach przygotowania i realizacji inwestycji uwzględniane będą kryteria zawarte w zielonych zamówieniach publicznych, w tym dotyczące stosowania materiałów, które będą cechowały się odpowiednią trwałością i brakiem negatywnego wpływu na środowisko.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>	x	<p>Wspierany zakres działań nie wpłynie znacząco na zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń. Inwestycje będą realizowane w przestrzeniach zurbanizowanych, w obrębie których już obecne są ww. emisje. Przy zachowaniu właściwych standardów na etapie prac budowlanych nie przewiduje się zagrożenia związanego z niekontrolowanym zwiększeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. W perspektywie długofalowej rozwój infrastruktury drogowej w miastach prezydenckich może przyczynić się nawet do ograniczenia emisji. Wpływ na to będzie mieć poprawa płynności ruchu, prowadząca do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń transportowych do powietrza. Zastosowanie odpowiednich technologii i materiałów do wykonania nawierzchni drogowych pozwoli ograniczyć emisje hałasu. Ponadto, poza wprowadzaniem zieleni izolacyjnej, w uzasadnionych przypadkach można zaprojektować również system wstępnego oczyszczania wód opadowych i roztopowych, co wpłynie na ograniczeniu zanieczyszczeń przedostających się do wód i gleb.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p>	x	<p>W przypadku inwestycji w drogi wojewódzkie w miastach prezydenckich w szczególności należy zwrócić uwagę na potrzebę ochrony drzew i terenów zieleni. Należy istniejącą zieleń uwzględniać w przygotowywanych dokumentacjach projektowych, a zajmowanie terenów zieleni czy wycinkę drzew ograniczyć do minimum, w sytuacjach gdzie jest ona nieunikniona. Ponadto również w czasie prac budowlanych należy dołożyć starań, aby ingerencja w tereny zieleni była</p>

<p>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</p>	<p>ograniczona, a drzewa właściwie zabezpieczone przed niekorzystnymi oddziaływaniami związanymi z wykorzystaniem ciężkiego sprzętu i ingerencją w powierzchnię ziemi. Podjęcie działań minimalizujących straty, a także zabezpieczenie terenów zieleni w ramach realizowanych inwestycji pozwoli ograniczyć jej wpływ na ekosystemy miejskie i zachować różnorodność biologiczną. Ponadto projektowanie i realizacja inwestycji drogowych wymaga uzyskania stosownych pozwoleń, zgodnie z wymogami prawa. Wszystkie podejmowane działania, zarówno na etapie przygotowania inwestycji, jak i ich realizacji, będą cechowały się dbałością o cele ochrony środowiska i zapewniona zostanie właściwa, zgodna z odpowiednimi normami, jakość wykonania infrastruktury drogowej. W związku z powyższym nie dostrzega się zagrożenia dla danego celu środowiskowego, wynikającego z planowanego zakresu wsparcia.</p>
--	---

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- stosowanie rozwiązań mających na celu uodpornienie inwestycji na zmiany klimatu, w tym dotyczących gromadzenia i wykorzystywania wód opadowych;
- konieczność uwzględnienia w ramach realizowanych projektów wprowadzania zieleni przydrożnej.

Tab. 83_5.5(i).7a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w drogi lokalne

Priorytet 5. Fundusze europejskie na wzmacnianie potencjałów endogenicznych regionu			
Cel szczegółowy 5(i): Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich			
Zakres wsparcia: Inwestycje w drogi lokalne			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na łagodzenie zmian klimatu. Przewiduje się, że inwestycje w drogi lokalne, realizowane w myśl zasad zrównoważonego rozwoju i przy wykorzystaniu środków niezagrażających środowisku, przyczynią się do upłynnienia ruchu i ograniczenia emisji. Zakłada się, że zmodernizowane lub nowo wybudowane drogi będą w możliwym stopniu dostosowane do zmian

			klimate i występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych. W tym celu należy dążyć do ograniczenia wycinki drzew do niezbędnego minimum i zabezpieczyć potrzebę wprowadzania zieleni przydrożnej czy nowych nasadzeń drzew. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich	x		
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	x		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów	x		

Tab. 84_5.5(i).7b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Inwestycje w drogi lokalne

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i>	x	Zakres wsparcia obejmuje inwestycje w drogi lokalne, w zakresie ich przebudowy, jak i budowy. Planowane działania będą zmierzały do połączenia komunikowanego obszarów z siecią TEN-T, terminali, terenów inwestycyjnych, dworców czy portu lotniczego. Z tego względu będą przyczyniały się do poprawy dostępności województwa, a w tym kontekście również sprawniejszego funkcjonowania komunikacji zbiorowej. Z tego względu nie zakłada się, aby planowane działania doprowadziły do znacznych emisji gazów cieplarnianych. Zwiększenie emisji może mieć miejsce na etapie prac budowlanych i związane będzie z wykorzystywaniem ciężkiego sprzętu. Odpowiednie prowadzenie prac może jednak zminimalizować to oddziaływanie. W perspektywie długoterminowej poprawa sieci drogowej może wpłynąć na zmiany w stosunku do rozkładu obecnych potoków ruchu, a tym samym spowodować dyslokacje zanieczyszczeń. Nowe emisje pojawią się w obrębie budowanych odcinków dróg, ale z uwagi na ich dopełniający w systemie transportowym charakter nie przewiduje się by były one znaczące. Ponadto projektom z zakresu infrastruktury drogowej będzie towarzyszyć dbałość o zachowanie i poprawę stanu istniejącej zieleni przydrożnej oraz wprowadzanie w pasie dróg nowych, brakujących nasadzeń. Oczekuje się, że wycinki drzew będą ograniczone do minimum i wykonywane w sytuacjach braku racjonalnych, alternatywnych rozwiązań dla realizacji inwestycji. Wzmocnienie łądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla dodatkowo przyczyni się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. W związku z tym nie zakłada się, żeby zakres wsparcia przyczynił się do znacznych emisji gazów cieplarnianych.
Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego</i>		

<p><i>przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i> <i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i> <i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>	x	<p>Nie przewiduje się, żeby inwestycje w drogi lokalne mogły zagrażać dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych. Ze względu jednak na zakres prac budowlanych, które obejmują zajęcie dodatkowych terenów i prowadzenie wykopów, w trakcie ich trwania istnieje potencjalne ryzyko negatywnego wpływu na zasoby wodne. W celu jego zminimalizowania na etapie prac projektowych i przygotowania do realizacji inwestycji należy uwzględnić zastosowanie odpowiednich środków zaradczych, w tym przede wszystkim stosowania sprawnego sprzętu. Na etapie eksploatacji do ograniczenia ryzyka wpływu zwłaszcza na jakość wód przyczyni się wprowadzanie pasów zieleni przydrożnej wraz z nasadzeniami drzew, a w uzasadnionych przypadkach również montaż urządzeń podczyszczających wody opadowe.</p> <p>Poza krótkotrwałym i chwilowym nieznacznym oddziaływaniem na etapie prac budowlanych nie zidentyfikowano ryzyka degradacji środowiska związanego z pogorszeniem jakości wody bądź jej deficytem.</p>
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek:</i> <i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i> <i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i> <i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>Przebudowa dróg będzie wiązała się z prowadzeniem prac budowlanych, w trakcie których powstanie nadmiar mas ziemnych i inne odpady budowlane. Zakłada się jednak, że zgodnie z hierarchią postępowania z powstałymi odpadami, w pierwszej kolejności podejmowane będą działania mające na celu zapobieganie ich powstawaniu bądź służące ponownemu ich wykorzystaniu w miejscu powstania. Nie przewiduje się powstawania odpadów niebezpiecznych. W związku z tym zakłada się, że realizacja inwestycji nie doprowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania czy unieszkodliwiania odpadów. Również mając na względzie powyższe działania można stwierdzić, że ich wpływ na gospodarkę o obiegu zamkniętym nie będzie znaczący. Dodatkowo w celu minimalizacji tego wpływu oczekuje się, że w ramach przygotowania i realizacji inwestycji stosowane będą materiały, które będą cechowały się odpowiednią trwałością i brakiem negatywnego oddziaływania na środowisko.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>	x	<p>Z uwagi na fakt, że powstające odcinki dróg będą inwestycjami realizowanymi zarówno w obecnych, jak i nowych lokalizacjach, mogą przyczynić się do powstawania nowych emisji do powietrza, wody i gleby. Zakłada się jednak, że nie będą to emisje znaczące, a ich oddziaływanie będzie ograniczone do pasa drogowego i jego bezpośredniego sąsiedztwa. Największe zagrożenie będzie istniało na etapie prac budowlanych, ale zastosowanie odpowiednich środków zaradczych, takich jak przede wszystkim wykorzystanie sprawnego sprzętu, ograniczy ryzyko potencjalnych awarii i skażeń. Przygotowanie i realizacja działań powinny uwzględniać najlepsze dostępne techniki (BAT) lub dokumenty referencyjne dotyczące najlepszych dostępnych technik.</p>

		<p>W perspektywie długofalowej, na etapie eksploatacji inwestycji, można dodatkowo zredukować występujące emisje do wód, gleb czy powietrza poprzez wdrożenie odpowiednich działań minimalizujących w postaci zieleni przydrożnej oraz wprowadzanie w pasie dróg nowych, brakujących nasadzeń, a także w uzasadnionych przypadkach, zaprojektowania systemu wstępnego oczyszczania wód opadowych i roztopowych. Zastosowanie odpowiednich materiałów i technologii wykonania nawierzchni drogowych może dodatkowo skutecznie zredukować poziom emisji zanieczyszczeń, w tym także hałasu.</p> <p>W związku z powyższym realizacja zakładanych działań nie wpłynie negatywnie na istotne zwiększenie emisji zanieczyszczeń.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p> <p><i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>	x	<p>Inwestycje w infrastrukturę dróg lokalnych będą wiązać się z prowadzeniem prac budowlanych w obrębie obecnych ciągów komunikacyjnych. Z tego względu należy się spodziewać, że będzie występować oddziaływanie na występujące w istniejącym korytarzu infrastrukturalnym lub jego sąsiedztwie tereny zielone. Z tego względu konieczne jest podjęcie stosowanych działań minimalizujących, być może też kompensujących, aby ograniczyć ich szkodliwość w stosunku do dobrego stanu i odporności ekosystemów.</p> <p>Planowane inwestycje będą miały na celu dopełnienie i usprawnienie funkcjonowania systemu transportowego województwa. Zasadne, a w wielu przypadkach również obligatoryjne, jest wariantowanie rozwiązań i wybór optymalnego przebiegu, który pozwoli ograniczyć negatywny wpływ inwestycji na środowisko.</p> <p>Szczególnie silne oddziaływanie związane będzie z etapem prac budowlanych, należy więc dążyć do minimalizacji tego oddziaływania poprzez m.in. uwzględnianie okresów lęgowych w planowaniu działań, wykorzystywanie sprawnego sprzętu generującego jak najmniej hałasu, ograniczenie zajęcia terenu do niezbędnego minimum i zabezpieczenia okolicznej roślinności przed negatywnym wpływem prac budowlanych. Zakończenie prac budowlanych pozwoli w perspektywie długofalowej osiągnąć nową równowagę. Realizacja infrastruktury drogowej, która ma charakter liniowy stanowi barierę infrastrukturalną dla przemieszczania się zwierząt, należy więc szczególną uwagę zwrócić na potencjalną lokalizację w obrębie korytarzy migracji zwierząt i w razie potrzeby zastosować adekwatne do potrzeb rozwiązania.</p>

KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- stosowanie rozwiązań mających na celu uodpornienie inwestycji na zmiany klimatu, w tym dotyczących gromadzenia i wykorzystywania wód opadowych;
- konieczność uwzględnienia w ramach realizowanych projektów wprowadzania zieleni przydrożnej.

PRIORYTET 6

Fundusze europejskie

na rzecz zwiększenia dostępności

regionalnej infrastruktury dla mieszkańców

Tab. 85_6.4(v).1a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Infrastruktura zdrowotna, wyposażenie opieki zdrowotnej i aktywa ruchome opieki zdrowotnej

Priorytet 6. Fundusze europejskie na rzecz zwiększenia dostępności regionalnej infrastruktury dla mieszkańców

Cel szczegółowy 4(v): Zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej

Zakresy wsparcia: Infrastruktura zdrowotna, wyposażenie opieki zdrowotnej i aktywa ruchome opieki zdrowotnej

Inwestycje zawarte w KPO: Rozwój i modernizacja infrastruktury centrów opieki wysokospecjalistycznej i innych podmiotów leczniczych (D1.1.1) oraz Rozwój i modernizacja infrastruktury podmiotów leczniczych na poziomie powiatowym (D1.2.1) zostały poddane ocenie DNSH zgodnie z wytycznymi instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności, której wynik był pozytywny – wykazano zgodność z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do wszystkich celów środowiskowych. Z uwagi na zbieżność rodzajów planowanych działań uznaje się, że zakres wsparcia FEdKP: Infrastruktura zdrowotna, wyposażenie opieki zdrowotnej i aktywa ruchome opieki zdrowotnej jest również zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do wszystkich celów środowiskowych.

Niniejsza ocena bazuje na ocenie DNSH dla KPO, ale dostosowana została do uwarunkowań regionalnych.

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Budynki mogą być narażone na fale upałów. Wymagana termoizolacja takich budynków (modernizowanych, nowobudowanych) przyczyni się do zagwarantowania

			komfortu cieplnego pacjentów i personelu, nawet przy ekstremalnie wysokich temperaturach. Obowiązujące krajowe przepisy dotyczące warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, które są obowiązkowo stosowane w nowopowstających budynkach, przewidują obowiązek zachowania odpowiedniej ilości powierzchni biologicznie czynnej. W celu przystosowania do zmian klimatu nowych budynków wdrażane będą rozwiązania adaptacyjne. Również w zagospodarowywaniu otoczenia budynków preferowane będzie stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury. W związku z powyższym prowadzone działania uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Nie przewiduje się, aby środek mógł zagrażać dobremu stanowi lub potencjałowi jcw powierzchniowych i podziemnych oraz dobremu stanowi środowiska morskiego. Obiekty nowe i rozbudowywane będą wykorzystywały nowoczesne technologie oszczędzające zużycie wód, a wody odprowadzane i ścieki, w niewielkiej skali, wynikającej z ograniczonej wielkości obiektów, będą musiały zostać poddane odpowiedniemu oczyszczaniu. Natomiast w przypadku modernizacji obiektów powinna nastąpić racjonalizacja gospodarki wodnej w ramach obiektu, a więc ograniczenia zużycia wody i produkcji ścieków. W związku z powyższym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Nie oczekuje się, że inwestycje objęte wsparciem doprowadzą do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby, ponieważ zakłada się budowę energooszczędnych budynków. Podobnie, w przypadku modernizacji obiektów, będą zastosowane odpowiednie środki, aby ograniczyć emisje zanieczyszczeń powietrza (termoizolacja, niskoemisyjne źródła energii, OZE) czy do wód (racjonalna gospodarka wodna i ewentualnie oczyszczanie ścieków). Nie przewiduje się, aby jakiegokolwiek zanieczyszczenia były odprowadzane do gleb. Proces realizacji inwestycji prowadzony będzie zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska przed zanieczyszczeniem. Materiały użyte do budowy zgodnie z przepisami krajowymi nie mogą zawierać azbestu. Przepisy określające wymagania dla wyrobów budowlanych, jakie mogą być stosowane na rynku krajowym są zgodne z regulacjami ukształtowanymi w Unii Europejskiej. W związku z powyższym wspierane działania uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Zakres wsparcia nie wpłynie znacząco na ochronę i odbudowę bioróżnorodności oraz ekosystemów. Obiekty modernizowane na ogół są zlokalizowane w obrębach miast i mają utrwalony wpływ na środowisko miejskie. Obiekty rozbudowywane mogą zająć dodatkowy teren i z tym może być związany dodatkowy wpływ na ekosystemy miejskie, ale nie powinien on być znaczący. Lokalizacja nowych obiektów powinna zostać tak określona, by ten wpływ był minimalizowany, choć ogólnie można stwierdzić, że obiekty tego typu są lokalizowane w miastach i ich wpływ na przyrodę jest ograniczony. Niemniej jednak prowadzone inwestycje mogą wiązać się ze zwiększeniem powierzchni zabudowy kosztem terenów dotychczas niezabudowanych. Wpływ ten ograniczyć i zrekompensować pozwoli m.in. preferowane stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury. Dodatkowo w celu zminimalizowania wpływu na siedliska i gatunki przygotowując i realizując inwestycje należy uwzględniać wskazywane we wstępie niniejszego opracowania ogólne zasady prowadzenia prac budowlanych w odniesieniu do elementów przyrodniczych. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
---	--	---	---

Tab. 86_6.4(v).1b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Infrastruktura zdrowotna, wyposażenie opieki zdrowotnej i aktywa ruchome opieki zdrowotnej

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>	x	<p>W ramach działania przewiduje się zarówno budowę nowych budynków, jak i modernizację już istniejących. Wszystkie nowe budynki muszą spełniać wymagania w zakresie oszczędności energii i izolacyjności cieplnej. Obiekty modernizowane będą wpływać na zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez zastosowanie nowych technologii ich ocieplania oraz ogrzewania i chłodzenia. Możliwe jest też zastosowanie OZE, eliminując lub ograniczając zapotrzebowanie na energię ze źródeł konwencjonalnych. Zakres wsparcia przewiduje również zagospodarowanie otoczenia budynków, poprzez tworzenie nowych terenów zieleni, a tym samym przyczyni się do wzrostu naturalnych pochłaniaczy dwutlenku węgla. Preferuje się realizację zieleni z wykorzystaniem rodzimych gatunków roślin.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>		

<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i></p> <p><i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i></p> <p><i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejęcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>W ramach działania przewiduje się zarówno budowę nowych budynków, jak i modernizację już istniejących. W związku z tym powstawać będą odpady remontowo-budowlane. Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu.</p> <p>Oczekuje się ograniczenia na poziomie inwestora wytwarzania odpadów w procesach związanych z budową i rozbiórką, zgodnie z unijnym protokołem w sprawie gospodarowania odpadami budowlanymi i rozbiórkowymi oraz z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik i stosowania selektywnej rozbiórki, aby umożliwić usuwanie i bezpieczne obchodzenie się z substancjami niebezpiecznymi oraz ułatwić ponowne użycie i wysokiej jakości recykling poprzez selektywne usuwanie materiałów, z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Wymóg uwzględnienia GOZ w projektach budowlanych i stosowanych technologiach budowlanych.</p> <p>W szczególności dotyczy to projektowania tak, aby inwestycje były zasobooszczędne i demontowalne, aby umożliwić ich ponowne użycie i recykling.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p> <p><i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- pożądanę stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury;
- preferowane zastosowanie gatunków rodzimych w zagospodarowywaniu otoczenia;
- stosowanie dobrych praktyk z zakresu ochrony zieleni i drzew w celu zminimalizowania wpływu prowadzonych prac na występujące siedliska i gatunki.

Tab. 87_6.4(ii).2a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną

Priorytet 6. Fundusze europejskie na rzecz zwiększenia dostępności regionalnej infrastruktury dla mieszkańców

Cel szczegółowy 4(ii): Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz on-line

Zakres wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wsparcia nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Ze względu na narażenie budynków na falę upałów, zasadne jest wykonanie termoizolacji (zarówno nowych obiektów, jak i modernizowanych). Zagwarantuje to komfort osobom z nich korzystającym. Ponadto nowopowstałe budynki powinny zachować określoną w przepisach krajowych ilość powierzchni biologicznie czynnej. Przewiduje się także wprowadzanie rozwiązań adaptacyjnych w postaci zielono-niebieskiej infrastruktury, które pozwolą przystosować obiekty i ich otoczenie do zmian klimatu. W związku z powyższym prowadzone działania będą zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Planowane działania nie mają znaczącego przewidywanego wpływu na ten cel środowiskowy. Nie przewiduje się, aby mogły zagrażać potencjałowi oraz dobremu stanowi jcw podziemnych i powierzchniowych. Przy budowie oraz rozbudowie obiektów będą stosowane nowoczesne technologie, stawiające na oszczędność wody, natomiast odprowadzane z nich ścieki będą poddawane oczyszczaniu. W związku z tym zakres wsparcia uznaje się

			za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. W ramach realizowanych inwestycji dotyczących modernizacji istniejących budynków bądź ewentualnie budowy nowych, będą stosowane odpowiednie rozwiązania służące ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza (termoizolacja, niskoemisyjne źródła energii, OZE) czy do wód (racjonalna gospodarka wodna i ewentualnie oczyszczanie ścieków). Nie przewiduje się, aby jakiegokolwiek zanieczyszczenia były odprowadzane do gleb. Proces realizacji inwestycji prowadzony będzie zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska przed zanieczyszczeniem. Przepisy określające wymagania dla wyrobów budowlanych, jakie mogą być stosowane na rynku krajowym są zgodne z regulacjami ukształtowanymi w Unii Europejskiej. Wpływ na ograniczenie zanieczyszczeń mieć będzie również stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury zarówno w ramach budynków, jak i w ich otoczeniu (wprowadzenie zielonych elementów, gromadzenie wody opadowej). W związku z brakiem wpływu na zwiększanie emisji zanieczyszczeń wspierane działania uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Wspierane będą przede wszystkim działania dotyczące modernizacji, rozbudowy, przebudowy obiektów, a w związku z tym ich oddziaływanie na środowisko będzie ograniczone do terenu inwestycji. Zakłada się, że projektowanie oraz wykonanie inwestycji uwzględnić będzie jej bezpośrednie otoczenie i przyczynić się do wzmocnienia terenów zieleni. W ich tworzeniu zieleni preferowane będzie wprowadzanie gatunków rodzimych. Ponadto wykorzystanie energooszczędnych rozwiązań pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, co w efekcie pośrednio pozytywnie wpłynie na różnorodność biologiczną oraz ekosystemy. W celu zminimalizowania wpływu na siedliska i gatunki przygotowując i realizując inwestycje należy uwzględniać wskazywane we wstępie niniejszego opracowania ogólne zasady prowadzenia prac budowlanych w odniesieniu do elementów przyrodniczych. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Tab. 88_6.4(ii).2b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>	x	<p>Zakres wsparcia dotyczy przede wszystkim przebudowy/rozbudowy/modernizacji obiektów związanych z infrastrukturą przedszkolną wraz z ich wyposażeniem. W pojedynczych, uzasadnionych przypadkach dopuszcza się budowę nowych obiektów. Modernizacja obiektów przyczyni się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych dzięki użyciu technologii do ich ocieplania, a także chłodzenia oraz ogrzewania. Istotnym rozwiązaniem jest także stosowanie OZE, co pozwoli ograniczyć zapotrzebowania na energię. Wprowadzanie zieleni na otaczające tereny pozwoli na zwiększenie liczby łądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał:</i> <i>(i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub</i> <i>(ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek:</i> <i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i> <i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i> <i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>W ramach działań przewiduje się przede wszystkim przebudowę/rozbudowę/modernizację obiektów związanych z infrastrukturą przedszkolną wraz z ich wyposażeniem, ewentualnie budowę nowych. Z uwagi na charakter działań w wyniku prowadzonych prac powstawać będą odpady remontowo-budowlane. Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu. Prace inwestycyjne należy prowadzić z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz uwzględnić ponowne użycie części wygenerowanych odpadów lub ich recykling.</p>

<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: <i>Czy przewiduje się, że środek:</i> <i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i> <i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- pożądanе stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury;
- preferowane zastosowanie gatunków rodzimych w zagospodarowywaniu otoczenia;
- stosowanie dobrych praktyk z zakresu ochrony zieleni i drzew w celu zminimalizowania wpływu prowadzonych prac na występujące siedliska i gatunki.

Tab. 89_6.4(ii).3a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę kształcenia ogólnego – poprawa dostępu do nowoczesnej edukacyjnej bazy sportowej

Priorytet 6. Fundusze europejskie na rzecz zwiększenia dostępności regionalnej infrastruktury dla mieszkańców

Cel szczegółowy 4(ii): Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz on-line

Zakres wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę kształcenia ogólnego – poprawa dostępu do nowoczesnej edukacyjnej bazy sportowej

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		

Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wsparcia nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Ze względu na narażenie budynków – hal sportowych na falę upałów, wymaga się ich termoizolacji (zarówno nowych obiektów, jak i modernizowanych). Zagwarantuje to komfort osobom z nich korzystającym. Ponadto nowopowstałe obiekty powinny zachować określoną w przepisach krajowych ilość powierzchni biologicznie czynnej. Przewiduje się także wprowadzanie rozwiązań adaptacyjnych w postaci zielono-niebieskiej infrastruktury, które pozwolą przystosować obiekty i ich otoczenie do zmian klimatu. W związku z powyższym prowadzone działania będą zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Planowane działania nie mają znaczącego przewidywanego wpływu na ten cel środowiskowy. Nie przewiduje się, aby mogły zagrażać potencjałowi oraz dobremu stanowi jcw podziemnych i powierzchniowych. Przy budowie oraz rozbudowie obiektów będą stosowane nowoczesne technologie, stawiające na oszczędność wody, natomiast odprowadzane z nich ścieki będą poddawane oczyszczaniu. W związku z tym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. W ramach realizowanych inwestycji dotyczących modernizacji istniejących obiektów sportowych bądź ewentualnie budowy nowych, a także boisk zewnętrznych będą stosowane odpowiednie rozwiązania służące ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza (termoizolacja, niskoemisyjne źródła energii, OZE) czy do wód (racjonalna gospodarka wodna, gromadzenie wód opadowych i ewentualnie oczyszczanie ścieków). Nie przewiduje się, aby jakiegokolwiek zanieczyszczenia były odprowadzane do gleb. Proces realizacji inwestycji prowadzony będzie zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska przed zanieczyszczeniem. Przepisy określające wymagania dla wyrobów budowlanych, jakie mogą być stosowane na rynku krajowym są zgodne z regulacjami ukształtowanymi w Unii Europejskiej. Wpływ na ograniczenie zanieczyszczeń mieć będzie również stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury zarówno w ramach budynków, jak i w ich otoczeniu (wprowadzenie zielonych elementów, gromadzenie wody opadowej). W związku z brakiem wpływu na zwiększanie emisji zanieczyszczeń wspierane działania uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Wspierane będą działania służące poprawie dostępu do nowoczesnej edukacyjnej bazy sportowej dotyczące przede wszystkim modernizacji, rozbudowy, przebudowy kubaturowych obiektów sportowych, ale także realizacji obiektów zewnętrznych, a w związku z tym ich oddziaływanie na środowisko będzie ograniczone. Zakłada się, że projektowanie oraz wykonanie infrastruktury powinno uwzględniać ochronę pobliskich terenów zieleni. Preferowane jest stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury, które mogą pozwolić na gromadzenie wody opadowej w obrębie wyznaczonych zbiorników, a tym samym wpływać pozytywnie na poprawę różnorodności biologicznej okolicznych terenów, zwłaszcza w sąsiedztwie obiektów zewnętrznych. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
---	--	---	---

Tab. 90_6.4(ii).3b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę kształcenia ogólnego – poprawa dostępu do nowoczesnej edukacyjnej bazy sportowej

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i>	x	Zakres wsparcia dotyczy przede wszystkim przebudowy/rozbudowy/modernizacji obiektów związanych z infrastrukturą kształcenia ogólnego wraz z ich wyposażeniem – wyłącznie w zakresie edukacyjnej bazy sportowej. W pojedynczych, uzasadnionych przypadkach dopuszcza się budowę nowych obiektów. Modernizacja obiektów przyczyni się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, dzięki użyciu technologii do ich ocieplania, a także chłodzenia oraz ogrzewania. Istotnym rozwiązaniem jest także stosowanie OZE, co pozwoli ograniczyć zapotrzebowanie na energię. Wprowadzanie zieleni na otaczające tereny pozwoli na zwiększenie liczby lądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla.
Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i>		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i>		

<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>W ramach działań przewiduje się przede wszystkim inwestycje w infrastrukturę kształcenia ogólnego w zakresie poprawy dostępu do nowoczesnej edukacyjnej bazy sportowej. Z uwagi na charakter działań w wyniku prowadzonych prac powstawać będą odpady remontowo-budowlane. Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu. Prace inwestycyjne należy prowadzić z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz uwzględnić ponowne użycie części wygenerowanych odpadów lub ich recykling. W miarę możliwości należy dążyć do zagospodarowywania odpadów, takich jak np. masy ziemne, w miejscu ich powstania.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p> <p><i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- **pożądane stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury;**
- **preferowane zastosowanie gatunków rodzimych w zagospodarowywaniu otoczenia;**
- **stosowanie dobrych praktyk z zakresu ochrony zieleni i drzew w celu zminimalizowania wpływu prowadzonych prac na występujące siedliska i gatunki.**

Tab. 91_6.4(ii).4a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę kształcenia zawodowego

Priorytet 6. Fundusze europejskie na rzecz zwiększenia dostępności regionalnej infrastruktury dla mieszkańców			
Cel szczegółowy 4(ii): Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz on-line			
Zakres wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę kształcenia zawodowego			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wsparcia nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Ze względu na narażenie budynków na falę upałów, zasadne jest wykonanie termoizolacji (zarówno nowych obiektów, jak i modernizowanych). Zagwarantuje to komfort osobom z nich korzystającym. Ponadto nowopowstałe budynki powinny zachować określoną w przepisach krajowych ilość powierzchni biologicznie czynnej. Przewiduje się także wprowadzanie rozwiązań adaptacyjnych w postaci zielono-niebieskiej infrastruktury, które pozwolą przystosować obiekty i ich otoczenie do zmian klimatu. W związku z powyższym prowadzone działania będą zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Planowane działania nie mają znaczącego przewidywanego wpływu na ten cel środowiskowy. Nie przewiduje się, aby mogły zagrażać potencjałowi oraz dobremu stanowi jcw podziemnych i powierzchniowych. Przy budowie oraz rozbudowie obiektów będą stosowane nowoczesne technologie stawiające na oszczędność wody, natomiast odprowadzane z nich ścieki będą poddawane oczyszczaniu. W związku z tym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. W ramach realizowanych inwestycji dotyczących modernizacji

			<p>istniejących budynków bądź ewentualnie budowy nowych, będą stosowane odpowiednie rozwiązania służące ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza (termoizolacja, niskoemisyjne źródła energii, OZE) czy do wód (racjonalna gospodarka wodna i ewentualnie oczyszczanie ścieków). Nie przewiduje się, aby jakiegokolwiek zanieczyszczenia były odprowadzane do gleb. Proces realizacji inwestycji prowadzony będzie zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska przed zanieczyszczeniem. Przepisy określające wymagania dla wyrobów budowlanych, jakie mogą być stosowane na rynku krajowym są zgodne z regulacjami ukształtowanymi w Unii Europejskiej. Wpływ na ograniczenie zanieczyszczeń będzie również stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury zarówno w ramach budynków, jak i w ich otoczeniu (wprowadzenie zielonych elementów, gromadzenie wody opadowej). W związku z brakiem wpływu na zwiększanie emisji zanieczyszczeń wspierane działania uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów</p>		<p>x</p>	<p>Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Wspierane będą przede wszystkim działania dotyczące modernizacji, rozbudowy, przebudowy obiektów, a w związku z tym ich oddziaływanie na środowisko będzie ograniczone do terenu inwestycji. Zakłada się, że projektowanie oraz wykonanie inwestycji uwzględnić będzie jej bezpośrednie otoczenie i przyczynić się do wzmocnienia terenów zieleni. W ich tworzeniu preferowane będzie wprowadzanie gatunków rodzimych. Ponadto wykorzystanie energooszczędnych rozwiązań pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, co w efekcie pośrednio pozytywnie wpłynie na różnorodność biologiczną oraz ekosystemy. W celu zminimalizowania wpływu na siedliska i gatunki, przygotowując i realizując inwestycje należy uwzględnić wskazane we wstępie niniejszego opracowania ogólne zasady prowadzenia prac budowlanych w odniesieniu do elementów przyrodniczych. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>

Tab. 92_6.4(ii).4b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę kształcenia zawodowego

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>	x	<p>Zakres wsparcia dotyczy przede wszystkim przebudowy/rozbudowy/modernizacji obiektów związanych z infrastrukturą kształcenia zawodowego wraz z ich wyposażeniem. W pojedynczych, uzasadnionych przypadkach dopuszcza się budowę nowych obiektów. Modernizacja obiektów przyczyni się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, dzięki użyciu technologii do ich ocieplania, a także chłodzenia oraz ogrzewania. Istotnym rozwiązaniem jest także stosowanie OZE, co pozwoli ograniczyć zapotrzebowanie na energię.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejęcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>W ramach działań przewiduje się przede wszystkim przebudowę/rozbudowę/modernizację obiektów związanych z infrastrukturą kształcenia zawodowego wraz z ich wyposażeniem, ewentualnie budowę nowych. Z uwagi na charakter działań w wyniku prowadzonych prac powstawać będą odpady remontowo-budowlane. Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu. Prace inwestycyjne należy prowadzić z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz uwzględnić ponowne użycie części wygenerowanych odpadów lub ich recykling.</p>

<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i> <i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i> <i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- pożądanę stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury;
- preferowane zastosowanie gatunków rodzimych w zagospodarowywaniu otoczenia;
- stosowanie dobrych praktyk z zakresu ochrony zieleni i drzew w celu zminimalizowania wpływu prowadzonych prac na występujące siedliska i gatunki.

Tab. 93_6.4(ii).5a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę publicznych uczelni zawodowych

Priorytet 6. Fundusze europejskie na rzecz zwiększenia dostępności regionalnej infrastruktury dla mieszkańców

Cel szczegółowy 4(ii): Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz on-line

Zakres wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę publicznych uczelni zawodowych

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wsparcia nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Ze względu na narażenie budynków na falę upałów, zasadne jest

			wykonanie termoizolacji (zarówno nowych obiektów, jak i modernizowanych). Zagwarantuje to komfort osobom z nich korzystającym. Ponadto nowopowstałe budynki powinny zachować określoną w przepisach krajowych ilość powierzchni biologicznie czynnej. Przewiduje się także wprowadzanie rozwiązań adaptacyjnych w postaci zielono-niebieskiej infrastruktury, które pozwolą przystosować obiekty i ich otoczenie do zmian klimatu. W związku z powyższym prowadzone działania będą zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Planowane działania nie mają znaczącego przewidywanego wpływu na ten cel środowiskowy. Nie przewiduje się, aby mogły zagrażać potencjałowi oraz dobremu stanowi jcw podziemnych i powierzchniowych. Przy budowie oraz rozbudowie obiektów będą stosowane nowoczesne technologie stawiające na oszczędność wody, natomiast odprowadzane z nich ścieki będą poddawane oczyszczaniu. W związku z tym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. W ramach realizowanych inwestycji dotyczących modernizacji istniejących budynków bądź ewentualnie budowy nowych, będą stosowane odpowiednie rozwiązania służące ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza (termoizolacja, niskoemisyjne źródła energii, OZE) czy do wód (racjonalna gospodarka wodna i ewentualnie oczyszczanie ścieków). Nie przewiduje się, aby jakiegokolwiek zanieczyszczenia były odprowadzane do gleb. Proces realizacji inwestycji prowadzony będzie zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska przed zanieczyszczeniem. Przepisy określające wymagania dla wyrobów budowlanych, jakie mogą być stosowane na rynku krajowym są zgodne z regulacjami ukształtowanymi w Unii Europejskiej. Wpływ na ograniczenie zanieczyszczeń mieć będzie również stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury zarówno w ramach budynków, jak i w ich otoczeniu (wprowadzenie zielonych elementów, gromadzenie wody opadowej). W związku z brakiem wpływu na zwiększanie emisji zanieczyszczeń wspierane działania uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Wspierane będą przede wszystkim działania dotyczące modernizacji, rozbudowy, przebudowy obiektów, a w związku z tym ich oddziaływanie na środowisko będzie ograniczone do terenu inwestycji. Zakłada się, że

		projektowanie oraz wykonanie inwestycji uwzględniać będzie jej bezpośrednie otoczenie i przyczyniać się do wzmocnienia terenów zieleni. W ich tworzeniu preferowane będzie wprowadzanie gatunków rodzimych. Ponadto wykorzystanie energooszczędnych rozwiązań pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, co w efekcie pośrednio pozytywnie wpłynie na różnorodność biologiczną oraz ekosystemy. W celu zminimalizowania wpływu na siedliska i gatunki przygotowując i realizując inwestycje należy uwzględniać wskazywane we wstępie niniejszego opracowania ogólne zasady prowadzenia prac budowlanych w odniesieniu do elementów przyrodniczych. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
--	--	---

Tab. 94_6.4(ii).5b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę publicznych uczelni zawodowych

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i>	x	Zakres wsparcia dotyczy przede wszystkim przebudowy/rozbudowy/modernizacji obiektów związanych z infrastrukturą publicznych uczelni zawodowych wraz z ich wyposażeniem. W pojedynczych, uzasadnionych przypadkach dopuszcza się budowę nowych obiektów. Modernizacja obiektów przyczyni się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, dzięki użyciu technologii do ich ocieplania, a także chłodzenia oraz ogrzewania. Istotnym rozwiązaniem jest także stosowanie OZE, co pozwoli ograniczyć zapotrzebowanie na energię. Wprowadzanie zieleni na otaczające tereny pozwoli na zwiększenie liczby lądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla. W związku z powyższym prowadzone działania uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i>		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i>		

<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>	x	<p>W ramach działań przewiduje się przede wszystkim przebudowę/rozbudowę/modernizację obiektów związanych z infrastrukturą publicznych uczelni zawodowych wraz z ich wyposażeniem, ewentualnie budowę nowych. Z uwagi na charakter działań w wyniku prowadzonych prac powstawać będą odpady remontowo-budowlane. Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu. Prace inwestycyjne należy prowadzić z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz uwzględnić ponowne użycie części wygenerowanych odpadów lub ich recykling.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p> <p><i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- **pożądane stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury;**
- **preferowane zastosowanie gatunków rodzimych w zagospodarowywaniu otoczenia;**
- **stosowanie dobrych praktyk z zakresu ochrony zieleni i drzew w celu zminimalizowania wpływu prowadzonych prac na występujące siedliska i gatunki.**

Tab. 95_6.4(iii).6a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę na potrzeby realizacji usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej lub usług aktywnej integracji

Priorytet 6. Fundusze europejskie na rzecz zwiększenia dostępności regionalnej infrastruktury dla mieszkańców

Cel szczegółowy 4(iii): Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne

Zakres wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę na potrzeby realizacji usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej lub usług aktywnej integracji

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wsparcia nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Ze względu na narażenie budynków na falę upałów zasadne jest wykonanie termoizolacji (zarówno nowych obiektów, jak i modernizowanych). Zagwarantuje to komfort osobom z nich korzystającym. Ponadto nowopowstałe budynki powinny zachować określoną w przepisach krajowych ilość powierzchni biologicznie czynnej. Przewiduje się także wprowadzanie rozwiązań adaptacyjnych w postaci zielono-niebieskiej infrastruktury, które pozwolą przystosować obiekty i ich otoczenie do zmian klimatu. W związku z powyższym prowadzone działania będą zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Planowane działania nie mają znaczącego przewidywanego wpływu na ten cel środowiskowy. Nie przewiduje się, aby mogły zagrazać potencjałowi oraz dobremu stanowi jcw podziemnych i powierzchniowych. Przy budowie oraz rozbudowie obiektów będą stosowane nowoczesne technologie stawiające na oszczędność wody, natomiast odprowadzane z nich ścieki będą poddawane oczyszczaniu. W związku z tym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		

Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	<p>Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. W ramach realizowanych inwestycji dotyczących modernizacji istniejących budynków bądź ewentualnie budowy nowych, będą stosowane odpowiednie rozwiązania służące ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza (termoizolacja, niskoemisyjne źródła energii, OZE) czy do wód (racjonalna gospodarka wodna i ewentualnie oczyszczanie ścieków). Nie przewiduje się, aby jakiegokolwiek zanieczyszczenia były odprowadzane do gleb. Proces realizacji inwestycji prowadzony będzie zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska przed zanieczyszczeniem. Przepisy określające wymagania dla wyrobów budowlanych, jakie mogą być stosowane na rynku krajowym są zgodne z regulacjami ukształtowanymi w Unii Europejskiej. Wpływ na ograniczenie zanieczyszczeń mieć będzie również stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury zarówno w ramach budynków, jak i w ich otoczeniu (wprowadzenie zielonych elementów, gromadzenie wody opadowej). W związku z brakiem wpływu na zwiększanie emisji zanieczyszczeń wspierane działania uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	<p>Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Wspierane będą przede wszystkim działania dotyczące modernizacji, rozbudowy, przebudowy obiektów, a w związku z tym ich oddziaływanie na środowisko będzie ograniczone do terenu inwestycji. Zakłada się, że projektowanie oraz wykonanie inwestycji uwzględniąć będzie jej bezpośrednie otoczenie i przyczyniać się do wzmocnienia terenów zieleni. W ich tworzeniu preferowane będzie wprowadzanie gatunków rodzimych. Ponadto wykorzystanie energooszczędnych rozwiązań pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, co w efekcie pośrednio pozytywnie wpłynie na różnorodność biologiczną oraz ekosystemy. W celu zminimalizowania wpływu na siedliska i gatunki przygotowując i realizując inwestycje należy uwzględnić wskazane we wstępie niniejszego opracowania ogólne zasady prowadzenia prac budowlanych w odniesieniu do elementów przyrodniczych. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>

Tab. 96_6.4(iii).6b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę na potrzeby realizacji usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej lub usług aktywnej integracji

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>	x	<p>Zakres wsparcia dotyczy przede wszystkim przebudowy/rozbudowy/modernizacji obiektów związanych z infrastrukturą społeczną wraz z ich wyposażeniem. W pojedynczych, uzasadnionych przypadkach dopuszcza się budowę nowych obiektów. Modernizacja obiektów przyczyni się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, dzięki użyciu technologii do ich ocieplania, a także chłodzenia oraz ogrzewania. Istotnym rozwiązaniem jest także stosowanie OZE, co pozwoli ograniczyć zapotrzebowania na energię. W związku z powyższym prowadzone działania będą zgodne z zasadą „nie czyni poważnych szkód”.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek: (i)prowadzi do znacznego zwiększenia wytworzenia, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla</i></p>	x	<p>W ramach działań przewiduje się przede wszystkim przebudowę/rozbudowę/modernizację obiektów związanych z infrastrukturą na potrzeby usług społecznych wraz z ich wyposażeniem, ewentualnie budowę nowych. Z uwagi na charakter działań w wyniku prowadzonych prac powstawać będą odpady remontowo-budowlane. Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu. Prace inwestycyjne należy prowadzić z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz uwzględnić ponowne użycie części wygenerowanych odpadów lub ich recykling.</p>

<i>środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i>		
Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i>		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów: <i>Czy przewiduje się, że środek: (i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub (ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i>		

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- pożądanе stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury;
- preferowane zastosowanie gatunków rodzimych w zagospodarowywaniu otoczenia;
- stosowanie dobrych praktyk z zakresu ochrony zieleni i drzew w celu zminimalizowania wpływu prowadzonych prac na występujące siedliska i gatunki.

Tab. 97_6.4(vi).7a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę kultury

Priorytet 6. Fundusze europejskie na rzecz zwiększenia dostępności regionalnej infrastruktury dla mieszkańców

Cel szczegółowy 4(vi): Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych

Zakres wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę kultury

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu	x		
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres wsparcia nie ma znaczącego przewidywanego wpływu na adaptację do zmian klimatu. Ze względu na narażenie budynków na falę upałów zasadne jest wykonanie termoizolacji (zarówno nowych obiektów, jak i modernizowanych). Zagwarantuje to komfort osobom

			z nich korzystającym. Ponadto nowopowstałe budynki powinny zachować określoną w przepisach krajowych ilość powierzchni biologicznie czynnej. Przewiduje się także wprowadzanie rozwiązań adaptacyjnych w postaci zielono-niebieskiej infrastruktury, które pozwolą przystosować obiekty i ich otoczenie do zmian klimatu. W związku z powyższym prowadzone działania będą zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Planowane działania nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. Nie przewiduje się, aby mogły zagrażać potencjałowi oraz dobremu stanowi jcw podziemnych i powierzchniowych. Przy budowie oraz rozbudowie obiektów będą stosowane nowoczesne technologie stawiające na oszczędność wody, natomiast odprowadzane z nich ścieki będą poddawane oczyszczaniu. W związku z tym zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	x		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na zwiększenie poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby. W ramach realizowanych inwestycji dotyczących modernizacji istniejących budynków bądź ewentualnie budowy nowych, będą stosowane odpowiednie rozwiązania służące ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza (termoizolacja, niskoemisyjne źródła energii, OZE) czy do wód (racjonalna gospodarka wodna i ewentualnie oczyszczanie ścieków). Nie przewiduje się, aby jakiegokolwiek zanieczyszczenia były odprowadzane do gleb. Proces realizacji inwestycji prowadzony będzie zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska przed zanieczyszczeniem. Przepisy określające wymagania dla wyrobów budowlanych, jakie mogą być stosowane na rynku krajowym są zgodne z regulacjami ukształtowanymi w Unii Europejskiej. Wpływ na ograniczenie zanieczyszczeń mieć będzie również stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury zarówno w ramach budynków, jak i w ich otoczeniu (wprowadzenie zielonych elementów, gromadzenie wody opadowej). W związku z brakiem wpływu na zwiększanie emisji zanieczyszczeń wspierane działania uznaje się za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Wspierane będą przede wszystkim działania dotyczące modernizacji, rozbudowy, przebudowy obiektów, a w związku z tym ich oddziaływanie na środowisko będzie z reguły ograniczone do terenu inwestycji. Zakłada się, że projektowanie oraz wykonanie inwestycji uwzględnić będzie jej bezpośrednie otoczenie i przyczyniać się do

			<p>wzmocniona terenów zieleni. W ich tworzeniu preferowane będzie wprowadzanie gatunków rodzimych. Ponadto wykorzystanie energooszczędnych rozwiązań pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń, co w efekcie pośrednio pozytywnie wpłynie na różnorodność biologiczną oraz ekosystemy. W celu zminimalizowania wpływu na siedliska i gatunki przygotowując i realizując inwestycje należy uwzględniać wskazywane we wstępie niniejszego opracowania ogólne zasady prowadzenia prac budowlanych w odniesieniu do elementów przyrodniczych. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.</p>
--	--	--	---

Tab. 98_6.4(vi).7b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę kultury

Pytania	nie	Uzasadnienie merytoryczne
<p>Łagodzenie zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?</i></p>	x	<p>Zakres wsparcia dotyczy przede wszystkim przebudowy/rozbudowy/modernizacji obiektów związanych z infrastrukturą kultury wraz z ich wyposażeniem w celu poprawy ich dostępności i atrakcyjności. W pojedynczych, uzasadnionych przypadkach dopuszcza się budowę nowych obiektów. Modernizacja obiektów, w tym obiegów zabytkowych, przyczyni się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, dzięki użyciu technologii do ich ocieplania, a także chłodzenia oraz ogrzewania. Istotnym rozwiązaniem jest także stosowanie OZE, co pozwoli ograniczyć zapotrzebowania na energię. Wprowadzanie zieleni na otaczające tereny pozwoli na zwiększenie liczby lądowych pochłaniaczy dwutlenku węgla.</p>
<p>Adaptacja do zmian klimatu: <i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?</i></p>		
<p>Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich: <i>Czy przewiduje się, że środek będzie zagrażał: (i) dobremu stanowi lub dobremu potencjałowi ekologicznemu jednolitych części wód, w tym wód powierzchniowych i wód gruntowych lub (ii) dobremu stanowi środowiska wód morskich?</i></p>		
<p>Przejęcie na gospodarke o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling: <i>Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania,</i></p>	x	<p>W ramach działań przewiduje się przede wszystkim przebudowę/rozbudowę/modernizację obiektów zabytkowych i infrastruktury kulturalnej, w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się budowę nowych obiektów. Z uwagi na charakter działań w wyniku prowadzonych prac powstawać będą odpady remontowo-budowlane. Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania,</p>

<p><i>spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub</i></p> <p><i>(ii) doprowadzi do poważnej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub</i></p> <p><i>(iii) spowoduje poważne i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?</i></p>		<p>a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu. Prace inwestycyjne należy prowadzić z wykorzystaniem dostępnych systemów sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych oraz uwzględnić ponowne użycie części wygenerowanych odpadów lub ich recykling.</p>
<p>Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola:</p> <p><i>Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?</i></p>		
<p>Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:</p> <p><i>Czy przewiduje się, że środek:</i></p> <p><i>(i) będzie w znacznym stopniu szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów lub</i></p> <p><i>(ii) będzie szkodliwy dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk i gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii?</i></p>		

PREFEROWANE ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE ZGODNOŚĆ Z ZASADĄ DNSH:

- pożądanę stosowanie rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury;
- preferowane zastosowanie gatunków rodzimych w zagospodarowywaniu otoczenia;
- stosowanie dobrych praktyk z zakresu ochrony zieleni i drzew w celu zminimalizowania wpływu prowadzonych prac na występujące siedliska i gatunki.

PRIORYTET 7

Fundusze europejskie na rozwój lokalny

Tab. 99_7.4(I).1a. Ocena podstawowa dla działań dotyczących rozwoju lokalnego			
Priorytet 7. Fundusze europejskie na rozwój lokalny			
Cel szczegółowy 4(I): Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci			
Zakres wsparcia:			
<p>Ze względu na charakter wdrażanego w ramach Priorytetu 7. instrumentu RLKS, katalog działań objętych wsparciem zostanie ustalony na późniejszym etapie wdrażania programu. Przewiduje się, że będą to działania z reguły „miękkie”. Działania infrastrukturalne dopuszcza się w ograniczonym zakresie – mogą one dotyczyć niewielkich ingerencji w wykorzystywane na potrzeby projektów miękkich obiekty, tj. doposażenie ich, drobne remonty i modernizacje dla nowych potrzeb. W ramach zakresu wsparcia zakłada się realizację działań skierowanych głównie do seniorów, młodych, lokalnych artystów i lokalnych liderów kultury, animatorów, przedsiębiorców związanych z tworzeniem i rozwojem marki lokalnej i markowego produktu lokalnego. Działania będą mogły być łączone (jeden projekt może zawierać działania skierowane do seniorów jak i osób młodych lub połączenie kultury z edukacją i przedsiębiorczością).</p>			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Ze względu na charakter wdrażanych rozwiązań planowane działania nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. Zakres możliwych do realizacji działań uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Ze względu na charakter wdrażanych rozwiązań planowane działania nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy, aczkolwiek zastosowanie nowoczesnych materiałów podczas możliwych remontów wewnątrz budynków pozwoli na dostosowanie się do zmiany warunków klimatycznych. Zakres możliwych do realizacji działań uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Ze względu na charakter wdrażanych rozwiązań planowane działania nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. Zakres możliwych do realizacji działań uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Ze względu na charakter wdrażanych rozwiązań planowane działania nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. W ramach prowadzonych działań możliwe jest powstawanie odpadów związanych z prowadzeniem drobnych remontów, doposażaniem czy przebudowywaniem obiektów. Nie zakłada się, aby powyższe działania znacząco negatywnie oddziaływały na środowisko. Gospodarka odpadami będzie prowadzona zgodnie z krajowymi przepisami prawa. Według hierarchii postępowania z powstałymi odpadami najpierw podejmowane będą działania służące zapobieganiu ich powstawania, a dalej ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia czy recyklingu. Możliwy zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Ze względu na charakter wdrażanych rozwiązań planowane działania nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. Zakres możliwych do realizacji działań uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Ze względu na charakter wdrażanych rozwiązań planowane działania nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. Zakres możliwych do realizacji działań uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

PRIORYTET 8

Fundusze europejskie na wsparcie

w obszarze rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego

Tab. 100_8.4(a).1a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Kompleksowe wsparcie w zakresie aktywizacji zawodowej oraz poprawy sytuacji na rynku pracy (klientów publicznych służb zatrudnienia, adresatów działań Ochotniczych Hufców Pracy oraz osób ubogich pracujących, osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych i/lub pracujących w ramach umów cywilno-prawnych)

Priorytet 8. Fundusze europejskie na wsparcie w obszarze rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego

Cel szczegółowy 4(a): Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej

Zakres wsparcia: Kompleksowe wsparcie w zakresie aktywizacji zawodowej oraz poprawy sytuacji na rynku pracy (klientów publicznych służb zatrudnienia, adresatów działań Ochotniczych Hufców Pracy oraz osób ubogich pracujących, osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych i/lub pracujących w ramach umów cywilno-prawnych)

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Ze względu na charakter wdrażanych rozwiązań planowane działania nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. W ramach wsparcia możliwe jest realizowanie działań informacyjno-edukacyjnych z zakresu zmian klimatycznych i ochrony środowiska, które przyczynią się do wzrostu świadomości i zachowań społeczeństwa, a w efekcie w sposób pośredni wpłyną na redukcję emisji gazów cieplarnianych. W przypadku dopuszczenia cross-financjingu możliwe będą działania obejmujące modernizację i adaptację budynków. W wyniku prowadzonych prac poprzez stosowanie technologii niskoemisyjnych możliwe jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. Przede wszystkim jednak wspierane będą działania o charakterze miękkim i z tego względu nie przewiduje się, aby miały one znaczący wpływ na ten cel klimatyczny. W związku z tym uznaje się je za zgodne

			z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Ze względu na charakter wdrażanych rozwiązań planowane działania nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. Zakres projektów jest zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Ze względu na charakter wdrażanych rozwiązań planowane działania nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. Zakres projektów jest zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Ze względu na charakter wdrażanych rozwiązań planowane działania nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. Zakres projektów jest zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Ze względu na charakter wdrażanych rozwiązań planowane działania nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. Zakres projektów jest zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Ze względu na charakter wdrażanych rozwiązań planowane działania nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. Zakres projektów jest zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Tab. 101_8.4(d).3a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wsparcie w obszarze adaptacyjności oraz budowanie zdolności partnerów społecznych

Priorytet 8. Fundusze europejskie na wsparcie w obszarze rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego

Cel szczegółowy 4(d): Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia

Zakres wsparcia: Wsparcie w obszarze adaptacyjności oraz budowanie zdolności partnerów społecznych

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
---	-----	-----	---

zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód”			
Łagodzenie zmian klimatu		x	W ramach wsparcia możliwe jest realizowanie działań informacyjno-edukacyjnych, które przyczynią się do wzrostu świadomości i zachowań społeczeństwa, a w efekcie w sposób pośredni wpłyną na redukcję emisji gazów cieplarnianych. W przypadku dopuszczenia cross-finansingu możliwe będą działania obejmujące modernizację i adaptację budynków. W wyniku prowadzonych prac poprzez stosowanie technologii niskoemisyjnych możliwe jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. Przede wszystkim jednak wspierane będą działania o charakterze miękkim i z tego względu nie przewiduje się, aby miały one znaczący wpływ na ten cel klimatyczny. W związku z tym uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel klimatyczny, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel środowiskowy, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	W ramach zakresu wsparcia realizowane będą działania informacyjno-edukacyjne, w tym usługi rozwojowe, które będą nakierowane na zieloną gospodarkę i gospodarkę o obiegu zamkniętym. Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel środowiskowy, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel środowiskowy, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel środowiskowy, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czynić poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Tab. 102_8.4(f).2a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wychowanie przedszkolne, Kształcenie ogólne, Kształcenie zawodowe, Stypendia dla uczniów

Priorytet 8. Fundusze europejskie na wsparcie w obszarze rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego

Cel szczegółowy 4(f): Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

Zakresy wsparcia: Wychowanie przedszkolne, Kształcenie ogólne, Kształcenie zawodowe, Stypendia dla uczniów

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	W ramach wsparcia możliwe jest realizowanie działań edukacyjnych z zakresu zmian klimatycznych i ochrony środowiska, które przyczynią się do wzrostu świadomości i zachowań społeczeństwa, a w efekcie w sposób pośredni wpłyną na redukcję emisji gazów cieplarnianych. W przypadku dopuszczenia cross-financjingu możliwe będą działania obejmujące modernizację i adaptację budynków. W wyniku prowadzonych prac poprzez stosowanie technologii niskoemisyjnych możliwe jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. Przede wszystkim jednak wspierane będą działania o charakterze miękkim i z tego względu nie przewiduje się, aby miały one znaczący wpływ na ten cel klimatyczny. W związku z tym uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel klimatyczny, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	W przypadku wspierania inwestycji, w których zakresie uwzględniono modernizację infrastruktury wodno-kanalizacyjnej należy zastosować działania służące ograniczeniu zużycia wody i produkcję ścieków, a także zabezpieczyć ich właściwe odprowadzanie i oczyszczanie. Przede wszystkim jednak wspierane będą działania o charakterze miękkim i z tego względu nie przewiduje się, aby miały one znaczący wpływ na ten cel klimatyczny.

			W związku z tym uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	W przypadku zakupu infrastruktury, w tym dopuszczenia do realizacji działań generujących powstawanie niewielkich ilości odpadów remontowych będą one zagospodarowywane zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, w tym również poddawane recyklingowi. Przede wszystkim jednak wspierane będą działania o charakterze miękkim i z tego względu nie przewiduje się, aby miały one znaczący wpływ na ten cel klimatyczny. W związku z tym uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel środowiskowy, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel środowiskowy, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Priorytet 8. Fundusze europejskie na wsparcie w obszarze rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego

Cel szczegółowy 4(g): Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej

Zakres wsparcia: Usługi rozwojowe i kompetencje podstawowe osób dorosłych

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyń poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Ze względu na charakter wdrażanych rozwiązań planowane działania nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. W ramach wsparcia możliwe jest realizowanie działań edukacyjnych z zakresu zmian klimatycznych i ochrony środowiska, które przyczynią się do wzrostu świadomości i zachowań społeczeństwa, a w efekcie w sposób pośredni wpłyną na redukcję emisji gazów cieplarnianych. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel klimatyczny, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel środowiskowy, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel środowiskowy, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel środowiskowy, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyń poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel środowiskowy, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Tab. 104_8.4(h).5a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Aktywna integracja, ekonomia społeczna, promowanie integracji społeczno-gospodarczej, promowanie integracji społeczno-ekonomicznej społeczności zmarginalizowanych oraz budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego

Priorytet 8. Fundusze europejskie na wsparcie w obszarze rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego

Cel szczegółowy 4(h): Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji

Zakres wsparcia: Aktywna integracja, ekonomia społeczna, promowanie integracji społeczno-gospodarczej, promowanie integracji społeczno-ekonomicznej społeczności zmarginalizowanych oraz budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	W ramach wsparcia możliwe jest realizowanie działań edukacyjnych z zakresu zmian klimatycznych i ochrony środowiska, które przyczynią się do wzrostu świadomości i zachowań społeczeństwa, a w efekcie w sposób pośredni wpłyną na redukcję emisji gazów cieplarnianych. W przypadku dopuszczenia cross-financingu możliwe będą działania obejmujące modernizację i adaptację budynków. W wyniku prowadzonych prac poprzez stosowanie technologii niskoemisyjnych możliwe jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. Przede wszystkim jednak wspierane będą działania o charakterze miękkim i z tego względu nie przewiduje się, aby miały one znaczący wpływ na ten cel klimatyczny. W związku z tym uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel klimatyczny, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.

Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	W przypadku wspierania inwestycji, w których zakresie uwzględniono modernizację infrastruktury wodno-kanalizacyjnej należy zastosować działania służące ograniczeniu zużycia wody i produkcję ścieków, a także zabezpieczyć ich właściwe odprowadzanie i oczyszczanie. Przede wszystkim jednak wspierane będą działania o charakterze miękkim i z tego względu nie przewiduje się, aby miały one znaczący wpływ na ten cel klimatyczny. W związku z tym uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	W przypadku dopuszczenia do realizacji działań generujących powstawanie niewielkich ilości odpadów remontowych będą one zagospodarowywane zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, w tym również poddawane recyklingowi. Przede wszystkim jednak wspierane będą działania o charakterze miękkim i z tego względu nie przewiduje się, aby miały one znaczący wpływ na ten cel klimatyczny. W związku z tym uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel środowiskowy, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel środowiskowy, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

Tab. 105_8.4(k).6a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Usługi społeczne i zdrowotne, usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej

Priorytet 8. Fundusze europejskie na wsparcie w obszarze rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego

Cel szczegółowy 4(k): Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej

Zakres wsparcia: Usługi społeczne i zdrowotne, usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	W ramach wsparcia możliwe jest realizowanie działań edukacyjnych z zakresu zmian klimatycznych i ochrony środowiska, które przyczynią się do wzrostu świadomości i zachowań społeczeństwa, a w efekcie w sposób pośredni wpłyną na redukcję emisji gazów cieplarnianych. W przypadku dopuszczenia cross-financingu możliwe będą działania obejmujące modernizację i adaptację budynków. W wyniku prowadzonych prac poprzez stosowanie technologii niskoemisyjnych możliwe jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych. Przede wszystkim jednak wspierane będą działania o charakterze miękkim i z tego względu nie przewiduje się, aby miały one znaczący wpływ na ten cel klimatyczny. W związku z tym uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel klimatyczny, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	W przypadku wspierania inwestycji, w których zakresie uwzględniono modernizację infrastruktury wodno-kanalizacyjnej należy zastosować działania służące ograniczeniu zużycia wody i produkcję ścieków, a także zabezpieczyć ich właściwe odprowadzanie i oczyszczanie. Przede wszystkim jednak wspierane będą działania o charakterze miękkim i z tego względu nie przewiduje się, aby miały one znaczący wpływ na ten cel klimatyczny.

			W związku z tym uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	W przypadku dopuszczenia do realizacji działań generujących powstawanie niewielkich ilości odpadów remontowych będą one zagospodarowywane zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, w tym również poddawane recyklingowi. Przede wszystkim jednak wspierane będą działania o charakterze miękkim i z tego względu nie przewiduje się, aby miały one znaczący wpływ na ten cel klimatyczny. W związku z tym uznaje się je za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel środowiskowy, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Ze względu na miękki charakter planowanych działań przewidywane wsparcie nie będzie miało znaczącego wpływu na ten cel środowiskowy, i z tego względu uznaje się go za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczności poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

PRIORYTET 9

Pomoc techniczna EFRR

PRIORYTET 10

Pomoc techniczna EFS+

Tab. 106_9.1a. Ocena podstawowa dla pomocy technicznej EFRR i EFS+

Priorytet 9 Pomoc techniczna EFRR / Priorytet 10 Pomoc techniczna EFS+			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością podania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”	tak	nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”
Łagodzenie zmian klimatu		x	Zakres planowanych działań nie ma znaczącego przewidywalnego wpływu na łagodzenie zmian klimatu i nie przyczyni się do zwiększenia emisji gazów cieplarnianych. Działania ukierunkowane na zakup urządzeń energooszczędnych spowodują zmniejszenie zużycia energii elektrycznej poprzez zastosowanie technologii nisko i zeroemisyjnych. Dodatkowo w ramach pomocy technicznej możliwe będzie prowadzenie działań informacyjnych, edukacyjnych i promocyjnych zachęcających do realizacji projektów o charakterze prośrodowiskowym, które wpłyną pozytywnie na osiągnięcie celów środowiskowych. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Adaptacja do zmian klimatu		x	Zakres planowanych działań nie ma znaczącego bezpośredniego wpływu na adaptację do zmian klimatu, aczkolwiek pośrednio inwestycje będą mogły pozytywnie oddziaływać na realizację celu środowiskowego. Dodatkowo w ramach pomocy technicznej możliwe będzie prowadzenie działań informacyjnych, edukacyjnych i promocyjnych zachęcających do realizacji projektów o charakterze prośrodowiskowym, które wpłyną pozytywnie na osiągnięcie celów środowiskowych. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyn poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		x	Planowane działania nie mają znaczącego przewidywalnego wpływu na ten cel środowiskowy. Realizowane projekty nie będą negatywnie oddziaływać na jakość i ilość wody w jednolitych częściach wód. W przypadku prac remontowych zastosowanie nowoczesnych technologii (np. armatury oszczędzające

			wodę) przyczyni się do efektywnego wykorzystywania zasobów wodnych. Dodatkowo w ramach pomocy technicznej możliwe będzie prowadzenie działań informacyjnych, edukacyjnych i promocyjnych zachęcających do realizacji projektów o charakterze środowiskowym, które wpłyną pozytywnie na osiągnięcie celów środowiskowych. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		x	Zakres planowanych działań nie będzie miał znaczącego negatywnego wpływu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recyklingu. Przy wymianie bądź wprowadzaniu nowego wyposażenia zakłada się możliwość powstanie niewielkiej ilości odpadów remontowo-budowlanych, ale nie będzie to miało znaczącego negatywnego wpływu na środowisko. Również wyeksploatowany sprzęt biurowy będzie podlegał utylizacji zgodnie z założeniami gospodarki odpadami, w tym przewiduje się jego recykling oraz ponowne użycie wybranych materiałów. Dodatkowo w ramach pomocy technicznej możliwe będzie prowadzenie działań informacyjnych, edukacyjnych i promocyjnych zachęcających do realizacji projektów o charakterze środowiskowym, które wpłyną pozytywnie na osiągnięcie celów środowiskowych. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		x	Zakres planowanych działań nie będzie miał znaczącego negatywnego wpływu na zanieczyszczanie powietrza, wody lub gleby. Zastosowanie nowoczesnych technologii zero i niskoemisyjnych pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, wód i gleb. Dodatkowo w ramach pomocy technicznej możliwe będzie prowadzenie działań informacyjnych, edukacyjnych i promocyjnych zachęcających do realizacji projektów o charakterze środowiskowym, które wpłyną pozytywnie na osiągnięcie celów środowiskowych. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		x	Zakres wspieranych działań nie ma znaczącego wpływu na ochronę i odbudowę bioróżnorodności i ekosystemów. Możliwe będzie prowadzenie działań informacyjnych, edukacyjnych i promocyjnych zachęcających do realizacji projektów o charakterze środowiskowym, które wpłyną pozytywnie na osiągnięcie celów środowiskowych. Zakres wsparcia uznaje się za zgodny z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do danego celu.
<i>Na liście kontrolnej nie wskazano celów środowiskowych, dla których istnieje konieczność poddania zakresu wspieranych działań szczegółowej merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do celów środowiskowych.</i>			

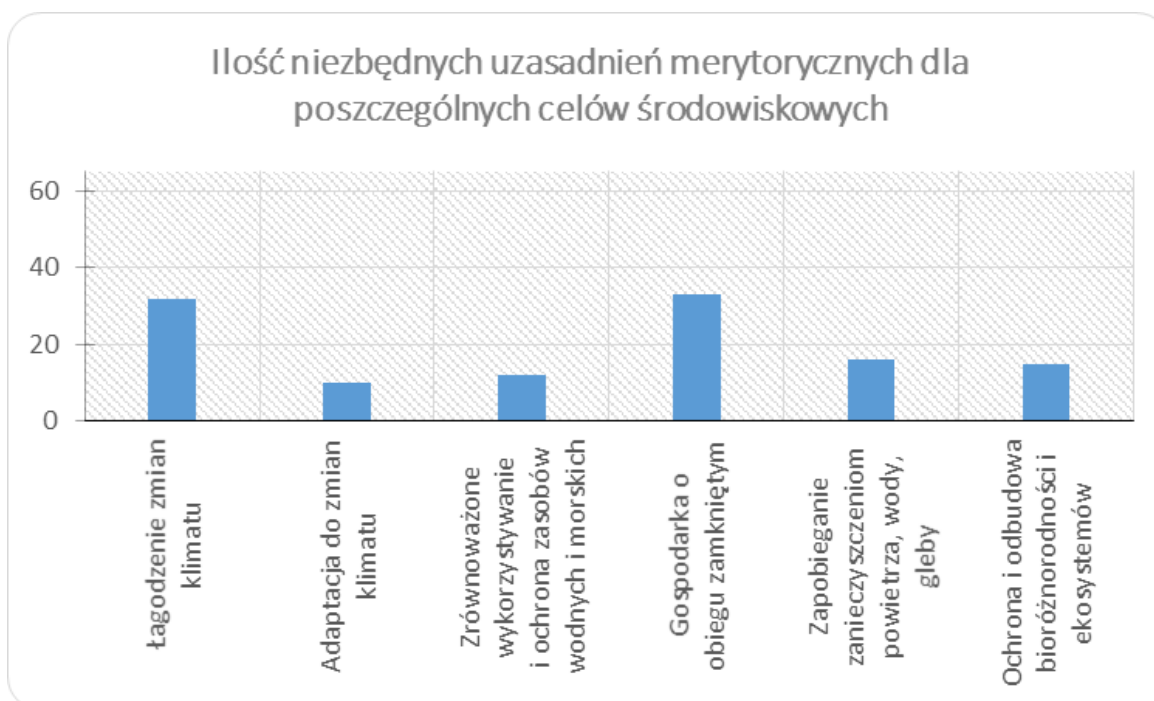
4 Podsumowanie

Przeprowadzono weryfikację zakresów wsparcia przewidzianych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027. Analiza obejmowała ocenę planowanych rodzajów działań pod kątem zgodności z zasadą DNSH („nie czyn poważnych szkód”) i wykazała, że żadne z nich nie było sprzeczne z powyższą zasadą w odniesieniu do określonych celów środowiskowych. Ocena podstawowa na podstawie tylko listy kontrolnej została sporządzona dla 24 spośród 65 planowanych zakresów działań, co oznacza, że nie obserwuje się ich ewentualnego znaczącego przewidywalnego wpływu na cele środowiskowe, bądź te rodzaje działań oceniono jako wspierające dany cel o współczynniku 100% lub wnoszą one istotny wkład w jego realizację. Najwięcej działań poddanych tylko ocenie podstawowej zaobserwowano w ramach priorytetu pierwszego (12 z 17 zakresów) oraz ósmego (6 zakresów na 6 wydzielonych w priorytecie). Inwestycje z priorytetu pierwszego oceniono jako wnoszące istotny wkład w realizację celów środowiskowych, a także wydzielono działania „miękkie” kierowane do przedsiębiorstw, wzmacniające konkurencyjność MŚP, innowacyjność oraz wspierające promocję gospodarki lokalnej. W priorytecie ósmym również zawarte są działania „miękkie” dotyczące między innymi wsparcia w obszarze adaptacyjności, edukacji czy zdrowia.

W ramach 65 ocenianych i planowanych w programie zakresów wsparcia największą ilość niezbędnych ocen merytorycznych odnotowano dla celu związanego z gospodarką o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganiu powstawania odpadów i recyklingiem (33 oceny) oraz celu dotyczącego łagodzenia zmian klimatu (30 ocen). Ocena merytoryczna dla celu środowiskowego związanego z gospodarką o obiegu zamkniętym w dużej mierze była konieczna dla inwestycji zawartych w priorytetach: drugim (Fundusze europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu), czwartym (Fundusze europejskie na rzecz spójności i dostępności komunikacyjnej regionu) oraz szóstym (Fundusze europejskie na rzecz zwiększenia dostępności regionalnej infrastruktury społecznej). Wynika to z faktu prowadzenia działań modernizacyjnych, restauracyjnych, adaptacyjnych, infrastrukturalnych, remontowych, a także przebudowy i rozbudowy istniejących obiektów albo ciągów komunikacyjnych. Tego typu prace stwarzają możliwość generowania różnego rodzaju odpadów, aczkolwiek gospodarka odpadami na terenie województwa kujawsko-pomorskiego prowadzona będzie z zachowaniem obowiązujących przepisów krajowych. Zakłada się zapobieganie ich nadmiernemu powstawaniu, a w przypadku powstałych już odpadów – ich minimalizację, segregację, ponowne użycie lub recykling.

Ocena merytoryczna dla celu środowiskowego związanego z łagodzeniem zmian klimatu także była niezbędna w większości dla priorytetów: czwartego i szóstego, ale ponadto dla priorytetu piątego (Fundusze europejskie na wzmacnianie potencjałów endogenicznych regionu). Prace planowane w ramach powyższych zakresów będą oddziaływały na środowisko, lecz nie będzie to oddziaływanie znaczące w takim stopniu, aby nie można było zminimalizować jego niekorzystnych skutków poprzez wprowadzanie m.in. rozwiązań z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury w otoczeniu prowadzonych inwestycji czy realizację nowych nasadzeń, pełniących funkcję naturalnych pochłaniaczy dwutlenku węgla. Ponadto planuje się stosowanie rozwiązań energooszczędnych, w miarę możliwości opartych o odnawialne źródła energii, co przyczyni się do ograniczania wzrostu zapotrzebowania na energię. Powstawanie nowych ciągów komunikacyjnych pozwoli na wyprowadzenie i upłynnienie znacznej części ruchu pojazdów z miast, dzięki czemu zmniejszeniu ulegnie emisja zanieczyszczeń do środowiska. Zakłada się, że prace dotyczące obiektów budowlanych będą prowadzone w oparciu

o nowoczesne technologie oraz odpowiednie materiały, zapewniające dostosowanie do zmian klimatu.

Reasumując, wszystkie zakresy działań ujęte w programie Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza na lata 2021-2027 uznano za zgodne z zasadą „nie czyn poważnych szkód”. Tak jak ustalono – niektóre z planowanych inwestycji mogą lokalnie oddziaływać na środowisko w sposób negatywny, aczkolwiek w takich przypadkach zaleca się wdrażanie rozwiązań pozwalających na ograniczenie bądź eliminację niekorzystnego wpływu, np. poprzez zmianę lokalizacji, stosowanych materiałów czy technologii. W momencie braku możliwości wprowadzenia środków alternatywnych, a planowany zakres jest niezbędny dla osiągnięcia celu, zakłada się realizację działań kompensacyjnych. W niniejszej ocenie wskazano również kryteria wyboru projektów oraz preferowane rozwiązania, które pozwolą na zapewnienie zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód” wspieranych w ramach programu regionalnego działań.

Spis tabel

Tab. 1_1.1(i).1a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Prace b+r i rozwój zaplecza b+r w jednostkach naukowych.....	12
Tab. 2_1.1(i).1b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Prace b+r i rozwój zaplecza b+r w jednostkach naukowych.....	13
Tab. 3_1.1(i).2a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Tworzenie i rozwój zaplecza b+r w przedsiębiorstwach	15
Tab. 4_1.1(i).2b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Tworzenie i rozwój zaplecza b+r w przedsiębiorstwach	16
Tab. 5_1.1(i).3a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Prace b+r + wdrożenie wyników prac b+r	19
Tab. 6_1.1(i).3b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Prace b+r + wdrożenie wyników prac b+r.....	20
Tab. 7_1.1(i).4a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Bony dla przedsiębiorstw na zakup prac badawczo-rozwojowych jednostkach badawczych	22
Tab. 8_1.1(ii). 5a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Rozwój systemu usług w zakresie e-kultury	25
Tab. 9_1.1(ii). 6a. Platformy i rozwój e-usług publicznych (geodezja na poziomie regionalnym)	26
Tab. 10_1.1(ii). 7a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Rozwój systemu usług w zakresie e-edukacji.....	28
Tab. 11_1.1(ii). 8a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Rozwój systemu usług w zakresie e-zdrowia.....	30
Tab. 12_1.1(iii). 9a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wsparcie infrastruktury biznesowej, w tym m.in. powstawania i rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości, ośrodków wspierających przedsiębiorczość, uzbrojenia terenów pod działalność gospodarczą dla MŚP	31
Tab. 13_1.1(iii). 9b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Wsparcie infrastruktury biznesowej, w tym m.in. powstawania i rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości, ośrodków wspierających przedsiębiorczość, uzbrojenia terenów pod działalność gospodarczą dla MŚP	33
Tab. 14_1.1(iii). 10a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wzmocnienie konkurencyjności MŚP m. in. poprzez wdrażanie innowacji lub wdrażanie wyników prac b+r (bez poprzedzającego etapu prac B+R lub stanowiące kontynuację wcześniej przeprowadzonych prac B+R); Rozwój produktów i usług opartych na TIK/ systemach ERP w przedsiębiorstwach/ aplikacjach webowych i systemach sprzedażowych (grant); Wsparcie internacjonalizacji MŚP, w tym eksportu towarów zaawansowanych technologicznie	38
Tab. 15_1.1(iii). 10b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Wzmocnienie konkurencyjności MŚP m. in. poprzez wdrażanie innowacji lub wdrażanie wyników prac b+r (bez poprzedzającego etapu prac B+R lub stanowiące kontynuację wcześniej przeprowadzonych prac B+R); Rozwój produktów i usług opartych na TIK/ systemach ERP w przedsiębiorstwach/ aplikacjach webowych i systemach sprzedażowych (grant); Wsparcie internacjonalizacji MŚP, w tym eksportu towarów zaawansowanych technologicznie	39
Tab. 16_1.1(iii). 11a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wsparcie internacjonalizacji MŚP, w tym eksportu towarów zaawansowanych technologicznie	41
Tab. 17_1.1(iii). 12a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Promocja gospodarki regionalnej ...	42
Tab. 18_1.1(iii). 13a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Bony dla przedsiębiorstw na zakup usług doradczych w obszarach innych niż b+r, w tym bony dla przedsiębiorstw na zakup usług doradczych świadczonych przez IOB w obszarze b+r	43
Tab. 19_1.1(iv). 14a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Monitoring inteligentnych specjalizacji i ich aktualizacja poprzez proces przedsiębiorczego odkrywania	45
Tab. 20_1.1(iv). 15a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Akceleracja i współpraca b+r.....	46
Tab. 21_1.1(iv). 15b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Akceleracja i współpraca b+r	47

Tab. 22_1.1(iv). 16a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wejście kapitałowe.....	49
Tab. 23_1.1(iv). 17a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Profesjonalizacja IOB, klastrów.....	50
Tab. 24_2.2(i). 1a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem, Kompleksowa modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z elementami instalacji grzewczej i źródłami ciepła wraz z audytem.....	52
Tab. 25_2.2(i). 1b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem, Kompleksowa modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z elementami instalacji grzewczej i źródłami ciepła wraz z audytem.....	53
Tab. 26_2.2(i). 3a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Ciepłownie lokalne, kotłownie i efektywne sieci ciepłownicze (budowa i modernizacja).....	56
Tab. 27_2.2(i). 3b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Ciepłownie lokalne, kotłownie i efektywne sieci ciepłownicze (budowa i modernizacja).....	57
Tab. 28_2.2(i). 4a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Oświetlenie uliczne	59
Tab. 29_2.2(i). 4b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Oświetlenie uliczne	60
Tab. 30_2.2(i). 5a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Projekty w zakresie efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach wraz z audytem	61
Tab. 31_2.2(i). 5b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Projekty w zakresie efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach wraz z audytem	62
Tab. 32_2.2(ii). 6a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Rozwój małych instalacji OZE (jednostki wraz z przyłączeniem do sieci)	63
Tab. 33_2.2(ii). 6b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Rozwój małych instalacji OZE (jednostki wraz z przyłączeniem do sieci).....	64
Tab. 34_2.2(ii). 7a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Mikroinstalacje.....	66
Tab. 35_2.2(ii). 7b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Mikroinstalacje	67
Tab. 36_2.2(ii). 8a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Projekty z zakresu realizacji instalacji OZE na potrzeby własne w przedsiębiorstwach	68
Tab. 37_2.2(ii). 8b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Projekty z zakresu realizacji instalacji OZE na potrzeby własne w przedsiębiorstwach	70
Tab. 38_2.2(iv). 9a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Projekty w zakresie małej retencji realizowane na obszarze województwa	71
Tab. 39_2.2(iv). 9b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Projekty w zakresie małej retencji realizowane na obszarze województwa	73
Tab. 40_2.2(iv). 10a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno-ekologicznych.....	75
Tab. 41_2.2(iv). 10b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii chemiczno-ekologicznych	76
Tab. 42_2.2(iv). 11a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Adaptacja do zmian klimatu w miastach, w tym m.in.: gospodarowanie wodami odpadowymi, zwiększanie powierzchni terenów zieleni, nasadzenia drzew.....	77
Tab. 43_2.2(iv). 11b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Adaptacja do zmian klimatu w miastach, w tym m.in.: gospodarowanie wodami odpadowymi, zwiększanie powierzchni terenów zieleni, nasadzenia drzew.....	79
Tab. 44_2.2(v). 12a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Oczyszczalnie ścieków i sieci kanalizacyjne w ramach KPOŚK oraz budowa instalacji odwadniania i kompostowania osadów ściekowych na oczyszczalniach ścieków.....	80

Tab. 45_2.2(v). 12b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Oczyszczalnie ścieków i sieci kanalizacyjne w ramach KPOŚK oraz budowa instalacji odwadniania i kompostowania osadów ściekowych na oczyszczalniach ścieków	82
Tab. 46_2.2(v). 13a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i SUW, monitoring strat sieciowych - wycieków, instalacje monitoringowe.....	84
Tab. 47_2.2(v). 13b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i SUW, monitoring strat sieciowych - wycieków, instalacje monitoringowe.....	85
Tab. 48_2.2(vi). 14a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi	87
Tab. 49_2.2(vi). 14b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi	88
Tab. 50_2.2(vi). 15a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: PSZOKi	90
Tab. 51_2.2(vi). 15b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: PSZOKi	91
Tab. 52_2.2(vi). 16a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wspieranie przedsiębiorstw w zakresie minimalizacji wytwarzania odpadów w procesach produkcyjnych - ekoinnowacje i zarządzanie efektywnością środowiskową w kierunku gospodarki zasobooszczędnej (np. programy czystszej produkcji, Ecolabel, zielona przedsiębiorczość, technologie bezodpadowe)	93
Tab. 53_2.2(vii). 17a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Przedsięwzięcia zwiększające potencjał przyrodniczy regionu poprzez działania bezpośrednio związane z ochroną siedlisk i gatunków w szczególności na terenach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody.....	95
Tab. 54_2.2(vii). 18a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Działania rozwijające infrastrukturę związaną z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo (obszarach chronionych z tytułu ustawy o ochronie przyrody)	96
Tab. 55_2.2(vii). 19a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wyposażenie i przebudowa ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej	98
Tab. 56_3.2(viii). 1a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Projekty z zakresu rozwoju i usprawnienia systemu transportu miejskiego, w tym węzły zintegrowane i infrastruktura przystankowa	101
Tab. 57_3.2 (viii). 1b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Projekty z zakresu rozwoju i usprawnienia systemu transportu miejskiego, w tym węzły zintegrowane i infrastruktura przystankowa	102
Tab. 58_3.2(viii). 2a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Infrastruktura przeznaczona dla rowerów	104
Tab. 59_3.2(viii). 2b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	105
Tab. 60_3.2(viii).3a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Infrastruktura paliw alternatywnych	107
Tab. 61_3.2(viii).3b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Infrastruktura paliw alternatywnych	108
Tab. 62_3.2(viii).4a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Tabor na potrzeby czystej komunikacji miejskiej	110
Tab. 63_3.2(viii).4b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Tabor na potrzeby czystej komunikacji miejskiej	112
Tab. 64_4.3(ii).1a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Poprawa bezpieczeństwa drogowego (projekty punktowe).....	114

Tab. 65_4.3(ii).1b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Poprawa bezpieczeństwa drogowego (projekty punktowe).....	115
Tab. 66_4.3(ii).2a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w drogi wojewódzkie (budowa obwodnic)	117
Tab. 67_4.3(ii).2b. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w drogi wojewódzkie (budowa obwodnic)	117
Tab. 68_4.3(ii).3a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Zakup taboru kolejowego.....	121
Tab. 69_4.3(ii).4a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Rozwój i poprawa zrównoważonej mobilności na szczeblu regionalnym i lokalnym, w tym system "biletu regionalnego", ITS oraz integracja różnych rodzajów transportu	123
Tab. 70_4.3(ii).4b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Rozwój i poprawa zrównoważonej mobilności na szczeblu regionalnym i lokalnym, w tym system "biletu regionalnego", ITS oraz integracja różnych rodzajów transportu.....	124
Tab. 71_5.5(i).1a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wsparcie rozwoju uzdrowisk.....	127
Tab. 72_5.5(i).1b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Wsparcie rozwoju uzdrowisk	128
Tab. 73_5.5(i).2a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wsparcie instytucji kultury.....	130
Tab. 74_5.5(i).2b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Wsparcie instytucji kultury ...	131
Tab. 75_5.5(i).3a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wsparcie rozwoju turystyki.....	133
Tab. 76_5.5(i).3b. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wsparcie rozwoju turystyki.....	134
Tab. 77_5.5(i).4a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Rewitalizacja/odnowa przestrzeni publicznych	137
Tab. 78_5.5(i).4b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Rewitalizacja/odnowa przestrzeni publicznych.....	138
Tab. 79_5.5(i).5a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą dla MŚP	140
Tab. 80_5.5(i).5b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Uzbrojenie terenów pod działalność gospodarczą dla MŚP	141
Tab. 81_5.5(i).6a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w drogi wojewódzkie w miastach prezydenckich.....	144
Tab. 82_5.5(i).6b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Inwestycje w drogi wojewódzkie w miastach prezydenckich	145
Tab. 83_5.5(i).7a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w drogi lokalne	147
Tab. 84_5.5(i).7b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Inwestycje w drogi lokalne ...	148
Tab. 85_6.4(v).1a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Infrastruktura zdrowotna, wyposażenie opieki zdrowotnej i aktywa ruchome opieki zdrowotnej	151
Tab. 86_6.4(v).1b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Infrastruktura zdrowotna, wyposażenie opieki zdrowotnej i aktywa ruchome opieki zdrowotnej	153
Tab. 87_6.4(ii).2a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną	155
Tab. 88_6.4(ii).2b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną	157
Tab. 89_6.4(ii).3a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę kształcenia ogólnego – poprawa dostępu do nowoczesnej edukacyjnej bazy sportowej.....	158
Tab. 90_6.4(ii).3b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę kształcenia ogólnego – poprawa dostępu do nowoczesnej edukacyjnej bazy sportowej	160
Tab. 91_6.4(ii).4a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę kształcenia zawodowego	162
Tab. 92_6.4(ii).4b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę kształcenia zawodowego.....	164
Tab. 93_6.4(ii).5a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę publicznych uczelni zawodowych	165

Tab. 94_6.4(ii).5b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę publicznych uczelni zawodowych.....	167
Tab. 95_6.4(iii).6a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę na potrzeby realizacji usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej lub usług aktywnej integracji ...	169
Tab. 96_6.4(iii).6b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę na potrzeby realizacji usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej lub usług aktywnej integracji	171
Tab. 97_6.4(vi).7a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę kultury.	172
Tab. 98_6.4(vi).7b. Uzasadnienie merytoryczne dla zakresu wsparcia: Inwestycje w infrastrukturę kultury	174
Tab. 99_7.4(l).1a. Ocena podstawowa dla działań dotyczących rozwoju lokalnego	176
Tab. 100_8.4(a).1a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Kompleksowe wsparcie w zakresie aktywizacji zawodowej oraz poprawy sytuacji na rynku pracy (klientów publicznych służb zatrudnienia, adresatów działań Ochotniczych Hufców Pracy oraz osób ubogich pracujących,	178
Tab. 101_8.4(d).3a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wsparcie w obszarze adaptacyjności oraz budowanie zdolności partnerów społecznych.....	179
Tab. 102_8.4(f).2a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Wychowanie przedszkolne, Kształcenie ogólne, Kształcenie zawodowe, Stypendia dla uczniów	181
Tab. 103_8.4(g).4a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Usługi rozwojowe dla osób dorosłych	183
Tab. 104_8.4(h).5a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Aktywna integracja, ekonomia społeczna, promowanie integracji społeczno-gospodarczej, promowanie integracji społeczno-ekonomicznej społeczności zmarginalizowanych oraz budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego	184
Tab. 105_8.4(k).6a. Ocena podstawowa dla zakresu wsparcia: Usługi społeczne i zdrowotne, usługi wsparcia rodziny i pieczy zastępczej	186
Tab. 106_9.1a. Ocena podstawowa dla pomocy technicznej EFRR i EFS+	188